

Könyvhét

WWW.KONYV7.HU

XIV. ÉVFOLYAM 15-16. SZÁM 2010. AUGUSZTUS

ÁRA 440 FT ELŐFIZETŐKNEK 330 FT

A MAGYAR KÖNYVBARÁTOK LAPJA

Kertész Ákos
Tanulság

Tarján Tamás
Chvála Bohu, dobre

Murányi Gábor
Vele mindig történik valami

Minden igazi művészet benyúl
a kollektív tudattalanba,
ahol Weöres Sándor és Mozart
keze egy pillanatban összeér

Vörös István

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Fotó: Szabó J. Judit

KLASSZIKUSOK LEPORELLÓN

Zelk Zoltán
KISKEDDEN

8 oldal, Reich Károly illusztrációival
990 Ft

Mosonyi Aliz
RETEKORRÚ KIRÁLY

10 oldal, Reich Károly illusztrációival
990 Ft

Vanna Cercenà
TÜKÖRNAPLÓ

(Pöttyös könyvek)

128 oldal, ford. Székely Éva, ill. Szegedi Katalin

Carlotta és Caterina. Mindkét lány tizenkét éves, olasz, és naplót ír. Száz év választja el őket egymástól. Carlotta megtalálja Caterina naplóját, amelyből megtanulja értékelni az élet legapróbb örömeit, Caterina naplója pedig Carlotta segítségével jut végre unokája kezébe.

1590 Ft

Benedek Elek
A VITÉZ SZABÓLEGÉNY

328 oldal, ill. Szecskó Tamás

A magyar népmesék legkedvesebb hősei lépnek eléink e csodálatos történetekben: sárkányölő kisbojtárok, vitéz szabólegények, a lehetetlent is legyőző legkisebb királyfiak.

2990 Ft

Fekete István
LUTRA

(Fekete István művei sorozat)
288 oldal, ill. Szecskó Péter

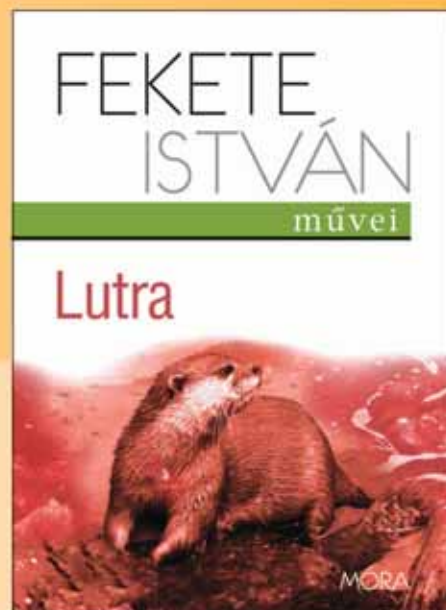
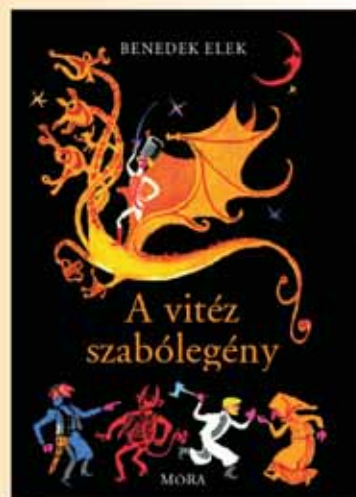
Lutra, a magányos vidra hím békésen él a folyó partján egészen addig, amíg egy fiatal vadász a fejébe nem veszi, hogy felkutatja a vidravárat, és megszerzi Lutra értékes prémjét...

2390 Ft

MÓRA

Könyvkiadó

60 éve családtag

A KÖTETEK KEDVEZMÉNNYEL MEGRENDELHETŐK
A MÓRA KÖNYVKIADÓ WEBÁRUHÁZÁBAN:

www.mora.hu

IMPRESSZUM

KÖNYVHÉT

A magyar könyvbarátok lapja
Együttműködő partnerünk a Magyar
Könyvbarát Közhasznú Alapítvány

Megjelenik havonta

Ára: 440 Ft

Előfizetőknek: 330 Ft

Előfizetési díj: 3960 Ft egy évre

Kiadja:

Kiss József Könyvkiadó,
Kereskedelmi és Reklám Kft.
Az 1795-ben alapított Magyar
Könyvkiadók és Könyvterjesztők
Egyesülésének a tagja

Szerkesztőség, hirdetésfelvétel,
előfizetés:

1114 Budapest
Hamzsabégi út 31.
Telefon/fax: 466-0703,
telefon: 209-1875,
209-9140, 209-9141
e-mail: konyvhét@t-online.hu

Főszerkesztő, felelős kiadó:

Kiss József

Főszerkesztő-helyettes:

Csokonai Áttila

Lapmenedzser: Könyű Judit

Művészeti vezető: Szabó J. Judit

Marketingvezető: Jakab Sára

Szedés, tördelés: Blasiás Ildikó

Nyomás:

Pauker Nyomdaipari Kft.

Felelős vezető:

Vértes Gábor ügyvezető igazgató

ISSN 1418-4915

A hirdetésekben közöltékért
a kiadó és a szerkesztőség
nem vállal felelősséget.

Terjeszti:

a Bookline.hu Nyrt.,
a Lira és Lant Zrt.,
a Magyar Lapker Rt.,
a Magyar Posta Rt.,
Hírlap Üzletág, Fok-ta Bt.,
előfizethető a kiadónál.

Külföldön előfizethető

a Hungaropress Sajtóterjesztő
címén:

1097 Budapest, Táblás u. 32.

MATÉSZ print-audit

Kiadványunk példányszámát a Matesz hitelesíti

magyar
nyomdatermék

HONOS ÉS PARTICIPARI SZÖVEG

Lapunk megjelenését támogatja:

nka
Nemzeti Kulturális Alap

m
maszre

Magyar Szak- és Szépirodalmi
Szerzők és Kiadók
Regrafikai Egyesület

A szocialista brigádok
dicsérete

KÖNYVHÉT, 2010. AUGUSZTUS

A Könyvhét történetének utóbbi éveiben egy-egy nyári számunkat komolyabb témák tematikus feldolgozására szántuk, így jelent meg például az irodalmi kánon természetrajzával, az irodalmi díjakkal foglalkozó összeállításunk. E számunkban a kortárs magyar irodalom helyzetét járjuk körül lehetőségeink szerint. Természetesen nem azért tesszük ezt, mert nyár van, és találnunk kellett egy témát a „komoly nyári szám” koncepcióhoz, hanem éppen fordítva: az élet úgy hozta, hogy nyárra esett az az eseménysorozat, amely ezt a számunkat aktuálissá teszi. Könyvkiadók, könyvtárosok, írók évek óta várnak már arra, hogy elindul-

jon az a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése által kitalált és Márai Programnak elnevezett állami könyv- és olvasótámogatási pályázati rendszer, mely egyik pontjában arról szól, hogy a Nemzeti Kulturális Alap saját forrásaiból könyvtárak részére vásárol olyan könyveket, amelyek a könyvtárak szűkös beszerzési kerete miatt egyébként nem jutnának el a könyvtári olvasókhoz. (A Márai Program történetének állomásairól a Könyvhétben is tudósítottunk.) Június elején derült ki, hogy ez a program elakadt, és ez komoly vihart kavart az érintettek körében, volt, aki az Ünnepi Könyvhét Vörösmarty téri központi helyszínére demonstrációt szervezett volna, és a média természetesen tudósított a kialakult helyzetről. L. Simon László, az Országgyűlés Kulturális és Sajtóbizottságának elnöke összehívta a bizottságot, hogy erről tárgyaljanak és ülésükre meghívták a könyvszakma és az írószervezetek képviselőit. Ez e számunk aktualitásának alapja, és az állítással, hogy a kortárs magyar irodalomnak „helyete van”, egészen biztosan mindenki egyetért, aki megismeri az említett bizottsági ülésen elhangzottakat. Márpedig mindenki megismerheti, hiszen az ülésen elhangzottak nyilvánosak, és az Országgyűlés honlapján elolvasható az ülés jegyzőkönyve, a <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/KSB/1006141.htm> internetcímen.

Augusztusi számunk előkészítését kifejezetten azzal a szándékkal kezdtük el, hogy nem a Márai Programmal, hanem a körülötte kialakult viták által felszínre hozott problémákkal foglalkozunk majd, ám e számunk olvasói láthatják, hogy az interjúkban megszólalók közül többen megkerülhetetlennek tartották a Márai Program kérdését.

Mi a helyzet a kortárs magyar irodalommal?

Amilyen élvezettel az óvodából hazatérő kisgyerek sorolja a kis pajtásaitól tanult „csúnya” szavakat szüleinek, kópés mosollyal lesve a kiváltott hatást, olyan élvezettel szoktam volt meghökkeneni könyvszakmai kollégáimat ilyen tárgyú beszélgetések során azzal, hogy mondom nekik: „szérintem a szocialista brigádokat kellene visszahozni”. A hatás nem marad el, mindannyian jót kacagunk. Természetesen nem a szocializmusnak nevezett rendszert kívánom vissza, ezt mindenféle baljóslatú félreértések megelőzése végett mondom. Ebben a kontextusban a „szocialista brigád” jelképnek gondolom. Egy társadalmi attitűd jelképének, amely – mutatis mutandis – működőképes lenne, működhetne akár ma is. Lánzos Zoltán *Tatabányai bányászok és az irodalom* című, 1966-ban megjelent cikkgyűjteményében olvastam a *Szocialista brigádok és az irodalom* c., 1965-ös keltezésű cikket, amelyből idézem: »...A felmérés arról is vall, hogy nálunk az irodalom lassanként „közszükségleti cikké” lesz. A szocialista brigádmozgalom tehát – mint az eredmények mutatják – a termelés közvetlen érdekeinek szolgálata mellett az irodalmi művelődés érdekében is megteszi a magáét.« Egy társadalom üzenete minden áttétellel, koherens módon tagjainak, hogy az irodalom, az olvasás jó dolog. A dolgozó megítélésében, munkája minőségében ez is szerepet játszik, jutalmat érdemel. És bizony a társadalom akkor meghallgatta ezt az üzenetet. Milyen ösztársadalmilag koherens üzenetet kap a ma „dolgozója”? Ha nagyon utánajárnék, talán megtalálnám betű szerint idézhetően is: egy újságban nyilatkozó „magyar celeb” mondta el, hogy a fotóst arra kérte, ne a könyvespolca előtt fotózza, mert az nem menő, ha ilyen képpel illusztrálják az interjút, a fiatalok bele sem olvasnak a szövegbe. Ez a helyzet a kortárs magyar irodalommal, persze ez is jelképes értelemben véve. És ez az üzenet is meghallgatásra talált.

(A Szerk)

www.konyv7.hu

378

„A zsenialitás nem egyéni teljesítmény, miközben valaki neve alatt jegyzik. Mozartra jogosan vagyunk mindannyian büszkék, mert ő mi vagyunk.” – Vörös István

„Azt hiszem, ma már az érdekes költészet csak a szerzőről magáról tudósít, és ez persze hogy kisebb közönséget vonz. Szerintem ez ugyanígy van Dániában, de Angliában is.” – Nádasy Ádám

382

„Az ítések is koruk gyermekei, azaz csak a kor szellemében kanonizálhatnak vagy vethetnek el műveket. És ítéletük éppúgy ki van téve az Ildő hatalmának, mint a műalkotások.” – Bán Zoltán András

384

378

CÍMLAP

Minden jó mű meghaladja önmagát

Beszélgetés Vörös Istvánnal
Drámáit a legendás Baltazár Színház, illetve báb és alternatív társulatok révén Európa számos nagyvárosában és falujában játsszák. Az Ünnepi Könyvhétre megjelent Ördögszáj című kötet 10 színdarabja szubjektív történelemkönyv az 1918 és 2048 közti Magyarország sorskérdéseiről. (Szepesi Dóra)

380

Esterházy új szerepben

Esterházy Péter: Esti
(Mátraházi Zsuzsa)

381

A versekkel hűtlenkedni nem lehet

Beszélgetés Györi Lászlóval
A Szépirók Társaságának idei költő díjazottja Györi László, aki nyolc év után újra verseskötettel jelentkezett. A közbenső időben emlékezőprózái jelentek meg, A kései Éden című lírai ihletésű regény, majd pedig az ugyancsak sok láttató, érzékletes képet felvillantó novellafüzér, A rabbiánus kecsketartó. Mégsem nyolc év költői termése olvasható a Kalligram kiadta mostani, A szó árnyéka című kötetben... (Mátraházi Zsuzsa)

382

„Az a kérdés, milyen a mai Európában költőnek lenni”

Nádasy Ádám
(Jolsvai Júlia)

384

Szerényen megrökönyödve

Beszélgetés Bán Zoltán Andrással
(Illényi Mária)

386

GYERMEK, IFJÚSÁGI Olvasnivalók dinnyeszezonban

(Cs. A.)

389

SZUBJEKTÍV

Tandori Dezső

A múlandó maradandó

„Fried István professzor, esszé- és tanulmányíró, szellemi inyenc, Kelet-Közép-Európa- ismerő és több: az összehasonlító irodalomtörténet, esztétika és szellemiségvizsgálat elhivatott mestere. Nemzetközi nagymester, mondhatnám inkább. De miért aktuális és megkerülhetetlen ő és műve épp most?”

390

„A szó nekem ópium”

Kiss Gábor
„Kimondom ezeket a szavakat: kaftán, dzsámi, minaret, turbán, és rögtön eszembe jut az oszmán-török hódoltság kora. Halom: békekölcsön, sztahanovista, béketábor, munkaverseny, és gondolatban már a múlt század ötvenes éveibe képzelem magam lódenkabátban, svájcisapkával a fejemen.”

391

A nyolcvanéves

Horváth Ferenc

392

Irodalmi csillagtérkép

(Laik Eszter)

393

PANORÁMA

Tózsér János: Metafizika
Thomka Beáta: Déli témák
Jankovicsné Tóth Anikó (szerk.): Etimológiák, szóelemzések a Czuczor-Fogarasi szótárból
Magyarország 2025

KÖNYVBÖLCSŐ Tarján Tamás Chvála Bohu, dobre	395
MEGJELENT KÖNYVEK 2010. június 18. – július 15. A forgalomba került könyvek válogatott listája a Könyvtárellátó adatbázisa alapján. A teljes lista és a művek további adatai a Könyvtárellátó honlapján (www.kello.hu) tekinthetők meg.	396
Az olvasó és kísérői (Pompor Zoltán)	400
LAPMARGÓ Murányi Gábor Vele mindig történik valami	401
Kié a média? (Hudra Árpád)	402
KERTÉSZ ÁKOS Tanulság	404
Egyenesen a labirintusba Prágai Tamás: Kivezetés a költészetből – Hogyan olvassunk kortárs verset? (Hományi Péter)	404
406 Új prózák (Budai Katalin)	
Szép állami bevételt hoz a könyvüzlet Beszélgetés Csaplár Vilmosmal (M. Zs.)	408
Ha nincs kortárs irodalom, a magyar nyelv elsatnyul Vasy Géza a kortárs irodalom és az írók helyzetéről (Szénási Zsófia)	409
Az énekelt vers dicsérete Jubileumi könyv a Kalákáról Beszélgetés Gryllus Dániellel (Szénási Zsófia)	410
SIKERLISTA	412
Helyzet van (Kiss József)	414
Megrázó, szép történet Beszélgetés Bokor Péterrel (Hegedűs Eszter)	415
A kortárs irodalom helyzetéről Beszélgetés Kocsis András Sándorral (Maczkay Zsaklin)	416
Divatcikk vagy szellemi tárház? Beszélgetés Mezey Katalinnal (Laik Eszter)	417
EMBERBEN KÖNYV A törpeevő Hófehérke esete Pécsi Ildikóval (mátraházi)	418

„Minek beleerőltetni a vereseket egy előre elgondolt rendbe? A költő nem úgy dolgozik, hogy külön szakaszokban csak a létről ír, aztán meg csak a szerelemről.” – Győri László

A KÖNYVHÉT KAPHATÓ

ANIMA KÖNYVESBOLT Mammút, 1026 Bp., Lövőház u. 2–6. LO szint, 13–15.
ANIMA KÖNYVESBOLT MOM Park, 1126 Bp., Alkotás u. 53., 1. szint 1.8.
ANIMA KÖNYVESBOLT Savoya Park, 1117 Bp., Hunyadi János u. 19.
ARANY JÁNOS KÖNYVESBOLT 1013 Bp., Krisztina krt. 34.
BABITS KÖNYVESBOLT 2500 Esztergom, Aradi tér 4.
BUDAI LIBRA KÖNYVESBOLT 1122 Bp., Magyar jakobinusok tere 4/b.
FÁMA KÖNYVESBOLT 2100 Gödöllő, Szabadság tér 9.
FEJTŐ FERENC KÖNYVESBOLT, a Kossuth Kiadó mintaboltja
1043 Bp., Bocskai u. 26.
FONYÓDI LÍRA KÖNYVESBOLT 8640 Fonyód, Ady Endre u. 23.
FÜST ANTIKVÁRIUM 1085 Budapest, József krt. 55–57.
HELIKON KÖNYVESHÁZ 1064 Bp., Bajcsy-Zsilinszky út 35.
ÍRÓK BOLTJA 1061 Bp., Andrássy út 45.
KÖNYVKERESKEDÉS A VÖRÖS CÉDRUSHOZ 9400 Sopron, Mátyás király útja 34/F
KÖNYVMEGÁLLÓ MERHÁVIA KÖNYVESBOLT Budapest V., Deák téri metróállomás
KÖNYV-VÁR KÖNYVESBOLT 1014 Országgház utca 15.
LIBRA KÖNYVESBOLT 1085 Bp., Kölcsey u. 2.
LITEA KÖNYVESBOLT ÉS TEÁZÓ 1014 Bp., Hess András tér 4.
MILLENNIUM KÖNYVESHÁZ 1066 Bp., Teréz krt. 22.
MŰVÉSZETEK PALOTÁJA, MUSEUM SHOP 1095 Bp., Komor Marcell u. 1.
OLVASÓK BOLTJA Millennium Center üzletközpont, 1052 Bp., Váci utca 19–21.
ÖRKÉNY ISTVÁN KÖNYVESBOLT, a Kossuth Kiadó mintaboltja
1137 Bp., Szent István körút 26.
PONT KÖNYVESBOLT 1051 Bp., Nádor u. 8.
RÁDAY KÖNYVESHÁZ 1092 Bp., Ráday u. 27.
REGINA TÉKA KÖNYVESBOLT 8200 Veszprém, Cserhát ltp. 4.
RIVALDA KFT. KÖNYVESBOLTJA 9200 Mosonmagyaróvár, Városház u. 3.
SZENZO KFT. KÖNYVESBOLTJA 4220 Hajdúböszörmény, Munkácsy u. 5.
SZIGET EGYETEMI KÖNYVESBOLT 4032 Debrecen, Egyetem tér 1.
TOLDY FERENC KÖNYVESBOLT, a Kossuth Kiadó mintaboltja 1011 Bp., Fő u. 40.
ULPIUS-HÁZ KÖNYVESBOLT 1137 Budapest, Pozsonyi út 23.
valamint a Lapker Zrt. Inmedio boltjaiban:
1052 Budapest, Városház u. 3–5.
1106 Budapest, Örs vezér tér 22/a (Árkád)
1223 Budapest, Nagytétényi u 37–47
1052 Budapest, Váci u. 10
1051 Budapest, Bajcsy-Zs. út 76.
6722 Szeged, Zápor u. 4.
3500 Miskolc, Szemere út 2.
7600 Pécs, Nagy Lajos király út–Alsómalom sarok
4026 Debrecen, Péterfia u. 18.
9001 Győr, Bajcsy Zs. u. 80–84.
továbbá a

BOOKLINE.HU NYRT. boltjaiban

LÍRA KÖNYV ZRT. boltjaiban

és budapesti valamint vidéki újságárusoknál.

Minden jó mű meghaladja önmagát

Beszélgetés Vörös Istvánnal

Drámáit a legendás Baltazár Színház, illetve báb és alternatív társulatok révén Európa számos nagyvárosában és falujában játsszák. Az Ünnepi Könyvhétre megjelent **Ördögszáj** című kötet 10 színdarabja szubjektív történelemkönyv az 1918 és 2048 közti Magyarország sorskérdéseiről.

– Cseh irodalmat és kreatív írást tanít a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen. Ezenkívül több műfajban alkot. Melyik a kedvence?

– Számomra a versírás az alap, szinte mindennapos, elengedhetetlen az élethez, mint az evés vagy a légzés, de sokkal rendszertelenebbül élek vele, néha naponta háromszor, mintha ennék, néha hetekig nem, mintha én lennék a hold, ami telik és fogy. Egyszerűen megtanultam verset írni, és ha valamilyen érzelmi sejtelem, lappangó gondolat, felpörgő ötlet fölbukkan, bármikor verssé tudom fékezni vagy gyorsítani. A színdarabírást is nagyon szeretem. Kis túlzással a színházban tanultam meg csehül és Csehországban tanultam meg, mi a színház. Meg a jó egyetemi órákon, bizonyos értelemben az is színház, intenzív monodráma. A színművészetet a cseh színház viszonyrendszerében értettem meg, ami persze nem idegen a magyar alternatív színházakétól. Itthon gyakran hiányzik a bátorság ahhoz, hogy több kortárs darabot játsszanak, és ezzel életre keltsék azt az aluszékony közeget, ami a legtöbb magyar kőszínház jellemzője. Mindez persze szemléletbeli változást is igényelne.

– Szinte mindegyik darabját dedikálta valakinek.

– Olyanoknak, akikkel valamilyen módon együtt dolgoztunk vagy gondolkodtunk a színházról. Az országjelentést pl. Zoltán Gábor kitűnő író és rádiós rendező felkérésére írtam. Gogol A revizorához hasonló helyzetet akartam létrehozni a jelenkorban. Az volt az alapötlet, hogy a dialógusok a végletekig variálják egymást, kicsit Havel repetitív szövegeihez hasonlóan, mint egy fűga bomoljon ki az egész,

és így képződjön meg a gogoli ív: mi lesz abból, ha egy öntörvényű fiatalember bekerül egy kisváros ügyvezető igazgatós, rendőrös, testőrös szisztémájába, ahol ugyan korábban is élt, de nem szűrt szemet ennek a város fölött lebegő, üres világnak. Kinek van még ajánlás? Fodor Tamás rendező szemlélete és Elek Dóra, illetve a Baltazár színház is nagyon fontos számomra. A Baltazár a színház rituális jellegét képes újratemetni. Az Ördögszáj című darabot Kováts Krisztiának ajánlottam, a címlapon is az általa rendezett előadásból van egy jelenet. Soltészky Tiborral is többször dolgoztunk már együtt, és nagyon sokat beszélgettem Radnóti Zsuzsával is a színházról, ezen belül – vagy épp kívül – az én szövegeimről.

– Drámáiban nemcsak a cselekmény, hanem szinte minden mondat fordulatos, nyelviileg meglepő, nagyon jó olvasni őket.

– Ennek örülök, ez volt a cél. A színpadi szövegekben fontos, hogy minél több jelenet fordulatot hozzon a történetben, sőt a néző világ- (azaz történet)szemléletében, a dialógus pedig folyamatos szóbeli szkanderozást kell jelentsen. Én beleírok a párbeszédbe mindent, amit a színpadra szeretnék eljuttatni, mert tapasztalatlából tudom, hogy a rendező nem szívesen valósítja meg a szerzői utasítást. Sőt, a szerzőt is fölöslegesnek gondolják sokan. Jobb szeretik saját koncepciójukat valóra váltani irodalmi alapozás nélkül. A magyar film is azért juthatott zsákutcába, mert levált az irodalomról és a rendezők saját maguk akarnak kitalálni mindent. Jó példa erre Makk Károly akinek a legjobb filmje a Szerelem, amely két Déry-novellára épül, és

a legrosszabb az Egy hét Pesten és Budán, amely a Szerelmem folytatása szeretne lenni, csak hogy Makk már nem vette a fáradságot, hogy megírassa egy íróval, így csak klisék és közhelyek kerültek vázsonra, melyek szinte az előző remekmű moralitását is megkérdőjelezzik. Láttam jó néhány olyan színpadi előadást is, amikor a rendezői koncepció megfojtotta a darabot és önmagában ugyanakkor nem volt képes megfelelően uralni a színpadi történetet. Az ilyen esetekben nyilvánvalóan az író hiányzott a munkafolyamatból. Pl. Rómeó és Júlia valahol a Balkánon, és a muzulmán–keresztény ellentét lesz a szerelmük akadályja. Nem rossz ötlet, de ezt már meg kell írni, mert nem bírja el a Shakespeare-szöveget illetve a szöveg a koncepciót! Kioltják egymást. Miért lenne elfogadható bizalmas Lőrinc barát a muzulmán félnek? Ha pedig nincs Lőrinc barát, nem hihető a szerepe, akkor borul az egész darab. Írói beavatkozásra van szükség. A West Side Story esetében valami ilyesmi történt, aztán még hozzáadták a zseniális zenét, és a shakespeare-i zsenialitás máris katalizátorrá tudott változni. Leonard Bernstein talán soha máskor nem komponált zseniálisat, vagy legalábbis ennyire zseniálisat.

– **Olvastam, hogy kedvenc filmje többek között Bergmannak a Personája és Huszárík Szindbádja, amelyek erőteljesen rendezői filmek. Mégis, miért annyira jók?**

– Mind a kettőben nagyon erős az irodalmi anyag. Bergman esetében nagy szerencse, hogy nemcsak nagy rendező volt, hanem elképesztően jó drámaíró is. Másrészt olyan tradíció van mögötte, a skandináv dráma, amire ő egyszerűen ráépíti a saját művészetét. A Suttogások, sikolyok Strindberg is lehetne, a Jelenetek egy házasságból Ibsen is lehetne. Már alig emlegetik Fábry Zoltánt, aki nem átalított magyar irodalmi remekműveket megfilmesíteni, és nagyon jó filmek lettek. Jancsó Miklós legjobb filmjei is egy íróval, Hernádival való együttműködés eredményei. A Szindbádnál Huszárík pontosan tudja, hogy mindenből a legjobbat kell választani: Krúdyt, az egyik legjobb magyar író, operatőrnek Sára Sándort, címszereplőnek Latinovitsot. A másik filmjében, a Csontváryban meg a festő géniuszát igyekszik megragadni. Feltétlen kell valami géniusz, és egy kollektív művészetben semmiképp se szégyen, ha azt nem mind én, a rendező adom. Minden igazi művészet benyúl a kollektív tudattalanba, ahol Weöres Sándor és Mozart keze egy pillanat-

ban összeér, vagy Csontváry és Raffaello ecsetet fogó keze párhuzamosan mozog. Nincs mit szégyellni azon, ha más tehetségére támaszkodunk, mert az a saját tehetségünket erősíti. Például, amikor az Apám kakasa című verseskötet keletkezett, amiben Lackfi Jánossal klasszikus gyerekversek új változatait írtuk meg, nyilván mi is ebben bízunk, hogy a mesterek révén saját magunkat is meg tudjuk haladni. Végül is minden jó mű attól jó, hogy az illető meghaladja saját magát. A zsenialitás nem egyéni teljesítmény, miközben valaki neve alatt jegyzik. Mozartra jogosan vagyunk mindannyian büszkék, mert ő mi vagyunk.

Szepesi Dóra

Vörös István
ÖRDÖGSZÁJ
Lélekvesztések bő száz év magyar történelméből (1918–2048)
Napkút Kiadó
340 oldal, 2990 Ft

Előjegyezhető újdonságok

20% kedvezmény!

20-75%

Akciók 20-75% kedvezményel

36 féle

36 antikvárium teljes kínálata

Könyvszerda

Szerdánként 1-1 kiadó könyveire -25-50%

500 000 féle

Óriási idegen nyelvű könyvválaszték

Ingyenes

Ingyenes házhoz szállítás 10 000 Ft felett

bookline.blog.hu

Kritikák, ajánlók a Bookline Journal-on

Esterházy új szerepben

Az idézőjel és az örök élet viszonya

Kifli, sós kifli. Vagy vajás? Afféle békebeli... De mit is írok, arra nem emlékezhetem, hanem hagyományos, háztömbnyire illatozó pékségben sült kifli, amelynek le lehetett hántani a „háját” – ezt látványpékségben kínált kései névrokonával képtelenség megtenni; a felvillant emlék nyomán hiába próbáltam (volna). Annak a hajdanvolt lemeztelenített kiflinek végül megmaradt a puhán omló, már-már kalácsszerű bele, amit ínycsemegeként lehetett fölfalni.

Hogy miért éppen ez a gyerekkori emlék jut eszembe Esterházy Péter Esti című legújabb könyvéről, az egyrészt talány (talán proust-i talány?), másrészt akár magától értődő, merthogy rétegei vannak Esterházy mottókollektívából, karcolatokból, kis színekből (lassanként feledésbe merülő újságírói műfaj) és novellákból álló hosszú szövegfüzérének. Jóval több viszont a rétege, mint annak az ominózus kiflinek, úgyhogy meglehet, inkább fej vöröshagymát kellett volna eszembe juttasson, de akkor a kulináris hatás elmarad, legalábbis a szó szakácsművészeti értelmében; mert attól még nem veszne el a másik jelentése, miszerint a kulináris: valakinek a szóhasználatához, mondat szerkesztéséhez idomított beszéd-, esetünkben inkább írásmodor.

Só a kiflin

Esterházy könyve címét és főszereplőjét Kosztolányitól, az Esti Kornéltól kölcsönözte. A magyar irodalomnak abból a remekművéből, amelynek darabjai egymástól távoli időben jöttek létre, kötetbe illesztve viszont úgy hatnak, mintha mindig is összetartoztak volna. A Kosztolányi és ötlete iránti tiszteleten és csodálaton túl a szerző számára ez egyfajta (szerep)játék, szellemi játszódás szavakkal, irodalommal, filozófiával, művészettel, sőt alibi is bizonyos tekintetben; mert hogy is kezdődik a könyv? „Egy fiatal ember ment a sötét utcán, feltűrt gallérral.» Ez én vagyok, idézőjelek között, én vagyok az én útiraizjom, regényes életraizjom... Senki sem azt írja, ami, hanem azt, ami szeretne lenni. Mindazonáltal jó volna még élni egy darabig.”

Az előző Esterházy-könyvben, a Semmi művészetben is egymásra mosódtak az anya-, foci- és kórházi rétegek, mintha arra lett volna kíváncsi létrehozójuk, hogy ezek a szintek miként oltják ki egymást. Most a ko-

rábbi Esterházy-regények „édesapám”-ja helyébe Esti Kornél lép, aki persze sohasem volt azonos Kosztolányival, sőt még csak nem is mutatkozott homogén figurának (lásd keletkezéstörténete). Ugyanúgy Esti sem azonos Esti Kornéllal és természetesen Esterházy Péterrel sem. De mégis ott van benne a játékosság: ki is adom magam, de mégse teszem, behúzódhatom Esti álarca mögé, de ki is leshetek mögüle. Szinte bizonyosra veheti a tisztelt olvasó, hogy a hő szereti a pacalt és a bélszint, az orosz krém-tortát és a jó bort, meg a szép és eszes nőt (történelmi, irodalomtörténeti tudásúak előnyben) hogy rendszeresen és sokat dolgozik, olykor családi programok alól is kimentve magát, miután persze jön az írásgátló önmarcangolás, ami többeknek ismerős lehet. De ez csak a kifli legfelső morzsája, az is lehet, hogy csupán a só a tetején.

„...jó volna még élni...”

A mélyebb rétegek az irodalomról szólnak, az írásról; azt taglalják – hol életszagú, hol álomszerű történetekbe ágyazva –, hogy miként születik a regény, miféle dilemmái vannak az írójának. Mondhatjuk egyfajta kísérletnek az Estit, de ez nem újdonság, hiszen kísérlet volt már a Termelési regény is. Az Esti összegzés, mely általában a továbblépést előzi meg. Esterházy Péter tehát nagy lépésre készül. Az Esti fordulat az írói oeuvre-ben; Esterházy sokszor saját korábbi műveire utal vissza, azokból emel be ebbe a mostaniba vendégszövegeket, majd reflektál rájuk. Magamagának inkább apai, férji, érett férfiúi viszonyulását szemléli, semmint a gyermekit, noha tudjuk: minden onnan eredeztethető, hogy szüleinkről szólva örökké gyermekként tekinthetünk magunkra. Felnőtt fejjel pedig ráriadunk szerény (szegény) személyünk halandóságára. S itt a fordulat másik árulkodó jele, Estinél a halál visszatérő téma, ugyan-

úgy, mint az óhaj: „jó volna még élni egy darabig.” De látszatra mindjárt meg is nyugtatja magát: „Aki egyszer idézőjelbe kerül, az örök életű.”

Az új Esterházy-könyv a minden és a semmi problémáját feszegető elméleti munka, novellákba oltva-oltva. Persze nem klasszikus, lekerekített elbeszélésekbe, hanem okos, szellemes, fantasztikus mondatok sorába, melyek hirtelen bakugrásokat is megengednek maguknak. Nincs szigorúan vett kompozíció. Sokféleség? Vagy némi szétszórtság? Estinek sok-sok arca van; ez lendíti tovább a könyvet. Egyszer kimit, horrort vagy kalandfilm-forgatókönyvet nyújt át, más-szor érzelmetli részletet, amelyben Esti Kornél is „gyorsan és halkan” sír; pár lappal előbb pedig azzal szembesít, hogy „Az irodalomnak még a legvadabbnak is, van valami szelídítő hatása, világszelídítő irányultsága, az például... hogy nemcsak a fájdalom kimondása, de olvashatósága is csökkenti a fájdalmat, vagy ha nem csökkenti is, de elviselhetőbbé teszi.”

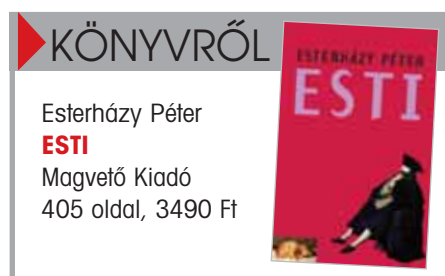
A Mester igéje

Esterházy intelligens, ironikus, ugyanakkor érzelmes prózájában régóta bízhatunk. Ezúttal az eddiginél mintha több lenne benne az érzelm, s talán fanyarabb a humor, önösebb az ironia. („Rajtam röhögsz? Mert látom a pofádon, hogy rajtam. Rajtad. De önironikusan.”) Még a humor-groteszk-rajongók sem csalódhatnak, ha rátalálnak Esti Kornél tolvajára, a Pernye rövidre vagy a Melyben a bábeli nyelvzavar édes rémületét élvezzi című írásra.

Meg azok a vissza-visszaköszönő mondatok, a már említetten kívül is, melyekben Esti folyton megvonja a vállát, „alig, csak mint Rózsa Sándor a szemöldökét össze”. Vagy az írások végén az elmaradhatatlan összegzés: Ez a kutya – kalóz, kódis, részvét, remény és így tovább –, ez Esti élete. Mintha misén a pap szóbotlása: Ez az Esti igéje. Vagy a Mester igéje? Mert e megjelölés, amint Esti sejteti, talán nem ellenszenves lelki alteregója számára. Szemernyi önhittségvád sincs ebben, végtére is nyelvi játékban gondolkodunk; a maitre meg mulatságszervezőt is jelent. A mindenkori olvasók öröme.

Mátraházi Zsuzsa

KÖNYVHÉT

A versekkel hűtlenkedni nem lehet

Beszélgetés Győri Lászlóval

A Szépírók Társaságának idei költő díjazottja Győri László, aki nyolc év után újra verseskötettel jelentkezett. A közbenső időben emlékezőprózái jelentek meg, A kései Éden című lírai ihletésű regény, majd pedig az ugyancsak sok láttató, érzéletes képet felvillantó novellafüzér, A rabbiánus kecskeltartó. Mégsem nyolc év költői termése olvasható a Kalligram kiadta mostani, A szó árnyéka című kötetben, tudom meg a szerzőtől. Noha több helyütt, így lapunknak adott legutóbbi interjújában is váltig hangoztatta Győri László, hogy válogatott líra-kötete után nem akar több költeményt egybefűzve megjelentetni, de úgy látszik, ahogy „a virágnak megtiltani...”, úgy a versekkel hűtlenkedni nem lehet, hiszen azóta is folyamatosan publikál. A mostani kötet nyitódarabjával választott, eredetileg az Élet és Irodalomban napvilágot látott Éveim enyve című költeményéhez többen is gratuláltak, ami szárnyakat adott neki.

– Tavaly nyáron minden hajnalban kiültem kutasói házunk lugasába, s írtam-írtam a verseket – mondja –, de napközben sem áttalottam megpihenni egy-egy fatönkön, ha valami ötlet eszembe jutott. Hamarosan elkezdtem kötetbe szerkeszteni a nyári líratermést; a régi-ekből csak hármát-négyet illesztettem bele, olyanokat, amelyek hangvételükkel igazodtak az újabbakhoz.

– **Milyen feltételnek kellett megfelelniük a régebbieknek, hogy bekerülhessenek A szó árnyékába?**

– Csak olyanokat válogattam bele, amelyek elhagynak bizonyos, a mai költészetben uralkodni látszó új keletű stílusjegyeket, a durva szavak használatát, az undok rímeiket és a felelőtlen képeket. Nem mintha prűd volnék vagy túlzottan szemérmes, hiszen a mindennapi életben magam is el-elkáromkodom magam. Ezúttal azonban klasszicizáló stílust igyekeztem kialakítani, világos, egyenes gondolatmenetűt, amelyhez támaszt találtam több költőtársamnál, hogy csak egyet említsek, Balla Zsófiánál, aki ugyanilyen tudatosan tért vissza a nyugodt, higgadt versmodorhoz. Magam a nyugatosok vagy az Újhold nemzedék hangvételéhez igazodom, illetve Illyés költői nyelvét érzem még mindig, ifjúkorom óta példának. Igaz, épp ebben a kötetben két olyan vers is szerepel, amely az ő emberi viselkedését bírálja, de ennek semmi köze a költészetéhez. Aztán ott van a Petőfi-összes, amelyiknek mindig a kezem ügyében kell lennie, hogy felülthessem valamelyik oldalán.

– **Egáltalán nem petőfisek az Ön versei...**

– Ő a világos gondolatmenetével, a tökéletes szerkesztésmódjával mutat példát. És Babits volt még, akit sokat olvastam mostanában. Akad is a kötetben egy Babits-parafraízis meg más vendégzsövegek, például Baudelaire-tól vagy Edgar Allan Poe-tól A holló-átirat.

A Babits-parafraízisban nem annak a sornak az átvétele a legfontosabb, hogy „jó bajtárs lett ama / zsarnok”, hanem az 1956. november 4-i hajnalnak a megidézése, amikor a szovjet hadsereg bevonulásával Magyarország szinte minden településén, így nálunk is átdübörögtek a tankok. A keserű témával ellentétes játékos rímekkel igyekeztem még fokozottabban érzékelteni a forradalom leverésének a tragikumát. A holló-átirat pedig két évvel ezelőtt született egy barátomról,

aki mindig úgy jelentkezik be öregkorára rettenetesen elmélyült hangján a telefonba, hogy „Halló, itt holló”. Szinte már fáj tőle az ember dobhártyája. Éveken át hallgattam ezt a köszönést, s végül hihetetlenül könnyen írtam meg ezt a reamaket, majd hogyanem közvetlen kapcsolat volt a papír és az elmém között.

– **Vagyis bőséggel ontotta a verseket. De milyen szempontok alapján szerkesztette meg a kötetet?**

– Először talán Baudelaire szerkesztette ciklusokba a verseit, Ady pedig francia költőtársa nyomdokain járva tette ugyanezt. Azóta bevett szokás, némi kihagyással, hiszen például József Attila nem ciklusokat alkotott. Manapság azonban elképzelhetetlen, hogy ne ilyen elrendezésben jelenjenek meg a verseskönyvek. Ezzel a szokással mindenképpen szakítani akartam, Minek beleerőltetni a verseket egy előre elgondolt rendbe? A költő nem úgy dolgozik, hogy külön szak-

szokban csak a létről ír, aztán meg csak a szerelemről. Rohamokban követik egymást a gondolati serkentések, akár attól, hogy észreveszek egy különös jelenséget.

– **Ám nem is megszületésük időrendjében követik egymást e versek. Akkor hát milyen logika szerint?**

– Egy kis életrajzi fonalat rejtettem el benne: a kötet eleji versek az életkorra vonatkoznak, az idősődéssel kapcsolatos gondolatokat összegzik. Innen visszatérek a gyerekkori emlékekhez, majd a falusi, kutasói élet lesz a csomópont, végül egy kis összefoglalás a mai világról.

– **Mitől lopakodott be a kötetbe valami szomorkásosság? Csak azért, mert a költő hatvanon túl járó életkorát, valamint nemzedéki kérdéseket, a köznyelv és -ízlés dicséretre nem méltó változásait több vers is szóvá teszi, igaz, cseppet sem haragos vagy számon kérő hangon?**

– Lehet, hogy kissé elégikusak a verseim, de semmiképpen nem lemondóak, és tényleg nincs bennük indulat, düh egy szemernyi sem. Valójában nem gondolok az éveimmel, és nem érkezett el annak az ideje, hogy a korosodás túlzottan foglalkoztasson. Ez a motívum csak

mintegy magától szűrődött be a versekbe. Lírai műveim az élet kis jeleneteiből építkeznek, amelyeket derűvel szemlélek, ha némi szomorkás hang beléjük is vegyül.

– **Miért éppen az Éveim enyvéből kiragadott szókapcsolat, a szó árnyéka, lett a kötet címe?**

– Hiába tetszik kissé visszahúzódnak, esetleg mórlikálódnak a cím, mint ha az én verseim csak az árnyékban húzódnának meg. Nem. Az árnyék sokszor bizony kifejezeten éles is lehet.

Mátraházi Zsuzsa

Győri László
A SZÓ ÁRNYÉKA
Kalligram Könyvkiadó
148 oldal, 2000 Ft

„Az a kérdés, milyen a mai Európában költőnek lenni” – Nádasy Ádám

Verejték van a szobrokon címmel megjelenő legújabb könyvében korábbi köteteinek esszenciáját és újabb verseit olvashatjuk. Ennek apropóján költészetéről, költőelődökről, fordításról beszélgettünk.

– **Hogyan definiálná önmagát? Melyik „szerepe” a legfontosabb?**

– A tanári. Tanárként vagyok állásban az ELTE-n. Szeretek is tanítani, az angol szakon tanárokodom, amely igen nagy volumenű szak, sok a hallgató.

– **A versírást hányadik helyre sorolja?**

– A másodikra. Nem ugyanazon a síkon van a két dolog, ugye érti, a tanárság elsősorban napi tevékenység, életmód, kenyérkereset. A költészet nem mindennapi tevé-

kenység, nem életmód és nem is kenyérkereset.

– **Milyen gyakran ír? Viszonylag kevés verse van.**

– Kevés, igen. Hullámokban jön, néha hónapokig semmi, és akkor magam sem tudom, hogy mitől, néha egy nyugod-

tabb pillanatban, néha pont azért, mert zűrösebb időszakot élek át. Végül is a vers nem regényírás, nem olyan, hogy ahhoz mindennap kell írni pár órát, hanem kibújik az emberből. Szokásom, hogy kezdősorokat vagy egy-egy érdekes sort felírok egy cédulára, és azt bedobom egy dobozba. Néha kotorászok abban a dobozban, és felhasználom a korábbi ötleteimet. Néha nem is tudom, hogy a kezdősor mi akar lenni, csak jól hangzik, érzem, hogy ez valamire jó lesz, és aztán hozzákerekedik a vers.

– **Milyen ebben az országban ma költőnek lenni?**

– Igazából azt hiszem, erre a kérdésre nem érdemes válaszolni, mert a politikai határok másodlagosak ebből a szempontból. Ha cseh volnék vagy osztrák vagy szlovák, szerintem ugyanaz lenne a válasz. Inkább az a kérdés, milyen a mai Európában költőnek lenni, arra tudok válaszolni. Jó, mert az ember olyasmit csinál, ami szemmel láthatólag megy neki.

– **Elismerik a költészetét?**

– Azt hiszem, igen. Nyomtatásban megjelennek a verseim, hiszen egy kiváló kiadó, a Magvető Kiadó figyelemre méltatja őket. Megjelennek róluk recenziók, kritikák, van, hogy dicsérik, van, hogy egyáltalán nem azok. Csekély számú közönség olvassa is a verseimet.

– **Nagyon sokan panaszkodnak, hogy nem ismerik el őket, és hogy ma már senki nem olvas verset, csak prózát.**

– Megváltozott a világ és természetes, hogy így van. Nagyon szubjektívvé vált a költészet. Azt hiszem, ma már az ér-

INTERJÚ

dekes költészet csak a szerzőről magáról tudósít, és ez persze, hogy kisebb közönséget vonz. Szerintem ez ugyanígy van Dániában, de Angliában is.

– Kinek a verseit szereti olvasgatni? Kit szeret a legjobban?

– Talán Kosztolányit. Szeret vagy nem szégyell dallamos lenni. Nem szégyell néha l'art pour l'art leírni dolgokat, mert azok szépek vagy jól hangzanak. A dekorativitás sem áll távol tőle. Pilinszkyt is szeretem, talán mert olyan rettenetesen konzervatív, hiszen az ötvenes-hatvanas években alkotott és szinte minden, amit írt, kötött formában jelenik meg. Miközben ekkoriban már olvad szét a forma, egyre kevésbé volt tartható – az egyensúlyozást szerettem benne. A költészet konzervatív hagyományait viszi tovább, legalábbis úgy tesz, mintha vinné tovább. Csodálom Tandorit, hogy mindezzel szakítani tudott, és ugrani egy nagyot, de tőlem ez távol áll, én ezt nem tudom csinálni.

– Azt olvastam valahol, hogy jelenleg az Isteni Színházat fordítja.

– Olasz szakot is végeztem, szeretem a középkort, rendelkezem némi tudással a Bibliáról, a vallástörténetről. Emel-

lett katolikus neveltetésben részesültem, ezért sokszor értem, hogy mi Dante problémája, vagy mi az, amin vitatkoznak. Bűn volt-e, hogy az elrabolt apáca nem szökött vissza a kolostorba, mikor férjhez menetelre, gyerekszülésre kényszerítették. Mit kellett volna tennie? Ilyen kérdéseken vitatkoznak például a Paradicsomban egy konkrét eset kapcsán. Dante úgy véli, hogy nem teljesen lehet felmenteni az apácát. Élvezem ezt a munkát, érdekes a lábjegyzetek készítése is – hiszen manapság már csak úgy érdemes kiadni ezt a könyvet, ha megmagyarázzuk az olvasónak az ismeretlen fogalmakat. A legutolsó igazán népszerű fordítás a Barbits-féle volt, ő azonban még építhetett arra, hogy a vallási célszavakat mindenki ismeri. Ez a világ viszont elmúlt. A kiadó azt mondta, hogy ne szégyelljem magam, írjam oda, hogy a Boldogságos Szűz és Mária ugyanaz a személy.

– Nem fél ilyen nagy elődök által fordított művekhez nyúlni?

– Én nem használom az elődök fordításait, közvetlenül az eredetihez nyúlok.

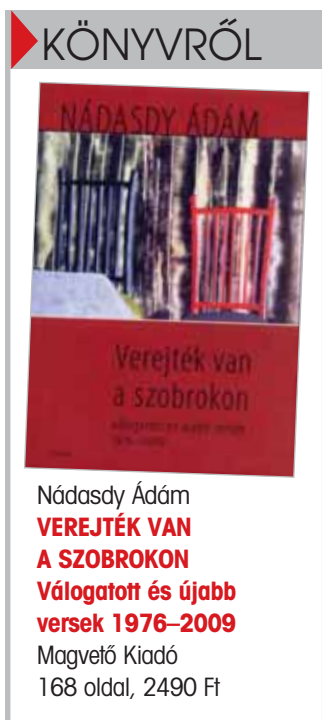
– Nem is nézi az ő fordításait?

– Csak utólag, de nem nyomasztanak. Ez olyan, mintha azt kérdeznék az építészről, hogy nem fél-e katedrális tervezni, amikor ilyen gyönyörű katedrálisok állnak már.

– Kortárs irodalmat sose fordít?

– Az ember szakosodik, nekem ez a szakterületem. Én jobban érzem magam a lábjegyzetek világában, meg utánanézek dolgoknak, nyelvész vagyok, ne felejtse el, tehát a régi nyelvhez is jobban értek. Ugyanakkor nem élek Angliában, Amerikába nem járok ki elég gyakran, nem ismerem igazán a mai nyelvet. Az, hogy egy kifejezésnek szleng értéke van, vagy trágár vagy tréfás, abban nem vagyok mindig biztos. Biztosabb vagyok esetleg abban, hogy Shakespeare idejében egy adott kifejezés szlengnek számított-e.

Jolsvai Júlia

KÖNYVHÉT

NYÁRI AJÁNLATUNK

<p>Interfésztechnikák</p> <p>440 oldal, 6 800 Ft Egyetemistáknak, rendszergazdáknak.</p>	<p>Windows 7 fejlesztőknek</p> <p>400 oldal, 7 000 Ft Fejlesztőknek, rendszergazdáknak.</p>	<p>Windows 7 haladóknak</p> <p>496 oldal, 7 000 Ft Felhasználóknak, rendszergazdáknak.</p>
<p>A .NET 4.0 és a Visual Studio 2010</p> <p>Kb. 420 oldal, 7 300 Ft</p>	<p>ELŐKÉSZÜLETBEN</p> <p>680 oldal, 9900 Ft keménytáblás</p> <p>Várható megjelenés: augusztus vége</p>	<p>A vírusvédelem művészete</p>

A könyvek megrendelhetők a Kiadó címén, beszerezhetők a könyvesboltokban és viszonteladóknál.

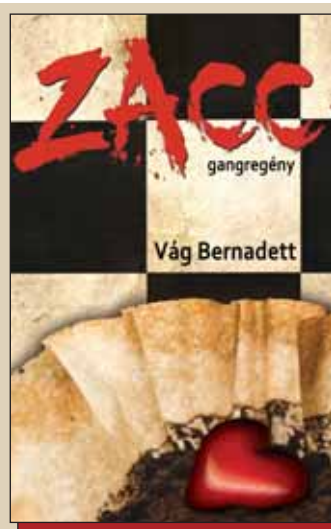
SZAK Kiadó Kft. ☒ 2060 Bicske, Diófa u. 3.
☎ 06 22 350-209 Fax: 06 22 565-311 • info@szak.hu
www.szak.hu

Az e-olvasás élménye

- magyar nyelvű menü
- érintőképernyő jegyzetelési lehetőséggel
- Wi-Fi kapcsolat: közvetlen könyvtöltés, hírolvasó és böngésző
- akár több ezer könyvet vihet magával (4 GB memóriakártya, tartozék)
- mindössze 280 gramm
- 6"-es kijelző
- nem roncsolja a szemet
- több ezer oldal olvasható egy feltöltéssel

89.900 Ft bevezető áron!

ad LIBRUM PocketBook 302 www.adlibrum.hu/E-konyv/

A K.u.K Kiadó ajánlata Vág Bernadett

ZACC

Fűzve 1980 Ft

Egy pesti bérházban, a június 17-éről 18-ára virradó éjszakán. Fontos dátum ez, valami történni fog, katasztrófa vagy égi áldás – ezt mutatja özevgy Galambos Józsefné, a harmadikon lakó jósnő kártyája. Valóban nem eseménytelen az éjszaka, a lakók mintha izgatottabbak lennének, kitarulkoznak, bezárkóznak, beszorulnak, fellángolnak, varázsolnak, dührohamot kapnak, nevetnek és sírnak, eközben, mintha a szellemek is le-föl randalíroznának közöttük. Jó lenne eligazodni ebben az érzelmi zűrzavarban, talán majd egy adag kávézacc – Galambosné jóvoltából – segít.

K.u.K Kiadó
1138 Budapest Népfürdő u. 15/e
www.kukkiado.hu

Szerényen megrökönyödve

Beszélgetés Bán Zoltán Andrással

Szépíró Díjat kapott idén az esszé kategóriában **Bán Zoltán András**, *Meghalt a Főítész* című művével érdemelve ki az elismerést.

– Mit érzett, mikor megtudta, hogy a szakmai díjat odaítélő kuratórium tagjai az idén Önnek szánták a Szépíró Díjat?

– Megrökönyödést. A könyv címadó esszéjében annyi vad és sokakat netán bántó megnyilatkozás van, hogy meg sem fordult a fejemben, hogy ezt „díjazzák”, ráadásul nem is vagyok a Szépírók Társaságának tagja. De persze nagyon örültem is, hiszen ez egy szakmai elismerés, politikai vagy egyéb megfontolások szinte semmilyen szerepet nem játszanak benne. Viszont minden díjazottnak tudnia kell, hogy egy ilyen elismerés eléggé véletlenszerű, hiszen mindig van legalább tíz másik könyv, amely

az övével pontosan ugyanolyan joggal tartatható volna igényt a díjra. Ez szerénységre int. Mindamellet messze nem elhanyagolható a díjjal járó pénz, noha álszeméremből erről ritkán szólnak. „Mi urunk: a Pénz”, ez az Ady-sor ma mindennél aktuálisabb. Köztudott, hogy a kortárs irodalom alig eladható, és egy tucat szerzőn kívül mindenki csak vergődik szinte. A pénzes támogatásokra mindenkinek szüksége van, kiadónak, írónak egyaránt. Az olvasót meg kissé orientálhatja egy díj, amire szintén nagy a szükség, hiszen a kritika – két hetilapon és pár internetes portálon kívül – gyakorlatilag csak a szélesebb közönség által alig olvasott komoly folyóiratokba szorult. Ebben a bizonytalan korszakban a közönségnek sorvezető kell, és egy díj egyik eleme lehet ennek.

– Melyek manapság a legolvasottabb művek, s melyik korosztály a legaktívabb fogyasztó?

Nem tudom. Ha a bestsellerlistákat nézzük (amelyek persze a könyvterjesztők által részben manipuláltak, de ez a világ boldogabb tájain sincs másként), elszomorodhatunk. Kétségtelen, hogy sok könyvet adnak el ma is, kérdés, persze, milyen. De olykor megesnek csodák, vagyis az, hogy egy értékes mű nagy(obb) példányszámban kel el. De a tévébemondók (és ezt most metaforikusan is értem) köteteivel senki sem versenyezhet. Mint a reformkorban és általában is a 19. század elején-közepén, a legtöbbet feltehetően a középkorú nők olvasnak, ők vihetnek sikerre egy-egy szépirodalmi könyvet. Ám tanulmánykötetet vagy tudományos munkát már ők sem.

– Ön szerint napjainkban születnek még úgynevezett korszakalkotó, halhatatlan művek? Kik az ítések ezügyben?

– Hogy mi a korszakalkotó, azt mindig csak később tudjuk meg, amikor a korszak már

mögöttünk van, amelyet a mű alkotott. Elég valószínű, hogy létezik ma is ilyen alkotások. És persze olyanok is, amelyekről senki sem gondolná e pillanatban, hogy jelentősek, mivel hatásuk csak sokkal később bontakozik ki. „Ne bánd, ha most csak keveseknek / Szól versed, és más nem kíváncsi rád. / Közöttünk vagy, élők élőt szeretnek”, írja Vas István az Egy szerelem három éjszakája egyik szonójában, és erre következik az ironia: „Örülj, amíg a főítész levág!” Nyilván örök dilemma ez, mert egyrészt ugye a művész a „halhatatlanság”-nak dolgozik, másrészt persze nem lehet meg az élők szeretete, támogatása nélkül. Kicsit olyan ez, amit

INTERJÚ

Diderot mással kapcsolatban fogalmazott meg: nincs olyan ember, aki ne szeretné látni a saját temetését. De hát ez a „kint is vagyok” szemlélet a gyakorlatban megvalósíthatatlan. Az ítések is koruk gyermekei, azaz csak a kor szellemében kanonizálhatnak vagy vethetnek el műveket. És ítéletük éppúgy van téve az Idő hatalmának, mint a műalkotások.

– **Az egyik nagy könyvkereskedő hálózatunk könyvajánló lapjában olvastam egy igen figyelemfelkeltő olvasói véleményt, mely szerint vásárláskor elsősorban kortárs magyar írók művei kerülnek be a kosarába, hogy ezzel is támogassa őket, „hiszen nekünk írnak, és ki más tartsa el őket, mint a magyar társadalom?” Ön szerint is szükség van a kortárs írók fokozott támogatására?**

– Ez az olvasói bejegyzés köszönetet érdemel. Rendkívül nagylelkű felfogás és éppen ezért igen ritka. A támogatásra természetesen szükség van, de kérdés: hogyan, kiket, miért stb. E téren számtalan értelmes vélemény megfogalmazódott már, a Márai-program látszik az egyik legígéretesebbnek. Hogy mi lesz a sorsa, nem tudni. De félek, az örök magyar átok, a széthúzás itt is diadalt arat majd. És a politika is megkéri majd a maga részét. Ez nem lesz kellemes pillanat. Mégsem hárrhatjuk el, hiszen nem rajtunk múlik.

– **Ön kiket tart a mai nemzedék meghatározó szerzőinek?**

– Nagyon nehéz erre válaszolni, már azért is, mivel mostanában kevesebb kortárs művet olvasok, ha mégis, elsősorban költőket. De nem szeretnék kibújni. Az egész mai magyar irodalmi világ legnagyobb figurája számomra továbbra is az állandóan megújuló Tandori Dezső, helye – elsősorban költőként – megingathatatlan immár évtizedek óta. Térey János az egyik legtudatosabb, legkövetkezetesebb alkotó. Ugyanakkor most olyanokra szeretném felhívni a figyelmet, akiket keveset vagy alig emlegetnek. Ilyen a költő Kőrösi Imre, akinek tavaly – sajnos eléggé megkésve – jelent meg az első verseskönyve, rendkívül eredeti hangvétellel. A kötet visszhangtalan maradt – méltánytalanul. Nagyon szép és okos verseket ír Halasi Zoltán. Tatár Sándor vagy Havasi Attila nevét se hallani mindennap, pedig originális hangú lírikusok, és – Halasival együtt – mindkettő elsőrendű műfordító is. Az ifjabb nemzedékből Krusovszky Dénest említeném, noha ő éppen eléggé sikeres. Elsősorban költő, de nem lennének meglepve, ha hamarosan érdekes prózával is színre lépne. Ez egyébként egy másik jelenségre hívja fel a figyelmet: manapság alig találkozunk olyannal, aki csak költő akarna lenni; a próza, esszé, kritika és részben a dráma nagy csábítás minden lírikus számára. Emlekezzünk, hogy Rakovszky Zsuzsa nagy költői pályáját függesztette fel a regényírás kedvéért, és még sorolhatnánk a példákat.

Ugyanakkor aggodalommal tölthet el, hogy a versfordítás és egyáltalán a műfordítás – ez az elsőrendűen hazafias műfaj, hogy ismét Vas Istvánt idézzem – nem szívügye ma a legfiatalabb alkotóinknak. És mintha ők a kelleténél határozottabban szakadtak volna el a magyar irodalom más hagyományaitól is.

De aki csak a *mára* kacsint, az alighanem világta lesz *holnapra*.

Illényi Mária

Fotó: Szabó J. Judit

Bán Zoltán András
MEGHALT A FŐITÉSZ
Scolar Kiadó
272 oldal, 2950 Ft

KÖNYVHÉT

„SZERETETRE SZÜLETTEM” Legszébb gondolatok a szeretetről

A Szeretet Nap, amely bevilágítja lelkünk egyik felét. A Barátság Hold, amely ragyogóvá teszi lelkünk másik felét. Nap és Hold mindannyiunk számára fénylik, hogy lelkünket felemelje, gondolatainkat csillagmagasságokig röpítse. Az emberiség történetének legnagyobb gondolkodói vallanak Napról és Holdról: Szeretetről és Barátságról...

Ára: 1390 Ft

VIDÁM BÖLCSEK, BÖLCΣ VIDÁMSÁGOK

Az élet, miközben élni tanít,
azt kívánja tőlünk, ne vessünk
furcsaságain.
A bölcseknek is van humora..

Ára: 1390 Ft

A könyvek megrendelhetők a Kassák
Kiadónál. Tel: 06-28-503-450,
Email: kassak@vnet.hu
Bővebb információt a honlapunkon találhat.
www.kassakkialado.hu

AZ ELKÉPESZTŐ LAROUSSE-ENCIKLÓPÉDIA SOROZAT ÚJ KÖTETE

A könyv lapjai nemcsak izgalmas történelmi ismereteket és lenyűgöző illusztrációkat, de egy egész térbeli várat és lovagsereget rejtenek. Csak ki kell nyitni, és elénk tárul a középkori lovagok mesés világa. A játékos feladatoknak köszönhetően szórakozva tanít a könyv.

8 éven feülieknek

■ 24,7 x 28,2 cm
(térbeli lovagvárral,
kivágható lovagokkal)

■ Bolti ára: 3450 Ft

OFFICINA '96 KIADÓ 1088 Budapest, Szentkirályi u. 34., II./3. Tel.: 266-6483, 235-0240
Fax: 317-766 E-mail: officina@officina.hu www.officina.hu

Dr. Danima Damdindorj AZ ÖNGYÓGYÍTÁS MŰVÉSZETE

Az öngyógyítás művészete egy magyarországon praktizáló mongol orvosnő kutató munkájának az összegzése.

Ősi hun, mongol, ujjur, tibeti és kaukázusi hagyományok alapján szervek, illetve betegségek szerinti bontásban kereshetjük benne a megfelelő gyógymódokat. A könyv kézirat jellegű kiadványként nagy példányszámban fogyott a betegek körében.

Ára: 2200 Ft
Belső Ösvény Kiadó

Telefon: 06-20-427-4220
E-mail: ddanima@yahoo.com
honlap: www.danima.try.hu
A könyv kapható Líra, Libri és Alexandra könyvesboltokban.
A www.bookline.hu-n lehet rendelni postán is.

Olvasnivalók dinnyeszezonban

Repetázzunk!

Az *Ignác, mit látsz?* többféle élményt kínál: 23 verset tartalmaz, ezek szerzői közt találjuk pl. Gyárfás Endrét, Markó Bélát, Nagy Bandó-t és Veres Andit, aki a szövegeket – köztük népdalfeldolgozások is találhatók – megzenésítette. Csupa játékos, kellemes dallam hangzik fel a mellékelt CD-n, a Palinta Társulat előadásában. A páratlan oldalakon Gyarmathy Ildikó színes rajzai jelenítik meg a versek gyermeki és természeti világát. De nem csupán „szövegkönyv” az Ignác, mit látsz? – foglalkoztató-könyv is. Mert az utolsó oldalpáron színmintákat találni, amelyekhez lapok vannak mellékelve, ezeket a kisgyerekek bizonyára szívesen és ügyesen színezik ki, ceruzával, filccel, zsírkrétával, esetleg zenehallgatás közben.

Zsolnay Judit – Szentpéteri Melitta *Repe-ta 2* c. munkája folytatása az előző számunkban ismertetett hasonló összeállításnak. De ez már a 2. osztályt végzeteknek szóló rejtvenyeket és feladatokat tartalmaz. A játékos, gondolkodtató feladványok megoldásával a leendő harmadikosok játszva gyakorolhatják az eddig tanultakat. A Laár Györgyi illusztrálta oldalakon egy nagy, vagy két kisebb feladat található. Mindenekelőtt gondolkodni kell, aztán lehet írni, rajzolni, színezni és ragasztani is. El kell döntenie például, hogy egy állítás igaz-e vagy hamis. Hogyan igazodik el Bercica a labirintusban? Melyik mű címéhez melyik író neve tartozik? Meg kell keresni elbújt mesecímeket. Lehet kereszt-rejtvényt fejteni, külön állatok közül kiválasztani a „kakukktójást”, vagyis a sorba nem illőt. Lehet a mellékletből kivágott lapokból egész oldalas ábrát összeállítani.

Régi kedvencek, remek újdonság

Gazdag Erzsébet évtizedek óta a mindenkori óvodások kedvence, már több nemzedék nőtt fel ritmikus vagy éppen dallamos, vidám vagy éppen szépséget idéző versein. Nemrég napvilágot látott kötete, a *Mézcorgató* azonban

nemcsak könnyen megjegyezhető, 33 jól megformált lírai darabot tartalmaz, hanem hét viszonylag rövid mesét is. Ezek szereplői közt van rabságából megszabadított tündérleány, lusta lányból lett

szorgos mátká, furulyaszóbból tündér feleséget varázsoló juhászleány. És van sokféle állat is, főleg a tréfás mesékben. A kötet színpompás illusztrációit Hajnal Gabriella alkotta.

Bálint Ágnes *Labdarózsa* c. köteté szereplőinek kalandjai folytatódhatnak a *Labdarózsa lámpájában*. Az öreg vizsla szeretetteljes felügyelete alatt játszanak a gyerekek: Ádámka, Barbara és a kicsi Dóra-Réka. Még nyár van, amikor nyúl vadászatot rendeznek Labdarózsa kedvéért, persze nem igazi nyúllal, hanem nyuszibabával. Lassan beérnek a gyümölcsök, a szőlő is, lehet szüretelni. Olykor kisebb bal eset is előfordul, például Ádámka „terepjárójára” a birsalmafákra felkúszott-csavarodott indáról egy hatalmas tők esik, aminek következtében kerekük összetörnek... Barbara gombostűt keresve a faliszekrényben, talál egy porcelán

macskát, amely mellett olvasni nemigen lehet – hangulatvilágításra való. Jönnek az esős őszi napok, aztán a hideg. A gyerekek egy bélelt mellénnyel lepik meg Labdarózsa-t. S amikor már havazik, a gyerekek beköltöznek a nagy házba, megkérlik az öreg kutyát, kapcsolja be lámpáját, és tegye az ablakába, hogy lássák bentről, hol van a háza. A tizenhét epizódból álló kötetet Reich Károly összetéveszthetetlen színes rajzai illusztrálják.

Aaron Judah *Macóka meséi* c. mesefüzére évtizedek

óta a kisiskolások kedvenc olvasmányai közé tartozik, de már az óvodásoknak is fel lehet olvasni ezeket a derűs, kedves és tanulságos történeteket. Nagyobb részük Macóka és barátai, Brúnó, Kengu, Csacsi, Paci, Teve, Boci és Elef Anti közös kaland-

jairól (kirándulás, piknikezés, stb.), együttműködésükről (Csacsi vára, A csodálatos pumpa), vitájukról (Kié az árnyék?), balul elsült vetélkedésükről (A billegő szék) és hasonlóról szól. A kötet végén feltűnik a szomszéd, Morgó Med-

ve, aki furá alak. Előbb lelketlennek, gorbósnak mutatkozik, aztán meg túlzásba viszi a kedveskedést, majd visszaáll az eredeti állapot: megint mérgesen reagál. Reich Károly rajzai nagyszerűen adják vissza a mesék hangulatát

A moldvai csángók ezer esztendeje őrzik Szent István emlékét, hitét és nyelvét. A szent király számos csatában védte meg népét a pogányokkal szemben. A csángók között járt Szent Péter is, aki – mint tudjuk – háromszor tagadta meg Jézust. Ezért le kellett jönnie a földre, hogy jóvátegye bűneit. Itt a gazdag ember mostohán bánt vele, de a szegények adtak neki enni. A bölcs és igazságos emberek közti próbatételének emlékét kereszttek és kápolnák őrzik Csángóföldön. A nagy király, Hunyadi Mátyás és apja, a pogánnyal diadalmasan viaskodó hadvezér is szereplője ennek a *Sinkó Veronika* által illusztrált könyvnek, melynek címe *Csángó mesék*. A szakrális és a történelmi mesék mellett a kötet több mint felét a Csángóföld falvainak történelmi című fejezet teszi ki. Színes, számunkra jobbra ismeretlen és szokatlan világ tárul elénk ebben az éppen egy tucatnyi mesében. Csángó te-

lepülések nevének naiv magyarázatát kapjuk, hagyományokat ismerhetünk meg. Emlékezetes olvasmányukká válhat a pokolban rekedt pap, a lécpadfalvi árva leány és a csodatévő aranyfácán, vagy Szépfalu védőszentjének története. A meséket *Ádám Valérián* gyűjtötte és dolgozta fel.

Tengereken, óceánokon

Hajóknak nevezzük összefoglalóan a vízi járműveket. Az első ilyen közlekedési eszközök igen egyszerűek voltak. Egy úszó fatörzs lehetett az első vízi jármű. Hogy mikortól használtak csónakot, tutajt elődeink – nem tudjuk, viszont az biztos, hogy „a mindennapi betevő falat megszerzéséért folytatott örökös harc sarkallhatta őket arra, hogy halásszanak, vagy árukat vigyenek elcserélni, a vízzen.” Ma hatalmas konténerhajókat használunk áruszállításra, kompok biztosítják rövidebb távon a gyors összeköttetést, a pihenni vágyók luxushajókon utazhatnak. De a hajóknak rengeteg funkciója van ezeken kívül: pl. mentés, kutatás, vontatás. Sajnos a kalózhajókat és a hadihajókat sem hagyhatjuk ki a felsorolásból. *Arnold Kludasnak* a *Mi* micsoda sorozatban megjelent kötete a kezdetektől napjainkig tekinteti át a tengeri hajózás történetét. Az egyiptomiak, görögök, vikingek vitorlásaitól a gőzhajózás elterjedésén át a mai technikai csodákig. Egy rövid fejezet szentel a hajóépítésnek, majd fontos fogalmakat magyaráz meg: pl. bruttó regiszterszám, teherbírás, vízkiszorítás, csomó. Remek rajzok és fotók teszik igazán gazdaggá ezt a kiadványt. (Fordította *Frenkel Attila* és *Németh Mária*.)

és környezetének leírása elretentő, ugyanakkor akarva-akaratlanul vicces. Jelen esetben akarva, tudniillik a szerző minél komolyabban veszi „hőjét”, annál humorosabbnak mutatkozik az. Ami meglepő: egész Citromisszában neki volt a legcsodálatosabb kertje. Ennek oka egyszerű: hogy el ne hanyagolja azt, egy mérges tündér idejében elkezd püfölni az öreg fejét egy serpenyővel. Békésen folyik az élet a városban, mígnem – ki tudja, honnan – megjelenik egy hatalmas kutya, Jákó, aki előbb-utóbb felfedezi a gyönyörű kertet, s szörnyű pusztítást végezve nagyon jól érzi magát benne. Haragumi rettenetes terveket kovácsol... Persze érdemes megismerkedni e szórakoztató, igazi nyári olvasmány-nak a többi szereplőjével, Pollival, Cuki nénivel, Pásztorfi Péntekkel, a kalandok sorával és egy régi tengerészládával, aminek „tele kell lennie fantasztikus erejű varázscsokoládéval.” (Illusztrálta *David Tazyman*, fordította *Balázs Éva*.)

A *Titokzatos Benedict Társaság* négy főből áll. Mindegyikük, Kate és Constance illetve Reynold és Ragacs egyéniség, de van bennük valami közös, a tehetség, emiatt is választotta ki őket Mr. Benedikt egy különleges feladat elvégzésére. *Trenton Lee Stewart* izgalmas, fordulatos és humoros ifjúsági regénye a kiválasztással (egy agyafűrt feladat-sor megoldásával) kezdődik, majd amikor kialakul a különböző karakterekből álló Társaság, megismerik bevetésük célját és veszélyességét. Természetesen nem ijedősek,

Vidám, titokzatos és történelmi regény

Andy Stanton regényének címszereplőjét így mutatja be: „A vörös szakállú Haragumi undok öregember volt; vérben forgó szemével úgy pislogott, akár egy üvegbe szorult polip. Egyszóval igazi rém volt, aki utálja a gyerekeket, az állatokat, a vidámságot meg a főtt kukoricát. Nem szeretett mást, csak egész nap az ágyban szundikálni, egyedül lenni és szűrős tekintettel bámulni...” Ő *Haragumi, a rossz ember*. Egy ilyen alak

vállalják, hogy átmennek a Senkise-szigetre, ahol az elvetemült Lex Kampetset kell megállítaniuk, aki világuralomra törekszik. Furcsa, ijesztő hely a Látványosan Értelmesebbek Tanintézete. Nagy lelki erőre, ügyességre és összetartásra van szükségük, hogy ne bukjanak le. Természetesen tartják a kapcsolatot megbízójukkal, Morse-jelekkel üzennek egymásnak, csakhogy a válaszo-

kat versben kapják, aminek a szövegét először is meg kell fejteniük. Aki elolvassa e kötetet, a négy szimpatikus gyerekszereplő és lebilincselő sztori miatt biztosan türelmetlenül várja a folytatását. (Fordította *Tompa Péter*.)

Kertész Erzsébet regényének főhőse apai ágon Erdély egyik legtekintélyesebb főúri családjából származott.

Blanka édesapja a közélettől visszavonult, különcnek tartott, valójában hajlíthatatlan Imre gróftól örökölte eltökéltségét, de legalább ennyire hatott rá édesanyja nővére, Brunsvik Teréz, aki a lány-nak húszéves korától szellemi édesanyja. Mint ahogy nagynénje a kiseddóvók alapítására áldozta idejét és vagyonát, úgy küzdött Teleki Blanka egy lánynevelő intézet létrehozásáért, amelyben a nemesi családok leányait tanítanak művészetekre, tudományra és nemzeti öntudatra. Hiszen ő maga is hiába született szépnek, tehetségesnek, szóba sem került, hogy nála társadalmilag alacsonyabb helyzetű szerelméhez hozzámenjen feleségül, vagy hogy festő, szobrász legyen belőle. Nem sokkal a forradalom előtt valósult meg nagy álma. A reformkor számos kiválóságával állt kapcsolatban, az intézet tanára volt az 1849-ben hősi halált Vasvári Pál. A szabadságharc bukása után bujdosóknak adott menedéket. Ezért később letartóztatták és koholt vádak alapján 10 év börtönre ítélték. *Kertész Erzsébet* könyve nem csupán regényes életrajz, történetileg hitelesen rajzolja meg a (reform)kor példamutató törekvéseit.

Cs. A.

Bálint Ágnes: *Labdarózsa lámpája*. Holnap Kiadó, 102 p., 2300 Ft; *Csángó mesék*. Móra Könyvkiadó, 120 old., 2790 Ft; *Gazdag Erzsébet: Mézcsorgató*. Móra Kiadó, 80 old., 2190 Ft; *Ignác, mi látsz? Luther Kiadó – Gryllus Kft.*, 53 old., 3900 Ft; *Kertész Erzsébet: Teleki Blanka*. Móra Kiadó, 396 old., 2990 Ft; *Kludas, Arnold: Hajók*. Tessloff Babilon, 48 old., 2570 Ft; *Lee Stewart, Trenton: A Titokzatos Benedict Társaság*. Animus Kiadó, 351 old., 2980 Ft; *Stanton, Andy: Haragumi, a rossz ember*. Geopen Könyvkiadó, 176 old., 1990 Ft; *Zsolnay Judit – Szentpéteri Melitta: Repeta 2*. Santos Kiadó, 26 old., 890 Ft

Könyvhét LapNap

2010. szeptember 8.

Mit olvasnak – ha olvasnak – a funkcionális analfabéták?

**Születik-e az olvasói utánpótlás;
hogyan lesznek olvasók gyerekeink, unokáink?**

Kell-e nekünk Olvasás Alapítvány?

Milyen az olvasás helyzete a nagyvilágban?

Könyvtári olvasók vagy könyvesbolti vásárlók vagyunk?

Vannak-e meggyőző érveink az olvasás felette szükséges voltáról?

Néhány kérdés azok közül, amelyekre válaszokat keres a Könyvhét szeptemberi számának az olvasás helyzetét körüljáró összeállítása.

A szeptemberi Könyvhét nyilvános lapbemutatóján tovább beszélgetünk meghívott vendégeinkkel és a közönséggel ezekről a kérdésekről, szóba hozva mindazt, ami a szeptemberi számban megjelenő cikkekben és interjúkban megjelenik, és persze mindazt ami a terjedelmi korlátok miatt kimarad.

Szeretettel hívjuk és várjuk a szeptemberi Könyvhét lapbemutatójára és beszélgetésre a
Könyvhét LapNapon

2010. szeptember 8-án, 17 órakor a Petőfi Irodalmi Múzeum Lotz-termében.

(Budapest V., Károlyi Mihály utca 16.)

A rendezvény nyilvános, a belépés díjtalan!

A rendezvény részletes programja a meghívottak névsorával a Könyvhét honlapján (www.konyv7.hu) tekinthető meg augusztus végétől.

Azoknak az olvasóinknak, akik a Könyvhét e-mail címén – konyvhet@t-online.hu – igénylik, postán elküldjük személyes meghívójukat.

A Könyvhét LapNap rendezvénysorozatot a Magyar Szak- és Szépirodalmi Szerzők és Kiadók Reprográfiai Egyesülete és a Magyar Könyvbarát Közhasznú Alapítvány támogatja

A múlandó maradandó

Goethe: Minden hasonlat (kb.)

Fried István professzor, esszé- és tanulmányíró, szellemi ínyenc, Kelet-Közép-Európa- ismerő és több: az összehasonlító irodalomtörténet, esztétika és szellemiségvizsgálat elhivatott mestere. Nemzetközi nagymester, mondhatnám inkább. De miért aktuális és megkerülhetetlen ő és műve épp most?

Észrevétlen (bár hát Szeged és a hagyományos konferenciák, gyűjtemények, pályájukon gonddal vezetett és segített tanítványok nagyon is észrevehetik jelenlétét), fáradhatatlan és ihletett erővel gyűjt, értékel, ír, állít össze, harcol témáiért... és az ügyeket képviseli személyekért is, én úgy képzelem, szelíden. Nat Roid nevű, hozzám közel álló bűnügyi író meséli, merre kalandozik új hitettel Fried (semper Friedem, mondja ő, a latin semper idem, vagy Jókainál – *Az élet komédiásai* – non semper idem, ily szellemben, de ezt most hagyom), ellenben én most két könyvet vettem munkapadra, mindkettő könyvheti-körüli megjelenésű, s akkor hát nézzük.

Magyar irodalom(történet) (Tiszatáj könyvek, kb. 270 oldal), ez az egyik. Itt mintha nem az összehasonlítással kezdene a nagymester, de sorra venné tárgyait. S ezek? Kisfaludy, Petőfi, Vörösmarty... változások és szerepátvételek, igénylések és kontrák... és persze, Madách és Márai, és Kosztolányi és József Attila. Megleli-e hazáját a költő? Meddig repül, hová pusztul a tiszta lelkesedés arany-sárkánya? Ki volt igazából Faludy György? Hogyan gályázott s készített naplót erről Kertész Imre, miközben semmit meg nem pályázott „direkt”, csak hitelességre törekedett. S mit kell (de nagyon!) tudnunk Lovétei Lázár László „pályaforulatáról”? A témák akaratlanul összevetik-hasonlítják magukat, és Fried

sosem adna el egy pompás poénért háromnegyed igazságot se, főleg hogy egy egészet. Az összehasonlítás alapjegye itt az egész-látás éppen, milliméterpapíros pontosságra törekedve, tanári felelősséggel és fegyelemmel, rokonszenyünket lassú rohammal bevéve, „várában” ugyanakkor minket hellyel kínálva.

Nem annyira összehasonlító, hanem kölcsönösségi ez a kötet.

Az érdeklődők számára jószerén nélkülözhetetlen alapok sokasága. Megbízható, továbbfejleszthető gondolatok, szemléletek.

Az Egy irodalmi régió ábrándja és kutatása szintén objektív cím (Lucidus Kiadó, Kisebbségkutatás Könyvek). A kb. 220 oldal itt telibe összehasonlítás-tudományt tartalmaz, elevenítve a Monarchiát (Osztrák–Magyar). Sorakoztatva horvát, szlovák, cseh, osztrák stb., prágai, budapesti, pozsonyi, zágrábi (Agram. ld. a Zágráb – német nevéből képzett (módosítom kicsit) agramosság (ld. elektromosság) jegye, szemben a jugoszlávmussal... be se fejezem mondatom. Mert Fried minden nemzetnek megadja a nyelvi ébredésnek kijáró tiszteletet, az együttműködés csodás jegyeit kutatja „nagy hátterek” és zsenge megébredések között, legyen szó bár színházról (ízes ismerője a színpadi szellem nemzeti szellemmé váló minden csínjának-bínjának), s ha nem lenne kitűnő tudós-stiliszta, bizony szédül-nénk nagy tudásától, mely három-három oldalon sorakoztat – evidenciával – negyven jeles nevet, fontos adatot.

S közben az összehasonlítás tudománya a helyi színek megismertetésének kedvcsináló teljesség-keresésével a jó ismeretterjesztő filmek szellemiségét is adja csomagoló anyagul. a karcolhatat-

lan, netán merészen új, kísérletező meg-látásokhoz és kalandok állagához. Kalandok állaga! Ez az utazó Fried is, az élet táji, építészeti, könyvtári, városi, már-már szellem-égbolti élvezője, aki szerényen van tudatában a maga-jegyű tudós feladatának, felelősségének. Népek és nemzetek kérdéseiben 1848/49-ig, a Monarchia elemi rejtelméhez visszanyúlva, szálakat szétbogozva, homályokat eltisztítva Fried az ábrándkutatás (ld. könyvcím) terepén rendre üdítő újat hoz. Holott nem könnyű koszt az övé!

Bárhol ütöm fel a könyvet, bukkanjak akár a nyelvújítás, akár a kis közösségek, akár 1989 témaköreire, egy-egy szerző különlegességére, valami történelmi folyamat zezugos labirintusára, ellebbentett pókhálók jelzik az utat, és tisztaság marad a kutató nyomában. Persze, bármiféle „harcos” optimizmus távol áll Fried Istvántól. Hogy gazdag anyagából máshonnan idézzek, egy összehasonlításából (*A Monarchia irodalmairól, művészetéről*), íme: az Osztrák–Magyar monarchia fenomenológiája, valamint Mozart és Richard Strauss összehasonlítása mellett, olyan közegben, ahol Rilke, Musil, Husserl neve nem egyszerűen röp-köd, de nyomasztás nélkül képvisel elemi súlyokat, íme, itt mondja ki Fried: „Egyhangú kórus azoké, akik Triesztben maradtak, és élesen bírálják, meg azoké, akik eltávoztak, és nosztalgikusan álmodnak, ám egyikfajta sem tudja elkerülni, hogy ne szóljon róla.” (Nem így vagyunk-e dolgaink sokaságával?) „Mint más közép-európai városokból, Triesztből is az irodalom alkotta meg egy nagy, meghatározatlan, be nem tartott ígéret szimbolikus városát.” (Bécsből igen; Budapestből? Prágából igen, de ...?) Valamint: „Triesztről töprengve is az álomvalóság Monarchia-szövegéhez jutotunk el, egykor volt, emlékeiben, költői beszédében olykor továbbélő, békétlen multikulturalitásához, amelynek tanulmányozása egyre fontosabbá válik az egyesülő Európában, a homogenizáló törekvések ellenében.”

Csak egyet tehetek hozzá ehhez, ennyit: !!!!! Ezzel laudálom legalkalmasabban a nemrég-múlt – 75 – éves Fried Istvánt.

Tandori Dezső

KÖNYVRŐL

Fried István
MAGYAR IRODALOM (TÖRTÉNET)
Fejezetek a magyar irodalmi modernség történetéből
Tiszatáj Alapítvány, 266 oldal, 1950 Ft

KÖNYVRŐL

Fried István
EGY IRODALMI RÉGIÓ ÁBRÁNDJA ÉS KUTATÁSA
Kelet-közép-európai tévedések és tévelygések
Lucidus Kiadó, 222 oldal, 2400 Ft

„A szó nekem ópium”

Kimondom ezeket a szavakat: *kaftán, dzsámi, minaret, turbán*, és rögtön eszembe jut az oszmán-török hódoltság kora. Hal-lom: *békekölcsön, sztahanovista, béketábor, munkaverseny*, és gondolatban már a múlt század ötvenes éveibe képzelem magam *lódenkabátban, svájcsapkával* a fejemen. Vajon melyek napjaink jellemző szavai? Kattintsunk egy elektronikus hírportálra: *bankadó, celeb, villant, iPad, vuvuzela*. És máris egyetérthetünk Horatiusszal: „Ahogy a babérfa veszít évről évre a leveleiből és a lehullottak helyébe újat növeszt, úgy vesznek ki és születnek a nyelv szavai is.” Figyeljünk fel arra, hogy Horatius a délszaki, szinte örökzöld babérfáról szól, és nem például a mi égövünkön honos tölgyfáról, amely minden ősszel elhullatja összes levelét, hogy aztán tavasszal újakat növeszt. Az az érzésünk, nyelvünket, ha így haladunk, lassan lombhullató tölgyfához kell hasonlítanunk, hisz szavaink csak hullanak, csak hullanak.

A fiatalok közül vajon hányan ismerik a száz évvel ezelőtt még mindennapos tárgyakká számító *mángorlót, szakajtót, rokkát, rocskát*? Tudják-e a mai tizenévesek, hogy mire szolgált az *iga*, a *borona*, a *jászol* vagy a *vályú*? Természetesen hallom én közbevetve, hogy az a régi paraszti világ végleg eltűnt, szavaira sincs már szükségünk. Talán nincs szükségünk a mindennapi boldogulásunkhoz, de ha olvasni és élvezni akarjuk nemzeti klasszikusainkat: Arany Jánost, Petőfi Sándort vagy Jókai Mórt, Mikszáth Kálmánt és Móricz Zsigmondot, bizony-bizony kellenek ezek és a hasonló ódon szavak. Ha többé nem ismerjük ezeket a régies szavakat, nemzeti kultúránk legfőbb hordozója, anyanyelvünk nem tudja tovább betölteni küldetését. Tudják-e a Twilight, New Moon és az Eclipse fordításán szocializálódott fiataljaink, ha nem olvasták Fekete István Bogácsát, hogy magyarul a veréb *csiripel*, a gerle *búg*, a szarka *cserreget*, a harkály *kopog*, a szajkó *recseg*, a csóka *rikkantgat* és a vadréce *berreg*?

Közbevághat bárki, jó-jó, a fiatalok nem ismerik a fenti ódon szavakat, de jól tudják, mit jelent *csetelni*, tisztában vannak az SMS jelentésével, és tisztában vannak vele, hogy a plusz vásárlásért *bónusz* jár. Erre én visszavágok, jó dolog-e az, hogy az *egér* számukra csak egy számítástechnikai segéd-eszköz, és eszükbe sem jut a kis rágcsáló, ami viszont a nagy-

mamának ugrik be kizárólagosan; hogy a *kártya* nekik a vásárláshoz kell, és nem a vasárnap délutáni *zsugázáshoz*? Nem lesz ebből baj? Nem kell attól félnünk, hogy a fiatalok és az idősebb nemzedék nyelve között szakadék alakul ki? Ne jöj-jön el az az idő, mikor az egyes nemzedékek már más és más nyelven beszélnek, és köztük ott tátong egy áthidalhatatlan kommunikációs szakadék!

De mekkora is ez a magyar szókincs, amelyből percről percre választ idős és fiatal a maga ismerete és tudása szerint? Örök sláger feltenni ezt a kérdést. Bizony, erre soha senki sem fog tudni válaszolni. De ha egy kicsit csavarunk a kérdésemre, és azt kérdezzük, hány szót használtak klasszikusaink, arra már néhány esetben tudunk válaszolni. 1973 és 1987 között jelent meg négy kötetben Soltész Katalin főszerkesztésében a Petőfi-szótár, amelyből kiolvashatjuk, hogy a Nemzeti dal szerzője verseiben, prózai szövegeiben és fordításaiban összesen 22 700 különböző szót vetett papírra. Sok vagy kevés? Ki tudja? Arany Jánost szokás nyelvzsenuinek nevezni. Az MTA Nyelvtudományi Intézetében lévő kéziratos feldolgozásból kiderül, hogy költeményeiben ő 18 300 szóval élt. Még egy költő szókinccse összehasonlításul: Juhász Gyula költeményeit Benkő József dolgozta fel aprólékosan. A Juhász Gyula-szótárban 12 800 szót találunk. Sajnos ezek a kötetek csak költők szókinccsének nagyságára hoznak példát. Nincs egyetlen írónknak sem teljes körű szóleltárja. Csak sejthetjük Jókai Mór bámulatosa nagy és sok szakterületet felölelő szókinccsét az Unikornis Kiadó Jókai-szótárából, amely 22 000 bejegyzést tartalmaz. De vigyázzunk, ezek csak Jókainak a „nehéz”, a nem mindennapi beszédhez tartozó szavai!

Klasszikus íróink, költőink nemcsak mesterfokon használták nyelvünket és aknázták ki bravúrosan gazdag szókinccsünk lehetőségeit, hanem jó néhányan alkotottak is olyan szavakat, melyek ma is élnek. Csokonai Vitéz Mihály szóhasználata révén került köznyelvünkbe az *ocsúdik* szó, Dorottyája révén pedig a *karnevál* kifejezés vált népszerűvé. Vörösmarty Mihálynak köszönhetjük a *tündér* és a *tömeg* szavunkat, Arany János révén terjedtek el az *emberöltő* és a *tetemrehívás* kifejezések. Az *árvalányhaj* növénynevet Tompa Mihály hozta divatba. A nagy nyelvújító, Kazinczy Ferenc a következő szavakkal gazdagította nyelvünket: *alak, árnyék, egyetem* (a korábbi *universitas* helyett), *lég, légyott, szerény, szellem* és *sápad*. Végül egy nem is olyan régen meghonosított szó: *halandzsá* – ezt Karinthy Frigyes alkotta.

Mai költőinknek, íróinknak köszönhetünk-e új szavakat? A művészek beépítik-e irodalmi alkotásaikba nyelvünk legújabb építőköveit? Gyakran úgy érezzük, talán túlságosan is, a mindennapi beszédet utánozva nemegyszer szabadszájúak és durvák. Azonban számos esetben költőink játékosan felvil-lantják a nyelv lehetőségeit, határait mintegy kitolják. Felkínálják nekünk azokat a szavakat, szóalakokat, melyek akár benne is lehetnének szókészletünkben, de valamilyen ok folytán mégsem születtek meg eddig. A szellemes játékoságra álljon itt egy-egy példa Parti Nagy Lajos, Szócs Géza és Tandori Dezső verseiből:

odafönn már *vadludaznak* (P. N. L.)

kisétáls s megállsz a *demokrációs* vonalon (SZ. G.)

tetszhetős halott (T. D.)

Kívánjuk, kortársaink ugyanolyan vad áhítattal közelítsenek nyelvünkhöz, mint Ady Endre:

*Szűz borzongások, pompás szavak,
Új, nagy látomások királyfia volnék ...
... a szó nekem ópium,
Pogány titkokat szívhatok belőle.*

Az írók, a költők tehát írjanak, finoman rögzítsék nyelvünk szókincsének napjainkban zajló változásait, a kiadók jelentessék meg a műveket, az olvasók pedig olvassák el. De mit tegyenek a kultúrpolitikusok, akiknek sok múlik, hogy az üzleti alapon nem működőképes kortárs irodalom napvilágot lásson? Legyenek mecénások, és azzal a támogató szándékkal és nyitottsággal forduljanak anyanyelvünkhöz, amellyel Mátyás királyunk kortársa, Firenze legnagyobb reneszánsz fejedelme, a nagy mecénás, Cosimo Medici. Ő ugyanis, amint csak alkalma nyílt, elhagyta Firenzét, és addig maradt vidéki birtokán, kedvenc villájában, amíg csak tehetette. Itt nyugodtan olvasgatott, és olyan falusi tevékenységeknek szentelte idejét, amelyek számára ki-kapcsolódást jelentettek, mint például a szőlőmetszés, az olajfák gondozása, a mandulafák, eperfák ültetése. Szívesen beszélgetett a helybeli paraszttal, tőlük leste el azokat a szófordulatokat, közmondásokat és történeteket is, amelyekkel a városba visszaérve a nagytanács előtt beszédét színezte.

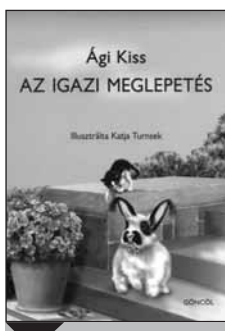
Kiss Gábor, Tinta Könyvkiadó

Nyuszi vagy, Merlin!

„Merlin már hetek óta olyan különösen viselkedik, lehet, hogy szomorú, egy kis társaság biztosan felvidítaná” – gondolhatta a nyúl kis gazdája, Ági, majd a gondolatot tett követte, és beszerzett házi kedvencének egy pajkos pajtást: Pingpongot, a cicát. A pattogó mitugrász fenekestül forgatta fel az addig jobbára csak tükörképével társalgó nyuszi életét: érthetetlen módon folyton csak játszani akart, nem elégedett meg az unalmas üldögéléssel, ő az egész világot (de legalábbis a kertet, és még azon túl is egy keveset) kívánta felfedezni. Merlin kellenül követte, és rezignáltan konstata: nincs itt semmi olyasmi, ami miatt érdemes lenne feladni megszokott életét. Pingpong azonban felnyitotta a nyúl szemét a házon kívüli világ gazdagságára, sőt mivel a szeleburdi kismacska folyton csak a bajt kereste, nemegyszer Merlinnek kellett kimenteni „barátját” szorult helyzetéből. A nagyszájú Pingpong hol egy tóba pottyant bele, hol egy fára mászik fel és nem tud lejönni, hol pedig a szomszéd kutyájával gyűlik meg a baja. Hogy a kalandok ellenére sem kovácsolódtak igazi csapattá, az leginkább a nagy korkülönbségnek köszönhető, a könyv utolsó képe azonban reményt kelthet az olvasóban: nyúl és macska egymás mellett alszik összebújva, békességben.

Az *igazi meglepetés* (Merlin's Big Surprise) című képekönyv egy többéves, nemzetközi együttműködés végeredményeként érkezik meg a magyar olvasókhoz magyar és angol nyelvű változatban. A magyar származású szerző, Ági Kiss az Egyesült Államokban él, Horvátországban futott össze Katja Turnsek svéd illusztrátorral, majd végül közös munkájuk magyar kiadására az Astoria szálló kávéházában bólintott rá a Göncöl Kiadó vezetője, Szikói Gábor.

Pompor Zoltán

Ági Kiss –
Katja Turnsek
**AZ IGAZI
MEGLEPETÉS**
Göncöl Kiadó,
2290 Ft

Horváth Ferenc

A NYOLCVANÉVES

Bedő György születésnapjára.

*Nyolc évtized! S egy szonett is elég?
Elmondható veled, hogy már a még?
Elénekelhető, hogy még a már,
s hogy végtelenül véges a határ?*

*Nyolcvan év! Vajon hány szívdobbanás?
Térdben, derékban mennyi roppanás?
Hány fürkésző, komor, gyöngéd tekintet?
Hány próbája az egyenes gerincnek?*

*Nyolcvan esztendő! Mindent vinni kell:
ott van a szívben a kudarc, siker,
a mindig más, mely változatlan mégis,
a pokol mélye, és ott van az ég is.*

*S könyvek garmadája, a harc, a béke...
Cípeld, Gyuri, mert messze még a vége!*

Szeretettel köszöntjük Bedő Györgyöt, a volt Állami Könyvterjesztő Vállalat volt beszerzési főosztályvezetőjét, a jelenlegi Kairosz Kiadó jelenleg is aktív igazgatóját 80. születésnapja alkalmából.

Irodalmi csillagtérkép

„Hát ez a mi kis Könyvhétünk, immár 81. éve” – mutattam körbe a nyüzsgő Vörösmarty téren amerikai barátnőnek még júniusban, aki a vakációja elejét töltötte nálam, és a tér kihagyhatatlan látványosság volt számára. Hilary elragadtatottan sóhajtozott, mennyire „fájn” ez az egész, unikális és magyar, mennyi sok író van itt együtt, és mi csoda érdeklődés. Aztán feltette a kérdést: mégis miről ír ez a rengeteg magyar író? E nagyfokú általánosítás az érdeklődésében egyszerre volt meg-hökkentő és elgondolkodtató. Az ő univerzumából ez a kis magyar irodalmi élet oly homogénnek tűnt, akár egy borsószem, míg innen, a borsószem belsejéből körülnézve, minden alkotói pálya egy-egy önálló naprendszer, távoli bolygópályákkal (hogy Mezey Katalin új verseskötetének címére utaljak), s e pályák szinte nem is érintkeznek a másikkal. Akárhogy is, minden alkotó egyedi csillag, más a fényereje és a kora, és erről a teleszórt égboltról egységesen nyilatkozni lehetetlen volna.

Van, aki rég megszokott útján kering, de mindig egy kicsit más szögből visszaverve a fényét a maga Napjának. Esterházy például „Estizik”, meg újra felbukkanó kedves figuráját idézi meg útirajzaiban (Esti), Kosztolányira kacsingatva. Garaczi „lemúrozik” és a fiatalság éveire tekint vissza, valahová a kötelező katona-ság (vörös)csillagkorába (Archátraarc). Ágh István otthona a falu, új hangokat pendítve mesél a régmúltról (Árokból jön a törpe). Ferdinandy György is felidéz, országhatárokon és tejutakon szárnyal túl (Egy sima egy fordított). Esze Dóra „diétázik” – húsbavágó téma és kiváló prózaötlet – és felülemelkedik földi-női hívságainkon (Ellenség). Jolsvai András Köröndyzik – az ő hőse a Körönd körül keringve teremt belvárosi univerzumot. Ezek a hősök régi ismerős karakterükkel, az otthon és otthonosság biztonságával, a ragaszkodás mélyen emberi vonásaival tartják fogva az olvasót, történeteik valahol a múltban kezdődtek, és ki tudja, mikor végződnek.

Vannak aztán üde meglepetések a prózakötetek között, váratlanul felbukkanó kisbolygók. A verses Tandori mellett például megszólal a már-már publicista esszéíró is, csípős iróniájával, tandoris félmondataival (Csodakedd, rémszerda). Az elmúlt időszak kedvezett az irodalmi-történelmi gyökerű krimiknek is. Különös művek születtek e műfajban valóság és fikció határán: Szilasi Lászlónál (Szentek hárfája) inkább az utóbbiból, Kondor Vilmosnál (A budapesti kém) inkább az előbbiből építkeznek az izgalmas történet. Baráth Katalin Fekete zongorája már igazi szórakoztató detektívregény, ha a döntő bizonyíték még oly komoly irodalmi momentum is.

Folytatódtak és elindultak új életműsorozatok: A vajdasági magyar irodalom

„Az ő univerzumából ez a kis magyar irodalmi élet oly homogénnek tűnt, akár egy borsószem, míg innen, a borsószem belsejéből körülnézve, minden alkotói pálya egy-egy önálló naprendszer, távoli bolygópályákkal (hogy Mezey Katalin új verseskötetének címére utaljak), s e pályák szinte nem is érintkeznek a másikkal.”

egyik legjobbjának, Gion Nándornak a műveit veszi sorra egy sorozat, amelyben legutóbb hat ifjúsági regénye jelent meg egy kötetben, Az anyagi vigasság címmel. Elindult Csalog Zsolt életművének kiadása, az 1981-ben megjelent A tengert akartam látni című kötet, amely az író négy munkásportréját tartalmazza. Ismét megjelent Jókai Anna életműsorozatában mulhatatlanul népszerű regénye, a Szegény Sudár Anna. A Németh László-sorozatban az Alsóvárosi búcsú a második regényciklusa egy négy részből álló élettörténetnek.

Felbukkantak olyan újdonságok is, amire az ember felkapja a fejét: új „Karinthy” például egy válogatásban, legalábbis az író karcolatai és humoreszkjei közül eddig kötetben meg nem jelent darabok (Szomorú vasárnap). A Kner Izidor agyafúrt alakjai című kötet

igazi unikum, 1914-es eredetijének reprintje, melyet a Kossuth Kiadó természetesen a Gyomai Kner Nyomdával közös kiadásban jelentetett meg. Az aforizmaszerző Kner Izidort már megismerhettük, ez a kötet most humoros illusztrációkkal is hozzásegít egy korszak vidám arcának a felidézéséhez. Szó esett már itt a Könyvhétben Szabó Magda Haldimann Évához írt leveleinek gyűjteményéről (Drága Kumacs), melynek minden lapjáról szípkarkázik az író szelleme, humora, műveltsége.

Szomorú aktualitása van Békés Pál húsz évvel ezelőtti regénye új kiadásának, amely nem sokkal az író halála után kerülhet ismét az olvasók kezébe. Bravúros alapötlete Lawrence Sterne Érzékeny utazások Francia- és Olaszországban című művének Kazinczy-féle fordításának parafrázálása a rendszerváltás idejére, amelyből egy különös szépségű történelmi- és individuum-regény született.

És felbukkantak persze a legfiatalabb csillagok az égen: Miklya Anna első regényében az emlékek felidézését választotta vezérfonálnak egy tragikus szerelmi történet kibontásához (Eloldozás); Geröcs Péter könnyedséggel ötvözi a mélyen filozofikus életszemléletet hőse, Zombor alakjában (Zombor és a világ). Bár nem elsőkötetesek, de a fiatal gene-

rációt képviseli Csender Levente és Danyi Zoltán is, akik egy novelláskötettel és egy kisregénnyel írták tovább életművüket. Csender Levente hazai és romániai élethelyzetekből merít a rendszerváltás idejéről (Fordított zuhanás), Danyi Zoltán költői képeit, asszociációit szövi tovább prózája mondataiban (Párhuzamok, flamingóval).

Hát, ezt bizony mind el kellett volna mondanom amerikai barátnőnek egyszerűen, ha legalább részben válaszolni szerettem volna, miről írnak a magyar írók. És ez még csak néhány világító égitest egy nyáréjszakai ég friss „kínálattából”. A költőket például nem is említettem. Vagyis búcsúzóul is verseskötetcímre kell céloznom: te úristen, mennyit kihagytam... (Kukorelly Endre: Te úristen, mennyit hibázok.)

Laik Eszter

Túl a fizikán

A metafizika szó voltaképpen helyre utal. A filozófia legendáriuma szerint Arisztotelész műveinek rendszerezője, a rhodoszi Andronikosz nevezte el így azokat a műveket, amelyek a Fizika után következtek: meta ta phüszika.

A fogalom makacsul ellenszegül mindennemű meghatározásnak. A filozófusok többnyire homályosan fogalmazznak. Rendszerint azt nevezik metafizikának, ami a tapasztalat világán túl terül el. Magyarán: azok a kérdések tartoznak ide, amelyeket nem lehet megválaszolni a tények, a logika vagy a józan ész segítségével. A metafizika tárgya állandóan változik. Amiről bizonyosodik, hogy megválaszolható, átkerül egy szigorúan körülhatárolható tudományba vagy filozófiai szakágba. A metafizika csak a legfogasabb kérdé-

Tózsér János
METAFIZIKA
Akadémiai Kiadó
264 oldal, 2940 Ft

sekkel foglalkozik, olyan kérdésekkel, amelyekre a gondolkodók több ezer év óta hiába keresik a választ.

Tózsér János Metafizika című könyve ebben a szövevényes világban kalauzol el bennünket. Ám a szerző sem foglalkozik

részletesen e szerteágazó kérdéskör minden elemével. Így például nem tárgyalja részletesen az okság vagy az idő természetét, és nem elemez olyan fontos kérdéseket, mint Isten létezése, a szabad akarat, illetve a determinizmus problematikája. Tózsér János világos, áttekinthető könyvet írt. Az egyes elméleteket igyekeznek egymással szembeállítva bemutatni, hogy világosan láthatóvá váljanak erősségeik és gyengéik. Feladata nem volt irigylésre méltó. A metafizikai problémáknak ugyanis sajátja, hogy olyan szorosan kapcsolódnak egymáshoz, hogy kifejtésük előfeltételezi egy másik kérdés előzetes kifejtését, és így tovább, csaknem a végtelenségig.

A metafizikai kérdések nemcsak a filozófusokat foglalkoztatják, hanem a mindennapi embert is, aki éppúgy kíváncsi a valóság,

a dolgok igazi természetére, és őt is foglalkoztatja a test-lélek probléma. Az a legfeltűnőbb és egyben a legkézenfekvőbb, hogy kételyeink, kérdéseink és válaszaink sokszor ugyanazok, mint a filozófusok kételyei, kérdései és válaszai. A különbség sokszor csupán annyi, hogy a filozófiai nyelvezetet az utca embere nem érti, a filozófus pedig sokszor létezőnek tekinti azt a világot, amelyet maga hozott létre a világ megragadására, és néha éppen ez a nyelvezet takarja előle a világot, amelyet meg akart ismerni.

Tózsér János Metafizikája kitűnő könyv. Nem könnyű olvasmány, de a szerző kerüli a nehezen érthető filozófiai szakkifejezéseket. Ha valaki effajta kérdéseknek akar a nyomába eredni, és van benne némi kitartás, haszonnal forgatja majd ezt a könyvet.

Bártfai László

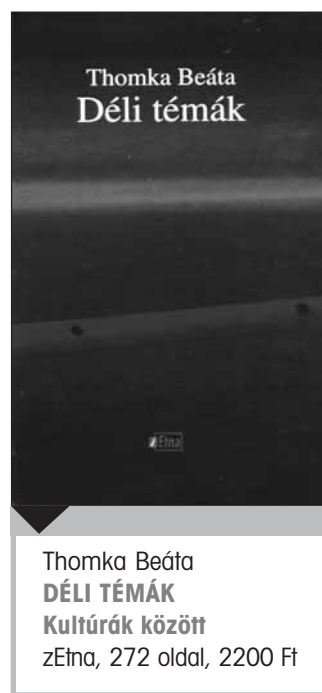
Határon

Határhelyzet – talán ez lehetne e finom kis kötet egyik kulcsszava. Thomka Beáta könnyeden, de a tőle megszokott alaposággal járja körül a témát. A szerbiai zEtna által megjelentetett tanulmánykötetben vegyes műfajú írások sorakoznak: a különféle, de szorosan összefüggő témákat egymás után felvető esszék mellett mélyebb elemzések is helyet kaptak, illetve két interjú is a szerzővel.

A szerző Újvidéken Debellácson, a négy-ötezres bánáti faluban született. Születésének helye és körülményei, vagyis hogy maga is számos értelemben határvidék szülötte, okolhatja elmélyülését a témában.

A könyv tematikája változatos, az írások nem feltétlenül csak az irodalommal foglalkoznak, persze közvetett vagy közvetlen módon kapcsolatban állnak vele. Thomka kérdésfelvetései sokrétűek, többféle útra vezetők. Hogyan definiáljuk Európa fogalmát, mielőtt a határvidékeivel foglalkoznánk? Idézettel válaszol a kérdésre, mely szerint Európa nem a zsidó-keresztény szellem, nem a görög racionalizmus vagy a jogi szellem határozza meg, hanem olyan ellentétes összetevők bonyolult összjátéka, mint például a szellemiség – materializmus, a hatalom – erőszak, a szabadság – felelősség.

A későbbi kalandozások során ejt szót róla,

Thomka Beáta
DÉLI TÉMÁK
Kultúrák között
zEtna, 272 oldal, 2200 Ft

hogy a Budapesten megjelenő művek hagyományosan másként épültek be az irodalmi köztudat-

ba, mint a külföldön megjelenő magyar művek. Siet hozzátenni, hogy e megállapítás nem tartalmaz értékítéletet, csupán rögzíti a kultúrszociológiai tény. De emellett a regionális irodalmak Magyarországon élő képviselői a jelenkori magyar próza-, líra- és esszéírás szerves részei. Sajátosságaik révén alkotásaikkal hozzájárulnak az összkép sajátos irányokba való változásához. Történik ez akkor, amikor nemcsak a határok kezdik érvényüket veszíteni, hanem a helyi tradíciók jelentősége is folyamatosan átalakul, átértelmeződik.

És ehhez a folyamathoz Thomka Beáta munkája is jelentősen hozzájárul.

J. J.

Klasszikus etimológiák

Az etimológia szó a nyugati nyelvészeti hagyományban nem elsősorban 'szóeredet-tan', hanem általában 'szótan' értelemben volt használatos, például Sylvester János meghatározásában: „Igik [azaz szók, KSA] igaz tulajdonságá-rul való tudomány” (1539). Még Pápai Páriz Ferenc és Bod Péter latin–magyar szótárában is az etymologia magyar megfelelője igazán szó-lás (1767). A szóeredettan jelentés nyilvánvalóan a francia enciklopédistáktól kezdődik.

Az etimológia mint egy-egy szó- vagy szóelem eredetét, történetét vizsgáló tudományág visszavezethető a legkorábbi irodalmakig (tulajdonnevek etimologizálása az Ótestamentumban, Platón Kratüloszának idevágó részletei stb.), ám rendszeres tanulmányozásának elveit csak a 19. században fektették le.

Jankovicsné Tálás Anikó, szerk.
ETIMOLÓGIÁK, SZÓELEMZÉSEK A CZUCZOR-FOGARASI SZÓTÁRBÓL
 Tinta Könyvkiadó
 950 oldal, 7990 Ft

Elsősorban az újgrammatikusok fogalmazták meg az etimológia általános elveit, melyek szerint (1) egy szó (vagy szóelem) legkorábbi

formáját kell rekonstruálni, lehetőleg a párhuzamos és vele összefüggő formákkal együtt, (2) a szó minden hangjának meg kell találni a megfelelőjét, így rekonstruálva az etimont, (3) minden hang- és jelentésváltozást lehetőleg magyarázni kell. Az etimológia műveléséhez elsősorban nem valamely alapmű ismerete segít hozzá, hanem inkább nagyszámú mintafeladat megismerése révén sajátítható el módszere.

Czuczor Gergely és Fogarasi János A magyar nyelv szótára című műve (hat kötete megjelent 1862–1874 között) még a korai, s ilyen értelemben klasszikus etimologizálást képviseli. A szótár 122 ezer címszót tartalmaz, ezen belül szavakról és a szótárszerkesztők által gyöknek nevezett szórészletekről mondja el a tudnivalókat. A Tinta Könyvkiadó munkatársai azokat a részleteket gyűjtötték ki az eredeti műből, amelyek szavak, szóelemek törté-

netével, eredeztetésével foglalkoznak. A szótár 7250 szócikket tartalmaz.

Így egyetlen kötetben található meg a Czuczor–Fogarasi szótárnak azon részei, amelyek napjaink új szótörténeti vizsgálataihoz szükségessé lehetnek. A Czuczor–Fogarasinak olyan feltétlen hívei vannak, mint a nyelvészeti szempontból erősen vitatható nézeteket valló „nyelvrégész”, Czakó Gábor. A nyelvtudomány sokat lépett előre a szótár megjelenésétől eltelt időben, de régi ötletek felelevenítése szakberkekben is máig népszerű. Simoncsics Péter a kötethez írt előszavában a University College of London tanára, Daniel Abondolo egy etimológiáját említi, mely szerint az idáig megfajtotlan madár szó végső soron a mony 'to-jás' és a tojik szavak összetétele, s ennek az etimológiának a csirái már megtalálhatók a Czuczor–Fogarasiban.

K. S. A.

Lehet másként is?!

Ki ne lenne kíváncsi a jövőre? – tehetnénk fel közhelyszerűen a kérdést, amely esetben sokan csak saját leendő sorsuk alakulására gondolnának elsősorban. Az MTA Jövőkutatói Bizottsága viszont arra vállalkozott, hogy másokkal is együttműködve, két vastag kötetben tegye le az asztalra kutatási eredményeit arról, milyen lehet a magyar társadalom 2025-ben. A cél, mint Nováky Erzsébet, a bizottság elnöke, kutatásvezető megfogalmazta, nem egyetlen, pontos előrejelzés vagy prognózis készítése, egyetlen jövőkép felvázolása volt, „hanem a magyar társadalom előtt álló jövőlehetőségek, félelmek és remények feltérképezése, és a 2025 körüli Magyarország jövőalternatíváinak kidolgozása”. A kutatás nem csak a szakértők félelmeit és reményeit, az általuk előre jel-

zett várható változásokat tartalmazó tanulmányokban öltött testet. Feltérképezték azt is, hogy a mai fiatalok, akik az említett időpontban kerülnek döntéshozó pozícióba, hogyan viszonyulnak a jövőhöz. Ezért ezer középiskolást, ötszáz főiskolást és még más fiatalokat kérdeztek meg a jövőre vonatkozó várakozásaikról, azaz félelmeikről és reményeikről. Így a lehetséges jövőalternatívák kimunkálásában azok is részt vettek, akiknek a jövőjéről van szó. Az ő jövőről alkotott elképzeléseik ugyanis módosító és húzóerőt gyakorolnak a jelenünkre. Ebből pedig az következik, hogy nem minden szakértői remény válhat valóssá, és a szakértői félelmek csak akkor realizálódnak, ha a társadalom nem ismeri fel a megfogalmazott veszélyeket, vagy elkerüli, nem vállalja az adott probléma megoldását. A kutatásban tehát a szakér-

tői és a nem szakértői pólus között alakult ki az a lehetőség, amelynek alapján ki lehetett dolgozni, az egyéni jövővárakozásokra építve, az alternatív forgatókönyveket,

majd a szakértői félelmeket és reményeket az utóbbiakba integrálva, a jövőalternatívákat. A forgatókönyvek két kritikusan instabil tényező: az értékek (közösségi és egyéni), valamint a társadalmi-gazdasági haladás/fejlődés figyelembe vételével készültek el. A négy forgatókönyv: egyén a közösség hálójában; individualisták társadalma; magunkra hagytak, magunkra maradtunk; együtt sodródunk és dagonyázunk. A jövőalternatívák pedig: reményekkel előre; nem jut mindenkinek; a félelem nem visz előre; közösen is okosan kell cselekedni. „Lehet másként is?! Igen, de jövőorientált, felelős gondolkodás, közösségi cselekvés, participatív demokrácia, kreativitás és konszenzus nélkül ez csupán hiú ábránd marad” – írja kutatási szintézisében Nováky Erzsébet.

H. Á.

Chvála Bohu, dobre

Mindössze két-három soros eligazító szöveg kíséretében adta közre Závada Pál tollából a *Magvető* a

Harminchárom szlovák népmese

című gyűjteményt, tudva: a *Kun Fruzsina* által szépen, színtakarékosan illusztrált oldalak önmagukért beszélnek. Ki ne ismerné fel mindjárt *Az okos leány, a herceg és az öreg inas* históriájában Mátýás-meséink egyik legnépszerűbbjének rokonát? Az eszesség és a bolondság egyébként is e mesék egyik legfontosabb összekötő motívuma (*A püspök, a kocsmáros és a fiskális cigány; A szélhámos; A megcsalt király; A bátor menyecske, aki túljárt a rablók eszén; Okos Matyi és a bolondok* stb.). Az eredeti szövegek Pavol Dobšinský gömöri evangélikus lelkész és a nála három évtizeddel később élt Samuel Czambel budapesti tisztviselő gyűjtései, a 19. század második feléből és a 20. század legelejéről, Hont, Liptó, Árva, Sáros, Zemplén és más megyékből. Elismert, szorgos munkásai voltak mindketten néprajznak, nyelvészetnek, a szlovák nemzetiség szellemi, nyelvi önvédelmének. Szinnyei József hatalmas írói névtára is regisztrálja őket. Néprajzi vizsgákon máig felbukkanhat a szinte a szakmába tartozó Dobšinský és az orosz kapcsolatokkal sokat foglalkozó Samu (Samu) Czambel neve. Závada életművét ismerve itt aligha szükséges kitérni a szlovák nyelvtudás, identitás, témaanyag fontosságára. Külön stílus elemzést érdemelne, miként lelte meg dísztelen, választékos, de zamatos és lendületes mai nyelvezetét a jelenvalóvá tett mesekincs, amelyben a „szájról szájra” hagyománya egy-másfél évszázadot fog át. Kun Fruzsina naiv festők módján komponált, keretezett képei elsőrangúak. Illusztrációról is, mesegyűjteményről is sokat elmond, ha elsőül a 24. oldal tyúk-tojás kettőséhez hajtunk. A *Harminchárom szlovák népmese* (utalással Illyés Gyula elnyúlhatatlan *Hetvenhét magyar népmeséjére*) önértékén túl a szlovák-magyar kulturális, jószomszédi párbeszéd része is.

Chvála Bohu, dobre – hála Istennek, jól, fel-lelheti az okos leány arra a kérdésre, hogy meggy sora. *Duba Gyula*

Szégyen

című új regényének (*Madách-Posonium*) hőse, az író nem először felbukkanó, beszédesen Morvai nevű alakmása (aki a személynevét elvesztette valahol) sem magyar

anyanyelvén, sem szlovák környezete nyelvén nem mondhatná ugyanazt. A már nem fiatal Morvaira, aki maga is író, hirtelen ráébredéssel, de nem előzmények nélkül tör az általános szégyenérzet. A szégyennek sok hivatásbeli és személyes, történelmi és szinkron okát adja a mű, azonban mégsem teszi egyértelművé, miért kell Morvainak lehajtott fejjel, tanácstalan zaklatottságban vergődnie saját múltja, sivár jelene előtt. A kiegyensúlyozott nyelvi metódusában hitelesen megszólaló egzisztenciális válságregény harminc-ötven évvel korábban szokásos zsánereket is igyekszik hasznosítani (Kotrebáné, a folyto-

nosan perlő, leskelődő, pletykáló, sötét szomszédasszony például ilyen öröklődő-örök figura). A fenyegetettség, szégyen feloldása egyedül Morvai szerelmétől, Esztertől lenne várható, ám Eszter asszony, „Morvai semmit sem tud magánéletéről, férjét nem ismeri, gyerekei vannak, azokat sem ismeri, csak őt,

egyedül őt”. A hozzá kapcsolódó vagy vele közös kitérés kísérletek nem vezethetnek eredményre. Önáltatás tehát, amikor a betegségét gyógyítgató, saját siralmát elfújó gyertya mellett, „feneketlen sötétségben” átélő főalak újfent Eszterhez folyamodna: esetleg feltárcsázza, esetleg – mint annyiszor – „véletlenül” megvárja a munkahelye előtt. A nyolcvanadik születésnapját nemrég ünnepelt Duba Gyula (aki a *Vajúdo parasztilággal* alkotta a legemlékezetesebbet, akkoriban, midőn Sütő Andrástól az *Anyám könnyű álmot ígér* megjelent) nem ok nélkül bízik abban: újabb törekvései összegződni látszanak – s szerencsére friss írói tervek is bőséggel forognak fejében.

*Kántor Lajos*ból 1989 decemberében sem csak a „hál' Istennek” szakadhatott ki. A *Komp-Press Kiadónál* napvilágot látott

Kolozsvári néző

függeléke visszamenőleg, húsz év távolából értelmetzi a 2008-as, 2009-es, naplózó jegyzetsorozatot (*Nyilatkozók hitele; 1990. január 1., hétfő: bizalom*). A nap, naptár állandóan aktualitásokra figyelmeztet. A vékony kötetben is szükség van a terjedelmes Név- és Médiamutatóra, mivel az író-irodalomtörténész szerző alaposan beleássa magát a legszemélyesebben közéleti, mindennapi valóságba. Az

asszociativitást élénken jelezheti a 2009. augusztus 3-i indítás (*Látletek, orvosokkal*): Michael Jackson, Felipe Massa, Nicolas Sarkozy és Sorin Oprescu neve kerül

egymás mellé az első sorban, s az a kérdés, mi bennük a közös. A felelet primer szintje „a médiában jól követhető aktualitás”, lényege viszont az a mikroelemzés, melyet – a nevektől el is szakadva – Kántor a pillanatnyi (szinte nap nap után változó) helyzetről nyújt. A kis terjedelmű fejezetek velejére világitanak, esszéisztikus-gondolati alaphangjukat tudatosítják a címek (*Képi beszéd; Az arányzérlekről* stb.), a nagy feszítávokat, az írások sokféle nyitott kapuit pedig az ilyesfajta ajánlatok: *Kapcsolatrendszerek (Puskástól Dragománig)*. Pillanatok alatt kiderül, miként kerül szomszédságba az aranylábú „Öcsi” és *A fehér király* révén nagy nemzetközi sikert is elérő, erdélyi származású író, Dragomán György. *A Kolozsvári néző*ben nem az irodalom a főszereplő – de maga a kis könyv: irodalom.

Stief Magda

színművésznővel készített interjúkötetet *Darvai Nagy Adrienne (Komp-Press)*. A Kolozsvári Állami Magyar Színház örökös tagja kincses szülővárosán kívül (mivel 1971-ben elhagyta Romániát) Konstanz, Basel, Bochum, München társulataiban, Burghausenben az Athanor Színiakadémián gyakorolta színészi és pedagógusi hivatását. A gazdag pálya élményszerű krónikája jó minőségű fényképanyaggal kiegészítve jut el az érdeklődőhöz (a képaláírások is találóak). Az 1943-as születésű Stief Magdán kívül főszereplője a pályaképnek élet- és művésztsársa, az 1927 és 2001 között élt, európai rangú román rendező, Vlad Mugur is. A Mester

íranti múlthatatlan tisztelet Darvai Nagy lelki, érzelmi vonatkozásokra oly fogékony kérdéseit is áthatja. Elfogadja törvényszerűségként, hogy Stief színész férje (és leányának apja), Héjja Sándor helyett egyszer csak Mugurt választotta, bár – vallja meg – Héjjáról „csak a legszebbeket tudom elmondani, a házasságunkról, a vele való partnerségről. Nagyon jó ember, kitűnő színész és nagy tehetség volt. Elváltunk, de csak mert jött Vlad, aki művészi szempontból még nála is többet nyújtott nekem”. Isten neve nem említődik; a hajdani döntés pár szóban összegződik: „valószínűleg ennek így kellett történnie”.

Tarján Tamás

MEGJELENT KÖNYVEK 2010. JÚNIUS 18. – 2010. JÚLIUS 15.

Bausenhardt, Hans: Szardínia. Bp.: Corvina 131 p. (Marco Polo) Fve 1990 Ft
Farkas Zoltán – Sós Judit: Erdély. Bp.: Jel-Kép 447 p., [32] t. (Kelet – Nyugat útkönyvek) Fve 3800 Ft
Henss, Rita: Madeira, Porto Santo. Bp.: Corvina 135 p. (Marco Polo) Fve 1990 Ft
London, Jack: Snark: kirándulás a Föld körül. Bp.: Geographia K. 271 p. Kve 2999 Ft
Szántó László: Szicília. Bp.: Dekameron 208 p., [20] t. (Dekameron útkönyvek) Fve 5590 Ft
Szónyi Attila: Horvátország és varázslatos tengerpartja. Bp.: Dekameron 316 p., XX t. (Otatillus navigátor) Fve 4990 Ft

Életrajzok. Családtörténet

Csűrös Csilla: Életrajzok. Bp.: Püski 285, [3] p. Fve 2980 Ft
Értéktérítők. Bp.: Kossuth 185 p. Fve 2490 Ft
Kondor Katalin: Névjegy – másképp. Bp.: Kairosz 233 p. Fve 3500 Ft
Szakolczay Lajos: Párbeszéd és perbeszéd. Bp.: M. Napló 467, [4] p. Fve 2940 Ft

Történettudomány. Történeti segédanyagok.

Művelődéstörténet

Aaronovitch, David: Vudu-történelem. Bp.: HVG Kv. 485 p. Fve 3900 Ft
Aczél Endre: Acélsodrony. [1]. Bp.: Park 415 p., [64] t. Kve 3900 Ft
Gál Vilmos: Világkiárlító magyarok, 1851–2010. Bp.: Holnap 292, [3] p. Kve 6900 Ft
Gyáni Gábor: Az elveszített múlt. Bp.: Nyitott Kvműhely 376 p. Fve 2980 Ft
Hahner Péter: 100 történelmi tévhit. Bp.: Animus 319 p. Kve 3290 Ft
Kennan, George Frost – Lukacs, John: A történelem eleven valósága. Bp.: Európa 334 p. Kve 3300 Ft
Kiss Attila: Historia Kumanorum: a honfoglalás. Bp.: Akad. K. 136 p. Kve 3250 Ft
Kulcsár Péter: Esmék, legendák, történelem és történetírás. Bp.: Lucius 234 p. (Kisebbségkutatás könyvek) Fve 2400 Ft
Romsics Gergely: Nép, nemzet, birodalom. Bp.: Ú-M-K 465 p. (Habsburg történelmi monográfiák, 9.) Fve 3200 Ft
Ungvári Tamás: Az emlékezés enciklopédiája. Bp.: Scolar 302 p., [24] t. Kve 3500 Ft

Európa (és az európai államok) története

Martines, Laura: Firenze és a Medicek. Bp.: General Press 403, [2] p. (Különleges könyvek) Kve 3900 Ft
Mitrovits Miklós: A remény hónapjai ...: a lengyel Szolidaritás és a szovjet politika, 1980-1981. Bp.: Napvilág 347 p., [8] t. Fve 3599 Ft
Németh István: A Német Demokratikus Köztársaság, 1949-1990. Bp.: L'Harmattan 508 p. Fve 4100 Ft
Pozsony Ferenc: Erdély népei. Kolozsvár: KJNT: BBTE M. Néprajz és Antropológia Tanszék 238, [2] p. (Néprajzi egyetemi jegyzetek, 6.) Fve 4380 Ft

Magyarország és a magyarság története

Carledge, Bryan, Sir: Megmaradni...: a magyar történelem egy angol szemével. Bp.: Officina '96 604 p., [48] t. Fve 7500 Ft
Fenyves Katalin: Képzelt asszimiláció? Bp.: Corvina 299 p., [8] t. Fve 3500 Ft
Gábor Eszter: Az Andrássy út körül. Bp.: Osiris: BFL 504 p. Kve 4980 Ft
Leczki Lajos: Magyarságról – a magyarságnak. 1-3. köt. Bp.: Püski 311 + 299 + 279 p. Fve 8940 Ft
Lengyel Tünde – Várkonyi Gábor: Báthory Erzsébet. Bp.: General Press 397 p., [8] t. Kve 3500 Ft
Nemeskürty István fűveskönyve. Bp.: Szabod Tér 239 p. Kve 2545 Ft
Oplátka, Andreas: Széchenyi István. Bp.: Osiris 545 p. Kve 3980 Ft
Pók Attila: A haladás hitele. Bp.: Akad. K. 367 p. Kve 4800 Ft
Szabó János, B.: A tatárjárás. Bp.: Corvina 191 p. Fve 1990 Ft

Más földrészek története

Fleisch István: Az isztambuli menedék. Bp.: Corvina 191 p. Fve 2690 Ft
Vámbéry Ármán: Bokhara története. Dunaszerdahely: Lillium Aurum 499, [2] p. (Vámbéry könyvek) Kve 4300 Ft

SZÉPIRODALOM

Adiga, Aravind: A fehér tigris. Bp.: Cartaphilus 291 p. Kve 3000 Ft
Ágai Ágnes: Zénónak mondom... Bp.: Hungarovox 91 p. Kve 1500 Ft
Agócs Sándor: Ördöglatka a számon. Lakitelek: Antológia 109 p. Kve 2000 Ft

Alderman, Naomi: A rabbi meg a lánya. Bp.: Ulpius-ház 358 p. Fve 3499 Ft
Ali, Rubina: A nyomorgyeudból Hollywoodba. Bp.: M-érfék K. 186 p., [8] t. Fve 2699 Ft
Archer, Jeffrey: Tolvajbecsület. Bp.: General Press 459 p. Kve 3900 Ft
Báger Gusztáv: Élőadás. Szeged: Tiszatáj 123 p. (Tiszatáj könyvek) Kve 2100 Ft
Bajtai András: Betűember. Bp.: JAK: PRAE.HU 69 p. (JAK, 157.) Fve 1490 Ft
Ballai László: A szabadság mítosza. Bp.: Hungarovox 209 p. Fve 1901 Ft
Balzac, Honoré de: Kurtizánok tündöklése és nyomorúsága. Bp.: Palatinus 526 p. Fve 3500 Ft
Baranyi Ferenc: Kódsírató. Bp.: Hungarovox 76 p. Fve 1500 Ft
Báthori Csaba: Sétagyakorlatok. Bp.: Scolar 845 p. Kve 4400 Ft
Bácher Iván: Az elhagyott falu. Bp.: Ab Ovo 170, [3] p. Fve 2951 Ft
Bácher Iván: Ököllel a zongorát. Bp.: Ab Ovo 285, [5] p. Fve 3650 Ft
Becsy András: Franciákrémes. Bp.: Kortárs 74, [3] p. (Újlátászög-könyvek, 19.) Fve 1000 Ft
Békés Pál: Érzékeny utazások Közép-Európán át. Bp.: Palatinus 299 p. Kve 3100 Ft
Békés Pál: A Féltély. Bp.: Móra 117 p. Kve 2390 Ft
Békés Sándor: A slapaj visszánéz. [Pécs]: Pro Pannonia 230 p. (Pannónia könyvek) Kve 2000 Ft
Bene Zoltán: Hollók gyomra. Bp.: Hungarovox 213 p. Fve 1800 Ft
Bikov, Dmitrij: ZSD – avagy Kié Oroszország. Bp.: Európa 743 p. Fve 4500 Ft
Bogdán László: A kintrekedtek. 2. A vörös körben. Marosvásárhely: Mentor 433, [2] p. Kve 3150 Ft
Bolafo, Roberto: Éjszaka Chilében. Bp.: Európa 147 p. Fve 2200 Ft
Borbély Szilárd: A testhez. Pozsony: Kalligram 170, [4] p. Kve 2300 Ft
Boszik Péter: Gourmandiai partaszállás. Zenta: zEtna: Basiliscus 79, [4] p. (Vulkánfiber, 14.) Kve 1600 Ft
Böszörményi Zoltán: Halálos bűn. Bp.: Ulpius-ház 198 p. Kve 2999 Ft
Brenzovics Marianna: Kilátás. Pozsony: Kalligram 155, [4] p. Fve 2200 Ft
Bujdosó István: Hal a vízben. Bp.: Cartaphilus 155 p. Kve 2600 Ft
Chandler, Raymond: A hugica. Bp.: Európa 380 p. (Európa krimi) Kve 2500 Ft
Coach, Julius J.: Lányok lenni veszélyes. Bp.: Scolar 190 p. Fve 1990 Ft
Collins, Max Allan: Egy fenevad profilja. Bp.: JXL K. 302 p. (Világsiker) Fve 2590 Ft
Colting, Fredrik: Rozshegyező. Bp.: Partvonal 237 p. Fve 2990 Ft
Crichton, Michael: Kalózvizeken. Bp.: I.P.C. Kv. 311 p. Kve 2998 Ft
Csalog Zsolt: A lengert akartam látni. Bp.: Palatinus 393, [2] p. Kve 3600 Ft
Csender Levente: Fordított zuhanás. Bp.: M. Napló 146 p. Fve 1575 Ft
Csukás István: Radírók. Szeged: Könyvmolyképző K. 31 p. (Pom Pom meséi) Kve 1699 Ft
Csukás István: Szegény Gombóc Artúr. Szeged: Könyvmolyképző K. 31 p. (Pom Pom meséi) Kve 1699 Ft
Czigány György: Mennyei rónán. Bp.: Szt. István Társ. 109 p. Fve 1600 Ft
Danyi Zoltán: Pórhuzamok, flamingóval. Zenta: zEtna 69, [6] p. (Vulkáni Helikon, 22.) Kve 1600 Ft
Dedák László: Fogadom ajándékok, idő. Bp.: Ráció K. 142 p. (Kortárs költők kincsesládája, 1.) Kve 2200 Ft
Delaney, Joseph: A Szellem átka. Szeged: Könyvmolyképző K. 237, [3] p. (Wardstone krónikák) Kve 2499 Ft
Dónes György: Verses állatkert. Pozsony: Madách-Posonium 75, [4] p. Kve 1990 Ft
Dietrich, William: A dakoitakód. Bp.: General Press 371 p. Kve 3500 Ft
Dobai Péter: Latin lélegzet. Pomáz: Kráter Műhely Egyes. 211 p. Fve 3500 Ft
Domokos Tamás: Pornoid Android. Bp.: FÍSZ 76 p. (FÍSZ könyvek, 52.) Fve 1800 Ft
Dreff János: Az utolsó magyartanár feljegyzései. Pozsony: Kalligram 348 p. Kve 2800 Ft
Duba Gyula: Szégyen. Pozsony/Brańslava: Madách-Posonium 181 p. Kve 3500 Ft

Esze Dóra: Ellenség: diétaregény. Pozsony: Kalligram 114 p. Fve 2000 Ft
Ezer magyar halku. Bp.: Napkút 332, [11] p. Kve 3490 Ft
Fábián Janka: Virágszál. Bp.: Hungarovox 307 p. Fve 2500 Ft
Faludi Ádám: Hogyan teremtettem a világot. Bp.: Széphalom Kvműhely 278, [3] p. Fve 2400 Ft
Falvai Mátys: Gépindák. Bp.: FÍSZ 142 p. (Hortus conclusus, 22.) Fve 1950 Ft
Fenyvesi, Charles: Elméledések egy kerfi padon. Bp.: Európa 348 p. Kve 4500 Ft
Finy Petra: Azurro. Bp.: General Press 148, [2] p. Kve 2200 Ft
Fitzpatrick, Becca: Csitt, csitt. Szeged: Könyvmolyképző K. 359 p. (Vörös pötyös könyvek) Kve 3999 Ft
Fitzpatrick, Becca: Csitt, csitt. Szeged: Könyvmolyképző K. 359 p. (Vörös pötyös könyvek) Fve 2999 Ft
Fodor Ákos: Képtelenkönyv. Bp.: Móra 23, [2] p. Kve 1691 Ft
Frescura, Loredana – Tomatis, Marco: A világ a te szeméddel. Szeged: Könyvmolyképző K. 157, [3] p. (Vörös pötyös könyvek) Fve 1999 Ft
Füst Milán: A feleségem története. Bp.: Fekete Sas 406 p. Kve 3250 Ft
Gál Sándor: A rák évada. Pozsony: Madách-Posonium 111 p. Kve 2400 Ft
Ganther Ádám: A l@tor. Bp.: Jaffa 191 p. Fve 2780 Ft
Garaczi László: Arc és hátraarc: egy lemur vallomása. Bp.: Magvető 172 p. Kve 2490 Ft
Gavaldia, Anna: Kis kiruccanás. Bp.: Magvető 153 p. Kve 2490 Ft
Géczi János: Honvágy. A paradicsomba. Bp.: Gondolat 235 p. Fve 2900 Ft
Gergely Tamás: Torokcsavar. Csíkszereda: Bookart 238 p., [12] t.fol. Kve 3690 Ft
Geröcs Péter: Zombor és a világ. Bp.: Scolar 156, [3] p. Fve 1990 Ft
Gibson, Rachel: Jégbe zárt szívek. Bp.: Athenaeum 379 p. Fve 2990 Ft
Gillai István: Söhajobelszik. Bp.: Hét Krajcár 126 p. Fve 1250 Ft
Gladwell, Malcolm: A kutyá szemszögéből ...Bp.: HVG Kv. 422 p. Fve 3900 Ft
Glatfauer, Daniel: Gyógyír északi szélre. Bp.: Park 237 p. Kve 2900 Ft
Görgy Etelka: Csodaidők. 4. kv. Hazatérők. Bp.: Animus 403 p. Fve 2480 Ft
Grèce, Michel de: A régens gyémánt elrablása. Bp.: General Press 310 p. (Regényes történelem) Kve 2900 Ft
Grisham, John: Ford megyei történetek. Bp.: Geopen 411 p. Kve 3500 Ft
Györe Balázs: Kölcsönkérés. Pozsony: Kalligram 116, [3] p. Fve 2100 Ft
Haas, Wolf: Jöjj, édes halál! Bp.: Scolar 232, [2] p. (Scolar krimik) Fve 2450 Ft
Hassel, Sven: Gestapo. Bp.: Partvonal 402 p. Fve 2990 Ft
Hassel, Sven: Monte Cassino. Bp.: Partvonal 318 p. Fve 2990 Ft
Hász Róbert: Júliával az út. Bp.: Kortárs 179 p. (Kortárs próza) Fve 2000 Ft
Hein, Christoph: Paula Trousseau. Bp.: Európa 611 p. Kve 3800 Ft
Herriot, James: Minden él az ég alatt. Bp.: Ciceró 435 p. Fve 2490 Ft
Hodossy Gyula: Szövi a lélek vásznát. Dunaszerdahely: Lillium Aurum 94 p. (Ötven év – ötven vers) Kve 2400 Ft
Horváth Ottó: Olmóba menet. Zenta: zEtna 73, [6] p. (Makropolisz, 7.) Kve 1600 Ft
Ignotus Pál: Jegyzetek a szabadságról. Bp.: Gondolat 436 p. Kve 4000 Ft
Jász Attila: Alvó szalmakutyák avagy. Pozsony: Kalligram 110, [7] p. Fve 1901 Ft
Jolsvai András: Köröndy vére megy. Bp.: Fekete Sas 189 p. Kve 2900 Ft
Joyce, Brenda: Halálos vágy. Bp.: General Press 391 p. (Romanikus regények) Kve 2500 Ft
Juhász Ferenc: A gyermekkor csontváza. Bp.: [Kossuth] 163 p. Fve 2490 Ft
Juhász György: Mikor kezdődik a XXI. század? Bp.: Hungarovox 134 p. Fve 1500 Ft
Kalász Márton: Berlin – zárt övezet. Bp.: Holnap 192 p. Kve 2600 Ft
Kaminsky, Stuart M.: Vízözön. Bp.: JXL 304 p. (Helyszínelők) Fve 2590 Ft
Kanehara Hitomi: Öngregény. Bp.: Magvető 237 p. Kve 2990 Ft
Kántor Lajos: Kolozsvári néző. Kolozsvár: Komp-Press: Minerva Művel. Egyes. 163 p. Fve 1990 Ft

- Kányádi Sándor:** Meddig ér a rigófűtyű. Bp.: Cartaphilus 61, [2] p. Kve 2400 Ft
- Kányádi Sándor:** Ünnepek háza. Bp.: Helikon 215 p. Kve 3290 Ft
- Karinthy Frigyes:** Válogatott humoreszkek, kabarétréfák. 2. Ne bánítsuk egymást! Bp.: Európa 331 p. Kve 3200 Ft
- Kelemen Lajos:** Föltett igaz. Bp.: Cédrus Alapítvány: Napkút 124, [3] p. Fve 1290 Ft
- Keyes, Marian:** Angyalok. Bp.: Ulpius-ház 559 p. Fve 3999 Ft
- Király Levente:** Hová menekülsz. Bp.: L'Harmattan 111 p. Kve 2500 Ft
- Kiss Angéla:** London csak oda. Bp.: Jászóveg Műhely 279 p. Fve 2990 Ft
- Kiss Anna:** Széllörvények vonulnak. Bp.: Kortárs 172 p. (Kortárs vers) Fve 2000 Ft
- Kollár Árpád:** Nem Szarajevóban. Bp.: FíSZ 63, [4] p. (Horus conclusus, 21.) Kve 1901 Ft
- Koncsol László:** Szól a fényes láthatatlan. Pozsony: Madách-Posonium 65 p. Kve 1990 Ft
- Konrád György:** A városalapító. Bp.: Európa 218 p. Kve 3400 Ft
- Krúdy Gyula:** Regények és nagyobb elbeszélések. 11. Pozsony: Kalligram 462 p. (Krúdy Gyula összegyűjtött művei, 19.) Kve 3200 Ft
- Kukorely Endre:** Mennyit hibázok, te úristen. Pozsony: Kalligram 115, [4] Kve 2100 Ft
- Lakatos István:** Lencsilány. Bp.: Nyitott Kvműhely [28] p. Kve 2680 Ft
- Láng György:** Kárpácvölgy muzsikusa. Bp.: Magic Glória 208 p. Fve 2980 Ft
- Lee, Jae – Isanove, Richard – David, Peter:** Setét torony. Bp.: Cartaphilus 196, [44] p. Fve 3900 Ft
- Lengyel Zoltán:** Csillagbörtön. Bp.: FISZ 134 p. (FISZ könyvek, 53.) Fve 1800 Ft
- Lesznai Anna:** Sorsával tetováltan önmaga. Bp.: [Halvan]: PIM: Hatvány L. Múz. 536 p. Kve ingyenes, 68 példány felett 4300 Ft
- Lórincz L. László:** Ördög, ördög, ki a házból!. Bp.: Studium Plusz 498 p. Fve 1699 Ft
- Makine, Andrei:** Az ismeretlen. Bp.: Ab Ovo 172 p. Fve 3250 Ft
- Maraikó László:** Egyszervoltak. Bp.: Anonymus 209 p. Fve 2200 Ft
- Markó Béla:** Tulajdonképpen minden. Csikszereza: Bookart 120, [6] p. Kve 2690 Ft
- Marton László Távolodó:** Mindig régen van. Pozsony: Kalligram 263, [3] p. Fve 2400 Ft
- Maxwell, Robin:** Signora da Vinci. Bp.: Tericum 460 p. Kve 3570 Ft
- McEwan, Ian:** Szombat. Bp.: Ulpius-ház 383 p. Fve 3499 Ft
- McNeil, Gil:** A dívák nem költnek. Pécs: Alexandra 343 p. Fve 2699 Ft
- Meyer, Stephenie:** Hajnalhasadás. Szeged: Könyvmolyképző K. 775 p. (Vörös pöttyös könyvek) Kve 5999 Ft
- Meyer, Stephenie:** Hajnalhasadás. Szeged: Könyvmolyképző K. 775 p. (Vörös pöttyös könyvek) Fve 4999 Ft
- Meyrink, Gustav:** Gólem. Bp.: Ulpius-ház 349 p. (A zsidó világirodalom remekei, 1.) Fve 3499 Ft
- Mezey Katalin:** Bolygópályák. Bp.: Széphalom Kvműhely 126 p. Kve 2000 Ft
- Mirtse Zsuzsa:** Fogadó a négy macskához. Bp.: Ciceró 206 p. Fve 2200 Ft
- Móricz Zsigmond:** Naplók. [1.]. 1924–1925. Bp.: Luna Kv. 845, [2] p. Kve 4999 Ft
- Morton, Kate:** Felszál a kód. Szeged: Könyvmolyképző K. 597, [3] p. (Arany pöttyös könyvek) Fve 3499 Ft
- Murakami Haruki:** Tánc, tánc, tánc. Bp.: Geopen 595 p. Kve 3900 Ft
- Müller, Heiner:** A boldogtalan angyal. Bp.: M. Napló 209, [10] p. Fve 1890 Ft
- Müller, Hertha:** A róka volt a vadász. Bp.: Cartaphilus 271, [3] p. Kve 2700 Ft
- Műnz András:** A déai térdkalácsa. Bp.: Ulpius-ház 182 p. Kve 2900 Ft
- Nádasy Ádám:** Verejték van a szobrokon. Bp.: Magvető 160, [7] p. Kve 2490 Ft
- Nagy Ildikó Noémi:** Egygyötörve. Bp.: Palatinus 89, [2] p. Fve 2300 Ft
- Napoli, Donna Jo:** A mosoly. Bp.: Tericum 313 p. Kve 3170 Ft
- Németh László:** Alsóvárosi búcsú. Pomáz: Kráter Műhely Egyes. 313, [2] p. (Németh László szépirodalmi munkái, 8.) Fve 2200 Ft
- Noéi, Alyson:** Árnyvidék. Szeged: Könyvmolyképző K. 359 p. (Halhatatlanok) (Vörös pöttyös könyvek) Fve 2999 Ft
- Novák Éva:** Egy másik nő. Bp.: Hungarovox 106 p. Kve 1901 Ft
- Nyerges Gábor Ádám:** Helyi érzéstelenítés. Bp.: Orpheusz 77, [2] p. Fve 1800 Ft
- O'Flanagan, Sheila:** Nekem csak ő kell. Pécs: Alexandra 503 p. Fve 2999 Ft
- Oláh András:** Anyagfáradtság. Bp.: Hungarovox 93 p. Fve 1400 Ft
- O'Malley, Bryan Lee:** Scott Pilgrim kivételes átlagátele. Bp.: Nyitott Könyvműhely [168] p. (Scott Pilgrim, 1.) Fve 1990 Ft
- Oravecz Imre:** Egy földterület növénytakarójának változása. Pécs: Jelenkor 69, [3] p. Kve 1899 Ft
- Östergren, Klas:** Gengszterek. Bp.: Scolar 430 p. Kve 3350 Ft
- Padisák Mihály:** Felszáz év a mikrofon előtt. Bp.: Gondolat 274, [4] p. Fve 2500 Ft
- Pamuk, Orhan:** Az Ártatlanság Múzeuma. Bp.: Ulpius-ház 661 p. Fve 4999 Ft
- Papp Zoltán, P.:** Prózaliget. Bp.: Napkút 124, [2] p. Fve 1290 Ft
- Parsons, Golden Keyes:** A napkirály árnyékában. Szeged: Könyvmolyképző K. 385 p. (Vörös pöttyös könyvek) (Sötétségből a fénybe sorozat, 1.) Fve 2999 Ft
- Passuth László:** A mantuai herceg muzsikusa. Szeged: Könyvmolyképző K. 555 p. Kve 3499 Ft
- Pastor, Ben:** A folyami rabló. Bp.: I.P.C. Kv. 308, [7] p. Kve 2998 Ft
- Pataki Éva:** Ami elveszett. Bp.: Athenaeum. 404, [3] p. Kve 3490 Ft
- Penney, Stef:** Gyengéd, mint a farkasok. Szeged: Könyvmolyképző K. 531 p. (Arany pöttyös könyvek) Fve 3499 Ft
- Petróczi Éva:** Áfonyahegyi jegyzetek. Bp.: Fekete Sas 133 p. Fve 1200 Ft
- Polgár Ernő:** „Zsidók, kotródjatok!": száműzetés Babilonba. Bp.: 3BT K. 719 p. (Polgár Ernő prózai művei, 6.) Kve 4001 Ft
- Pollágh Péter:** Vörösroka. Bp.: PRAE.HU: Palimpszeszt 108 p. Fve 1780 Ft
- Pósfai György:** Tull úr intenzív élete. Bp.: Kortárs 189, [3] p. (Kortárs próza) Fve 2000 Ft
- Pozsgai György:** A nap kapujában. Bp.: Hungarovox 311 p. Fve 1800 Ft
- Prágai Tamás:** Barbárokra várva. Bp.: Napkút 129, [2] p. Fve 1490 Ft
- Röhrig Géza:** Honvagy. Bp.: Múlt és Jövő K. 112 p. Fve 1800 Ft
- Sajó László:** Fényre sötétedő. Bp.: L'Harmattan 173 p. (Gyémánttengely-sorozat, 1.) Fve 2000 Ft
- Salamon Pál:** A Sorel ház. Pécs: Alexandra 549 p. Kve 3600 Ft
- Schäffer Erzsébet:** Pipacsvirágom. Bp.: Cartaphilus 186, [2] p. Kve 2500 Ft
- Selmeczi Tibor:** Beavatás. Bp.: Garbó K. 131 p. Fve 2300 Ft
- Shah, Tahir:** A kalifa háza. Bp.: Tericum 419 p. Kve 3570 Ft
- Simon Márton:** Dalok a magasföldszintről. Bp.: L'Harmattan 48 p. (Gyémánttengely-sorozat, 2.) Fve 1500 Ft
- Skvorecky Josef:** Hétköznapi életek. Bp.: Cartaphilus 208 p. Kve 2900 Ft
- Sólem Aléchem:** Tóbiás, a tejesember. Bp.: Ulpius-ház 299 p. (A zsidó világirodalom remekei, 2.) Fve 2999 Ft
- Sparta, Fabrizio:** Egy nyár a szörnyel. Bp.: Medicina 131 p. Fve 2600 Ft
- Stoker, Bram:** Drakula. Bp.: Európa 389 p. Fve 3200 Ft
- Superville, Jules:** A gyermekrabló. Bp.: Helikon 277, [2] p. (Sors könyvek) Kve 2490 Ft
- Szabó László Tibor:** Villámcsődület. Bp.: [Magánkiad.] 69 p. (Z) Fve 500 Ft
- Szabó T. Anna:** Villany. Bp.: Magvető 129, [6] p. Kve 2290 Ft
- Szalay Zoltán:** A kormányzó könyvtára. Pozsony: Kalligram 137, [2] p. Fve 2000 Ft
- Szávai Géza:** Burgum Bélus, a mesterdefektív. Bp.: Pont 99 p. (Burgumburgi viadám könyvek) Kve 1980 Ft
- Szegedi Kovács György:** Vére körmöm alatt. Bp.: Orpheusz 59, [3] p. Fve 1600 Ft
- Szenleky Kornél:** Isola Bella. Pomáz: Kráter Műhely Egyes. 157 p. (Aranyrög könyvtár, 13.) Kve 1800 Ft
- Szepesi Átila:** A fülemüle kertje. Bp.: Littera Nova 61, [2] p. (Sophie könyvek, 40.) Fve 1290 Ft
- Szilasi László:** Szentek hárfája. Bp.: Magvető 317 p. Kve 2990 Ft
- Szomorj Dezső:** Levelek egy barátnőmhöz. Bp.: Múlt és Jövő K. 411 p. (Szomorj Dezső művei, 5.) Kve 3200 Ft
- Szvoren Edina:** Perfu. Bp.: Palatinus 245, [2] p. Fve 2700 Ft
- Takács Zsuzsa:** A test imádása India. Bp.: Magvető 152, [7] p. Kve 2490 Ft
- Tamács Menyhért:** Alkonyút. Bp.: Éghajlat Kvk. 92 p. Fve 1980 Ft
- Tandori Dezső:** Csodakedd, rémszerda. Szeged: Tiszatáj 355 p. (Tiszatáj könyvek) Fve 2951 Ft
- Thomáse, Pieter Frans:** Árnykislány. Bp.: Nyitott Kvműhely 110 p. Kve 2480 Ft
- Tolnai Ottó:** Világítótorony eladó: festettvíz-próza. Zenta: zEtna: Basiliscus 151, [2] p. (Vulkáni Helikon, 23.) Kve 2000 Ft
- Tomori Gábor:** Nevezz Lucifernek. Bp.: Szó K. 477 p. Kve 3490 Ft
- Tóth Éva:** Róza-kerf. Bp.: Littera Nova 60, [3] p. (Sophie könyvek, 39.) Fve 1290 Ft
- Utassy József:** Ezüst rablánc. Bp.: Napkút 241, [10] p. Fve 2490 Ft
- Vári Fábrián László:** Jég és korbács. Bp.: Széphalom Kvműhely 119 p. Kve 2000 Ft
- Vass Virág:** Franciadrazsé. Bp.: Ulpius-ház 363 p. Fve 3499 Ft
- Véghelyi Balázs:** Huszonhárom lépés. Bp.: Hungarovox 115 p. Fve 1400 Ft
- Veres Ernő:** Előbb még örök: vers-rajz katamarán. Zenta: zEtna 82, [6] p. (Vulkánfíber, 13.) Kve 1600 Ft
- Veress Miklós:** Csodák és kicsodák. Bp.: Littera Nova 60, [2] p. (Sophie könyvek, 41.) Fve 1290 Ft
- Viczián Sándor:** Emlékek teraszán. Bp.: Hungarovox 80 p. Fve 1200 Ft
- Webb, Holly:** Mazsi elszökik. Szeged: Könyvmolyképző K. 101, [2] p. Kve 1499 Ft
- Yolen, Jane:** Csipkerózska. Bp.: Metropolis Media 200 p. (Metropolis könyvek) Fve 2670 Ft
- Zalán Tibor:** Göncölszékér: kispórák. Bp.: Palatinus 190 p. Fve 2200 Ft
- Zeké Gyula:** A Bécsi úton. Pozsony: Kalligram 81 p. Fve 1700 Ft
- Zograf, Aleksandar:** Elhasznált világ. Bp.: Nyitott Kvműhely 147 p. Fve 2680 Ft

KEZDJE NYÁRON IS VÁSÁRLÁSÁT A KÖNYVTÁRELLÁTÓNÁL!

A magyar könyvtermés közel teljes választékával, szakkönyvek, tankönyvek, iskolai kiegészítők, idegen nyelvű könyvek kínálatával, CD -és DVD-ajánlatokkal várjuk kedves vásárlóinkat!

Látogassanak el Internetes áruházainkba is: www.kello.hu, www.gyermek-konyv.hu, www.ajandek-konyv.hu, www.szak-konyv.hu, és jöjjenek el boltjainkba!

Minden érdeklődőt szeretettel látunk!

KÓDEX KÖNYVÁRUHÁZ ÉS TANKÖNYVCENTRUM
1054 Budapest, Honvéd u. 5.
Tel.: (06-1) 428-1010
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 10–18 óra

KAZINCZY FERENC KÖNYVESBOLT
6722 Szeged, Jósika u. 34/a
Tel.: (06-62)-559-559
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra

Az olvasó és kísérői

A nyár a nagy olvasások időszaka, a tanulók felszabadulva a pedagógusok – és a hagyomány – diktálta kötelező olvasmányok nyomása alól végre élvezhetik az addig pad alatt, suttyomban olvasott lektűröket, ponyvákat, és bátran felvállalva (ízlésbeli) máságukat, szabadon olvashatják, ami nekik tetszik. Lehet, hogy a fentebb vázolt kép távol áll a valóságtól, én mégis így képzelem el egy ideális világ kulturálisan lázadó tizenéveseit – merthogy jómagam ezt éltem át (tizen)évekkel ezelőtt, kezdő olvasóként, könyvtárba, később antikváriumba járóként.

Az olvasóvá szocializálódás rögzös útján fontos lépés az olvasmányok önálló választásának időszaka. Amíg kicsiny a gyermek, addig azt kapja, amit a felnőttek vesznek neki. Persze, ez ellen is lehet lázadni, a cseperedő gyermek mondhatja, hogy neki ez a dedós könyv nem kell, őt ez vagy az a képeskönyv nem érdekli. Ez az időszak általában az iskolába lépéssel köszönt be, amikor a világra nyitott gyermek már kezd specializálódni, érdeklődési köre – és ezzel együtt olvasmányainak témája – is nem- és személy-specifikussá válik. Az iskolába lépéssel egy időben ajánlatos a gyermeket beírni a helyi könyvtárba, magunkkal vinni könyvbeszerző kirándulásainkra, engedni, hogy ő is választhasson, talán az is belefér, hogy rosszul választ, olyat szeret meg, amelyről kiderül, hogy nem a legjobb választás volt – de hát felnőttel is megeshet az ilyen nemegyszer.

A könyvtár a könyvesboltnál biztonságosabb terep, a könyvtárban laboratóriumi körülmények között gyakorolhatja az olvasópalánta a válogatást. Komoly dolog ez is, de még nem (zseb)pénzre megy a játék. Ráadásul a könyvtárba – reméljük így van – a klasszikusok mellett a kortárs gyermek- és ifjúsági könyvek legjava bekerül, a hozzáértő könyvtárosok nemcsak szelektálják a gazdag könyvtermést, de segítséget is adnak a bizonytalankodó olvasónak. Lehetőség van személyre szabott ajánlatra, egy-egy jól eltalált ajánlás a megnyerő modorú könyvtáros és a hezitáló olvasó viszonyát

évekre meghatározhatja, a személyes kapcsolaton túl pedig segíti az olvasás és a könyvek világa iránti elköteleződést is.

A kamaszok olvasmányválasztásában egyre kisebb szerepe van a felnőtteknek. A fiatalok szeretnek felfelé olvasni, olyan könyveket választani, amelyekről felnőtteknek látszanak, persze az izgalom, kaland, humor és romantika sem elhanyagolható szempontok. A napjainkban népszerű ifjúsági olvasmányok hősei többnyire egykorúak az olvasókkal, ugyanakkor valamilyen szempontból az átlagostól eltérő, különleges képességgel is rendelkeznek. Hősök ők a szó klasszikus értelmében, akik ritkábban a közösségért gyakrabban saját életükért (és szerelmükért) harcolnak a gonosz erővel szemben. A sikerlisták élvonalainak szerzői hasonló receptet követnek: emberszabású szuperhősök hétköznapi környezetbe helyezve, de hogy miért pont a varázslók és a vámpírok (s hamarosan az angyalok) válnak a fiatalok kedvencévé világszerte, nehéz lenne megmondani.

Az izgalmas olvasmány könnyebben terjed, mint a tűz, elég csak egy lelkes olvasó az osztályban, máris kézről kézre jár a könyv. A könyv sikerét természetesen kiválóan felépített reklámkampány, tengerentúli siker és filmes feldolgozás tovább duzzaszthatja, de az utóbbi évek sikerkönyveiről elmondható, hogy mindezek nélkül is hatalmas példányszámban fogytak el. A sikeres lektűrök a kiadókat is arra sarkallják, hogy a hullámot meglovagolva hasonló tematikájú könyveket dobjanak a piacra, de tudjuk, minden csoda csak három napig tart (felgyorsult világunkban sokszor addig se), trendek jönnek és mennek – de mi marad meg mindebből?

Amíg a felnőttek ajánlanak, addig lehetőségük van befolyásolni, irányítani az olvasót. De ismerjük-e annyira gyermekeink világát, hogy tudjunk szórakoztató ugyanakkor értékes, tartalmas olvasmányokat a kezükbe adni? Kell-e támogatni a kortárs gyermek- és ifjúsági irodalmat, vagy megáll már a saját lábán? Eladható a friss gyermekkönyv vagy

a szülők és a pedagógusok a régit vásárolják, mert azt jobban ismerik?

Úgy gondolom, hogy amellet, hogy az állam támogatja a kortárs gyermekirodalom kiadását (mert támogatja, tessék csak megnézni a Nemzeti Kulturális Alap pályázati archívumát), legalább ilyen fontos lenne a vásárlók, olvasók tájékoztatása is. A verseny (mindig) egyenlőtlen, az a kiadó, amelyik többet áldoz marketingtevékenységre, valószínűleg több könyvet fog értékesíteni, mint az, amelyik az olvasóra bízta, hogy rátalál-e a könyvtengerben az újdonságára. És ez így is van jól, ha verseny, hát legyen verseny. Mindemellett azonban szükség lenne egy olyan pártatlan, szakértő szervezet létrehozására és állami támogatására, amely a megjelent könyvekről információval látja el az olvasókat, amely objektív szempontok alapján mond értékítéletet a gyermekirodalomról, amely könyvtárak, iskolák számára ajánlásokat készít, és amely könyvszakmai programokon, konferenciákon népszerűsíti a klasszikus és kortárs gyermekirodalmat. Nem venné ki a döntés jogát az olvasó kezéből, de kellő tudással ruházná fel ahhoz, hogy jól tudjon választani. És aztán persze kiderül, hogy a választás nem a legjobb volt – de hát felnőttel is megeshet az ilyen nemegyszer.

Pompor Zoltán

A TRIVIUM KIADÓ
angolnyelv-tudással és
gyakorlattal rendelkező
irodavezetőt keres
Jelentkezni
önéletrajzzal lehet,
melyet a
trivium.kiado@upcmail.com
e-mail címre kérnek
elküldeni!

Vele mindig történik valami

Valami, amit érdemes megírni. De ez így már nem igaz. Vele mindig – de legyünk még akkurátusabbak: a szokásosnál alighanem gyakrabban – történik olyasmi, amit érdemes megírni.

Na, fussunk neki még egyszer, hátha most...

Tehát: Vele gyakran történik olyasmi, ami sokunkkal. Csakhogy ő ilyenkor, azután, hogy az a valami megtörtént, ami lezajlott, amin átesett, aminek részese lett, nos, ő ezután meg-megáll, elgondolkodik, mélézik, s ahelyett, hogy vállát rántva, a dolgok fölött napirendre térne, ahelyett, hogy a történeteket a helyére tenné magában, ahelyett, hogy menne tovább, leül és ír. *Megírja*. Úgy is mondhatnám persze: *kiírja* – magából. Feldolgozza – magának. Az önnön meghatározása szerinti lírai tárcanovella sorozatát pedig időnként könyvbe gyűjti és közreadja.

Okulásul? Nem! Jolsvai (mit nem mondok?!: Köröndy! Köröndy Dénes) nem okít, nem tanít, nem mond példabeszédet, nem von le tanulságot. Csak mesél, csak beszámol arról, ami rendkívüli hétköznapjain történik vele – s minden *szokványtörténet* rendkívüli, hiszen az *vele, éppen vele* történik, hogy fáj a feje, hogy meg kell hosszabbítania egy sírhelyet a temetőben, hogy a fenyegetőn zümmögő áram miatt gyorsszervizt kell hívnia, hogy gyökeres pesti létére sikerül eltévedni a tenyereismerte nagyvárosban, hogy ő lesz törzsvendég a patinás kifőzdében, hogy vele packáznak a hivatalokban, hogy a nemszeretem sorokban – afféle hivatali ártalomként – ő álldogál mégis nagy kedvvel sorba, hogy régi, az érzelmeit egykor viszonzó szerelme évtizedekkel későbbi találkozásukkor kéznújtva neki mutatkozik be, hogy a tengernyi közös próbatételen átesett volt évfolyamtársa, a miniszterre avanszált valamikori haver őt nem ismeri fel. De nem sorolom tovább a negyven mese, a negyven tárcanovella alapszituációját. Nem azért, mintha bármelyik írás poénját sütném el ezzel, nem. Az alaptörténet, a szituáció ugyanis csupán kiindulópont, a kályha, ráadásul a tárcáknak, az elbeszélte eseteknek gyakorta poénjuk sincs. Nincs is rá szükség, mert hogy a Köröndy-opusoknak nem csattanójuk van, hanem hangulatuk. Életérzésük. Ízük. Mindnyájunk által megélt, átélt, leszűrt tapasztalatuk.

Az újság és könyvolvasóknak pedig „aha élményük” – negyvenszer. (S ne fe-

lejtsük: a Jolsvai oeuvre-ben ez már a harmadik Köröndy-kötet.)

A Köröndy-tárcaakat persze sokféleképpen lehet olvasni. Tudományoskodón úgy is mondhatnám: az írásoknak többféle olvasata lehetséges. Azok számára, akik szegről-végről ismerik a szerzőt, a *168 óra* szelíd iróniával megáldott, megvert főszerkesztő-helyettesét (s nyilván ők vannak – de legyünk megint akkurátusan pontoskodók: *mi* vagyunk – kevesebben), nos, azoknak, nekünk ez az írásfüzér rejtett önéletrajz, vallomás, napló. Amit az úgymond „csak” közreadó szerző, vagyis Jolsvai az előszavában tagadva ismer el és be. Merthogy a beszélő (ál)nevű Köröndy egykoron valóban az ő köpönyegéből bújt elő, ám „régóta önálló életet él”, vagyis a szerzővel való minden hasonlatosság – hogy mozifilmek kedvelt fordulatával éljek – a véletlen műve. Ezt persze sokan nem hiszik, nem hisszük el, de a játékba hajlandók vagyunk belemenni. Ha a sokat tapasztalt, irigylésre méltón különc és rigolyás J. úr, a jó stílus publicista rejtőzködni akar (s az álarc mögül minduntalan kikacsintani), hát fogadjuk el, hogy elbeszéléseit színesíti, hogy az irodalom eszközeivel általános érvényűvé fabulálja – (mű)szakszóval: sűríti. S értékeljük – a magam részéről a legmesszebbmenőkig és hűséges olvasóként –, hogy Muszáj Herkulesként küzd egy felejtett műfaj, a rendszerekkel ezelőtti, békebeli újságolvasók számára mindennapi betevőként szolgáló olvasmány, a napilaptárca feltámasztásáért.

Túlzásra hajlamos, a kisebb képzavarokkal nem törődő zsurnalisztaként talán azt írnám: gigászi küzdelmet folytat a

tetszhalott életben tartásáért azzal, hogy ha nem is napról napra, de hétről hétre útjára indítja Köröndyt (de legyünk következetesek, ha már belemertünk a szerző játékdiktátumába: hétről hétre tudósít Köröndy útjairól). Ezt a törekvést visszafogottabb műelemzőként sem méltányolom kevésbé: nyitott szemű, tekervényes agyú, mégis álomvi-

lágú Köröndyjével Jolsvai tiszteletre méltó nagy elődök nyomában jár (-kel). Egykoron Mikszáth, Jókai, Porzó (ez volt az ős tárcaemester, Ágai Adolf álneve), Kosztolányi, Krúdy, Kóbor Tamás, Szép Ernő, Gelléri Andor Endre, illetve hőseik poroszkáltak így kínlódva szeretett pesti utcáikon, Molnár Ferenc vagy Karinthy Frigyes figurái csodálkoztak így rá mindennapi ügyekre. E vitathatatlan csúcsok mellett – jegyzem meg sajtótörténeti ismereteimet fitogtatva – elképzelhetetlen mennyiségben foglalkoztattak a lapok kevésbé ismert, kisebb kaliberű szerzőket is. A nagyok és a kicsik, az irodalmi igényvel fellépő (a közlemékezetből az érzéketlen utókor által sokszor még nevükben is kirostált) tárcaírók munkássága egykoron, bármily hihetetlenül hangzik is, *történelemformáló* erővel bírt. Nem azért, hogy beleszóltak volna a nagypolitikába (merthogy nem szóltak bele, az ilyesmit átengedték a tollat furkósbotként, kardként forgató harcos publicistáknak), hanem azzal, hogy a hétköznapok szokványeseményein – a gyógyíthatatlan migréntől, a mesterember-vadászaton át a hivatali pökhendiségig (a tartalomjegyzéket lásd fentebb) – elmerengve napról napra közös, megengedem: *ráérős* gondolkodásra készítették, közös felismerésekre juttatták az őket olvasókat. Ők voltak az igazi gondolatforgatók és lassú gondolat(át)formálók. Ők hiányoznak ma oly nagyon, ők, akikből Jolsvai mintha csak mutatóba maradt volna itt bóklászni a pesti flaszteron.

Murányi Gábor

KÖNYVRŐL

Jolsvai András
KÖRÖNDY
VÉRRE MEGY
 Fekete Sas Kiadó
 190 oldal, 2900 Ft

Kié a média?

Kedves olvasó, az alábbiakat olvasva megtudhatod vagy eldöntheted, hogy ki is vagy voltaképpen, egy eltűnőfélben lévő orgánium információkat gyűjtő, tájékozódó olvasója, esetleg a tömegmédiá silány termékeinek fogyasztója, vagy inkább közönsége. Netán mai témájú tévéjátékot és színházi közvetítést néznél inkább a tv-ben? Nem biztos, hogy ezekre a kérdésekre egyszerű a válasz.

A sajtószabadság kérdése áll *Bajomi-Lázár Péter* újabb tanulmánykötetének középpontjában. Új fogalmat vezet be: sajtószabadság-konzolidáció, s ennek alakulását vizsgálja meg a rendszerváltó kelet-közép-európai országokban, két külön fejezetben Magyarországon is. A sajtószabadságot, illetve a nyilvánosságot meghatározó tényezők közül az állami szerepvállalás kérdése a fókusz, nézőpontja tehát médiapolitikai. Célja az, hogy beazonosítsa a nyilvánosság egyes defektusait, ezek okait és szóljon lehetséges feloldásokról is. Így vizsgálja öt dimenzió, az intézményes, a viselkedési, az attitudinális, a professzionális és a gazdasági mentén a sajtókonzolidáció alakulását. Egyrészt például megállapítja, hogy a közszolgálati média régiószerte gyenge, ezért újra kell gondolni funkcióit és tematikáját, s az új szerepfelfogásnak a plurális mediakörnyezetből kell kiindulnia. Szól arról is, hogy régióinkban is végbement a politikai kommunikációban a paradigmaváltás, a gyakorlatban a pragmatikus felfogás érvényesül, a cél – a hatalom megszerzése vagy megtartása – szentesíti az eszközt. Az új politikai kommunikációs technikákat azért vetik be, mert így igyekeznek visszanyerni az egyre függetlenebbé és sokszínűbbé váló média feletti befolyásukat. A szerző szerint az, hogy a közönség milyen igényekkel fordul a média felé, legitimációs kérdés is. Az újságírók akkor végezhetik hatékonyan a munkájukat, ha szerepfelfogásuk megfelel a társadalmi elvárásoknak. S hogy néz ki a defektusok sora? Ezek a következők: spekuláció, inszINUÁCIÓ, rekontextualizálás, koholmány, ténygyártás, légből kapott kritika, ellentmondó információk, mértéktelenség, különös időzítés, tabuk. Érdekes fejezet a hazai tényfeltáró újságírásról hét újságíró faggató rész. A szerző az új média hatásait elemezve többek között arra az eredményre jut, hogy elmosódnak

a polgári és a plebejus média közötti határok, s elhalványul a nyilvános és a magán-szféra közötti határ is. S így máris a könyv utolsó, s egyben legterjedelmesebb, Közönség-ellenállás című fejezeténél tartunk, amely a polgári és a plebejus nyilvánosság ütközéséről szól. Talán nem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy ez a rész válhatja majd ki a legnagyobb ellenállást sok olvasóban, s a legtöbb vitát a szakemberek között. A médiakutató ugyanis a kritika kritikájával ért egyet, s nem úgy tekint a kereskedelmi televízióra, mint amely árt, mert erkölcselen, ízléstelen, konzumerista, s ezért korlátozni kell a hatását, államiilag kell szabályozni működését. Nem a polgári nyilvánosság, s az östelevízió felől kell nézni a kereskedelmi televíziót, hanem a saját viszonyrendszerén belül, mondja a kritika kritikáira hivatkozva. A neotelevízió működése ugyanis nem fentről lefelé irányuló közlési folyamat, hanem kétirányú és interaktív, amely a lent lévőknek biztosítja az ellenállás, a részvétel és a kontroll lehetőségét. S mivel nem követeli meg az azonosulást, lehetővé teszi a közönségnek, hogy megfogalmazza saját ellenérzéseit. S a szerző szerint ebből fakadhat a neomédia retorikai népszerűtlenségének és praktikus népszerűségének paradoxona is. A közönség ellenálló képességéből és a jelentések megkonstruálásában játszott aktív szerepéből viszont az következik, hogy enyhíteni kell a kereskedelmi médiumok működését ma meghatározó, közszolgálati feladatokat előíró és egyes műsортípusokat korlátozó tartalomszabályozás szigorát.

Miért és hogyan lett a politikai média a jelenkori Magyarországon olyan, amilyen és mindez hogyan hat a demokrácia működésére? – ez *Sipos Balázs* alapvető kérdése új könyvében. A szerző az első fejezetben felvázolja azt az öt változást, amely a politikai médiában az elmúlt húsz évben végbement. Úgy látja, a változások tempója és egymásra torlódása a politikai média jelenlegi helyzetének legfőbb oka. Az első változás, hogy a média

1989 végére, azaz még az 1990 tavaszi, első, szabad, többpárti választások előtt általánosságban már szabaddá vált. Az újságírók és a politikusok tapasztalatlansága okozta 1991 és 1994 között az úgynevezett médiaháborút, amely a politika média feletti befolyásolási rendszerének kiépülését, a média elolaszosodását eredményezte. A következő változás oka a politika mediatizálódása. További problémát jelentett a duális mediarendszerre való áttérés, azaz a kereskedelmi tévék adott működési módja. A változások között az utolsó az internet megjelenése és gyors elterjedése. A szerző differenciált képet kíván rajzolni a Kádár-korszak politikai médiájának parttalan világáról, s választ próbál adni arra, hogy milyen kapcsolat lehetett a korszak nyilvánossága, médiája és a rendszerváltás folyamata között. A harmadik fejezet a televízió és a médiairányítás, valamint a politikai sajtó és a privatizáció legfőbb eseményeit, kérdéseit járja körbe. A szerző szerint a médiarendszer-változások következtében kialakuló „pártosság”, a társadalmi felelősség csökkenése vagy a médiát befolyásoló új politikai módszerek következtében újra kell gondolni a demokratikus újságírás szerepét. Arra a kérdésre, hogy nem ódivatú-e bármit is a politikai média számára előírni, neves médiakutatókra hivatkozva, nemmel válaszol. Sipos a politikai média és a politikai kultúra összefüggésé-

ben tárgy olyan témákat, mint az úgynevezett médiaháború vagy a médiaegyensúly. Kitér természetesen az 1995 végén elfogadott médiatörvény értékelésére és értelmezéseire is. A szerző szerint az lett a médiatörvény „igazi baja”, „hogy a pártok önkorlátozására és konszenzuseresésére épített, ez a feltételezés azonban nem volt összhangban a magyarországi politikai kultúra állapotával. Számított továbbá az újságírók önkorlátozására, hivatástudatára és a társadalom iránti felelősségérzetére, ami azonban utóbb megtisztelő túlzásnak minősül”. Sipos szól a politikai média és médiaetika kérdéseiről, továbbá a politikai kultúra és a tömegkultúra viszonyáról. Összegzése szerint a közönség a rendszerváltás után lassan kiszorult a politikai nyilvánosságból. Ugyanakkor az adatok alapján az valószínűsíthető, hogy „a közönséget érdeklik-érdekelnek a közügyek, ezekről tájékozódni akarnak, és véleményt kívánnak nyilvánítani, ám a politikusok, a pártok és jobbára a politikai médiumok inkább világnézeti elköteleződést várnak. A bulvármédiával együtt a tájékoztatás illúzióját biztosítják.”

Üdítő könyv Sándor Györgyé, s ez már a cím könnyednek látszó kérdésével elkezdődik: *Kié a média?* Magával ragad a kezdet, a két párhuzamos történet, a 2009-es Los Angeles-i Screening Set, az az tévés műsorvásár és az ötven évvel ezelőtti hagyományos MTV-s sajtótájékoztató felidézése. Ezzel máris nyakig ülünk a kulturális globalizációban, s ugyanakkor kapkodjuk a fejünket: 1969-ben mintegy tucatnyi tévétjátékot készítettek, külföldi műsorvásárokra jártak, s nemcsak vettek, hanem adtak is el műsorokat. „Mert övök a hatalom” – figyelmeztet az ismert könyv címével egy következő fejezet, s a 2003-ban az ENSZ-nek készített tanulmányból idéz: az amerikai alkotmányban biztosított kritikai jog és újságalapítás joga az évek során 7-8 hatalmas médiakomplexum birtokába került. A szerző később játszi könnyedséggel veszi elő a legújabb kommunikációelméleti szakirodalmat, majd 1968-as jegyzeteiből McLuhan tézisét idézi fel, „aki elsőként jelentette be, hogy a Föld globalizációjának egyik

legfontosabb feltétele, az információs rendszer kész.” Szerencsés kézzel nyúl a Barbier-Lavenir szerzőpáros médiatörténeti könyvéhez, s idézi a kultúrára vonatkozó részt: „Minden társadalomnak szüksége van azonban közös világképre (imaginare global), s egy elvont értelemben vett kultúrára, amely lehetővé teszi számára, hogy elhelyezze magát az időben, értelmet adjon létezésének és tapasztalatainak, és meghatározza jövője kívánatos irányát.” Az MTV egykori egyik vezetője személyes emlékei kapcsán felveti, meg kellene vizsgálni, hogyan alakulhattak ki azok a szerencsés körülmények, hogy az akkori Magyar Televízió sem a szovjet gyakorlatot nem követte, de távol tartotta magát az amerikai televíziózás negatívumaitól is. Nem csinál ugyanakkor mítoszt, hisz leszögezi: „Az MTV a Kádár János vezette párt televíziója volt. Ezt tudtuk, akik az MTV felépítéséhez láttunk.” Megemlíti, hogy a tömegek komolyan vétele a műsorötletek egész sorát adta. Úgy tűnik, hogy joggal beszél a magyar média meg nem írt igaz történetéről. A szerző teljes természetességgel szentel külön fejezetet a média globalizációjának. Álláspontja egyértelmű, negatívnak tekinti azt, hogy egyre kevésbé a tanító, felvilágosító, műveltséget szélesítő tendencia mutatkozik meg. Ezzel szemben a különböző műsorcsatornák egyre közelebb kerülnek jellegükben egymáshoz, és kiemelkedik két veszélyes tendencia, a hírek manipulálása és az úgynevezett populáris tömegkultúra termékeinek megjelenése. „Makacsul” azt állítja, hogy

korszakunkban a televízió kulturális küldetése van Hollywood pszichológus végzettségű forgatókönyvíróknak termékgyártásával szemben. Nagy terjedelemben foglalkozik azzal, hogy mit tesz, tett és tehet a média a gyermekekért és milyen veszedelmet jelent a gyermekkorra nézve. A szerző végül az ENSZ-nek készült jelentés alapján ad választ arra, hogy kié a média. Befejezőként két javas-

latát említenék meg. Az első az, hogy hozzunk létre olyan önálló, kulturális csatornát, amelynek feladata a magyar klasszikus irodalom, zene, képzőművészet múltjának és jelenének bemutatása és megőrkítése, hasonlóan a természet- és társadalomtudományokhoz, kiemelve benne a magyar tudósok részvételét. A másik javaslat, hogy az Európai Unió más országai is hozzanak létre egy-egy olyan csatornát, amely a francia, olasz, lengyel stb. kultúra csatornája lenne.

Végezetül két olyan kiadványt említenék meg, amelyek kiváló háttérül, illetve kiegészítésként szolgálhatnak a három ismertett médiacímnek. Az első egy *Polyák György* által válogatott és szerkesztett médiapolitikai szöveggyűjtemény. A kötet első fejezetében olyan írások szerepelnek, amelyek a médiapolitika fogalmának és mibenlétének meghatározására, illetve főbb területeinek, szerkezetének azonosítására tes-

nek kísérletet. Az összeállítás második része a médiapolitika változásait, az ezekhez vezető körülményeket, az egyes országok médiapolitikájának történetéből kiolvasható általános modelleket elemzi. A másik kiadvány *Buzinkay Géza* magyar sajtótörténeti antológiája. Ebben száznál is több újságíró-író több mint kétszáz újságcikkét olvashatjuk 1780-tól kezdve 1956-ig. A kötet a

szerkesztő szerint „nem csupán újságírói arcvonások gyűjteménye, hanem a magyar sajtó elmúlt korszakaiban megjelenő sajtóműfajok tárháza is”.

Hudra Árpád

Hírharang, vezércikkek, szenzációs riport – Magyar sajtótörténeti antológia 1780–1956, Szerkesztette, a bevezetést és a jegyzeteket írta Buzinkay Géza, Corvina, 3500 Ft

Médiapolitikai szöveggyűjtemény – A médiapolitika fogalma és fejlődési irányai, Szerkesztette Polyák Gábor, AKTI – Gondolat Kiadó, Budapest, 4890 Ft

Sándor György: *Kié a média?* Argumentum, 2600 Ft

Sipos Balázs: *Média és demokrácia Magyarországon – A politikai média jelenkortörténete*, Napvilág Kiadó, Budapest, 2600 Ft

Bajomi-Lázár Péter: *Média és politika*, PrintXBudavár Zrt., 2600 Ft

Egyszer az történt velem egy író-olvasó találkozáson, hogy a közönség kivételesen olvasó is azt a regényemet, amelyikről beszéltünk. A könyvtár törzsközönsége pont ezért hívott meg. Ritka eset volt az ilyen még akkoriban is! Rendszerint csak úgy általában volt kíváncsi a közönség az író nevű állatfaj egy példányára. Ez sem lebecsülendő: írókat akartak látni, nem „celebet”. Más volt a kulturális színvonal.

A regényben volt persze szerelem. Volt egy férfi és egy nő. És közöttük valamilyen konfliktus, ezt nem részletezném, az általános helyzet a lényeges. Kérdezték, hogy szerintem kinek van igaza? Kitérő választ adtam, mert szerintem kicsit mind a kettőnek igaza volt, de teljesen egyiknek sem.

De rögtön akadt valaki, aki egyértelműen az asszony mellé állt, azt mondta, a férfi szemét volt és gyáva.

– Hohó – mondott ellent rögtön valaki –, a férfi se szemét nem volt, se gyáva, csak józan és megfontolt. Nem ment fejfel a falnak, azt tette, amit lehetett. Éppen azért, mert nagyon szerette a fiatalasszonyt.

– Ez nem szerelem! – mondta a harmadik. – A szerelem nem mérlegel!

– Ez egy buta közhely, kérem – mondta ismét más –, hogy a szerelem se lát se hall. Ennek a fiúnak komoly szándékai voltak. Gondolt a jövőre.

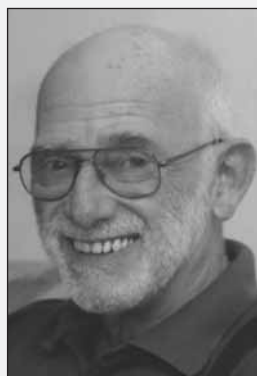
– Igen, és addig-addig gondolkozott, amíg egy erőszakos krapek el nem vitte a nőt.

– Na de, ha magára hagyta! Az asszonyka érzelmeivel nem számolt!

– Csak nőnek lehetnek érzelmei? Egy megfontolt férfinak nem lehetnek érzelmei?

– Hagyjuk az érzelmeiket! A butaságot az érzelmeik sem mentik!

Én jó ideje lapultam, és boldogan hallgattam a vitát. Már régen

Kertész Ákos Tanulság

nem a regényről, nem egy fikcióról volt szó. Egy valóságos történetről, valóságos emberek valóságos cselekedeteiről, amelyek fölött úgy akart ítélni ez a közösség, akár egy esküdtszék. Úgy éreztem, győztem. Ez a kitalált történet úgy működött az olvasók képzeletében, mint a konkrét, objektív valóság. Úgy élték át, mintha ott történt volna meg közöttük, az ő szomszédjaikkal. Vagy velük, magukkal...

Egy biztos, én nem bírtam volna ítélkezni, azért lettem író és nem bíró. Én nem az ítéletben hiszek, hanem a történetben, a történet, ha úgy képes működni, mint a valóság, akkor igaz.

A történetem igazságáért ki tudok állni, és azért is fogalmazok lehetőleg történetben.

Mert az esztétikai szimbólum polyszemantikus. A jelentése, vagyis a használati szabálya attól függ, ki használja. Ki találta ki, ki olvassa? Mert aki használja, csak a saját személyiségén át képes értelmezni.

Én nem tudom, kinek van igaza? Zakariásnak? Mártának? Nekem van igazam, mert a történet, amit elmesélek róluk, igaz. És az olvasó maga dönti el, kinek ad igazat, én megpróbálok nem befolyásolni – ha tudom. Megpróbálok elrejtetni az elfogultságaimat. A történetnek több értelmezése is lehetséges, több, akár egymásnak ellentmondó tanulság is levonható belőle. Ahol a jó embernek van igaza, és a gonosznak nincs igaza, ott könnyű ítélni. De az ilyen történet nem érdekes, mert ez az evidencia, ezt úgyis tudjuk. Az izgalmas történet mindig arról szól, hogy tulajdonképpen mindenki jót akar, és mégis... Amikor kegyes szándék kegyetlenségre hajt. Amikor a jóindulat bukik el a valóság vastörvényein.

De ez a lebegtetett tanulság nem azt jelenti, hogy nekem mind-egy, hogy én nem tudom megkülönböztetni a jót a rossztól. Ez csak annyit jelent, hogy nem akarom szájba rágni: jöjjön rá maga az olvasó. Gondolkodjon, szenvedjen meg érte! Élje át a történetet, mert az ilyen igazság, amit az ember maga talál meg, maradandó.

Egyenesen a labirintusba

Az Ünnepi Könyvhétre jelent meg Prágai Tamás Kivezetés a költészetből c. kötete, mely a 20. század második felében alkotó hazai és amerikai líra egy-egy jelentős szerzőjének művészetén keresztül mutatja be a legfontosabb trópusok és retorikai eszközök jellegzetességeit és hatásmechanizmusát. Vizsgálódásait az 50-es, 60-as évek avantgárd költészetének körében kezdi. Rávilágít arra, hogy a modern líra nem feltételez jakobsoni értelemben vett befogadót, hanem az olvasótól aktív, értelmező beállítódást vár el. Tisztázza a szerző szerepét, aki megfosztva romantikus vátesz szerepétől a szöveg megalkotása által, annak első értelmezője lesz. A metafora és az ellipszis kapcsán állítja, a modern líra kikezdi az előfeltételezéseket. A kortárs lírában nem beszélhetünk hagyományos értelemben vett költői hangról, a képversek nem hangoztathatók, mások pe-

dig annyira szövegszerűek, hogy előszóban erejüket, vagy akár jelentésüket veszítik. Figyelmeztet, hogy fel kell számolni a lírai énről alkotott elképzelésünket is, hisz a szerző a különböző retorikai eszközök segítségével kibújhat a versből, sőt sokszor a szerzői koncepció része, hogy az „én” meg sem jelenik benne. Behatóan elemzi a prosopopeia, az aposztrophé, az anagramma, a paragramma és prozódia funkcióját, és kiemeli jelentőségüket. Felvázolja a demokratikus vers vízióját, melyben az olvasót a szerző önmagával egyenrangú alkotóvá teszi. Az utolsó nagy zárófejezetben Illyés Gyula költészetét elemzi, és a népiességről folyó polemikába kapcsolódik be, majd Orbán Ottó kapcsán a személyesség problematikáját állítja tanulmánya centrumába, Frank O'Hara-hoz hasonlóan posztromantikus költőnek nevezi. A zárlatban pedig a kortárs magyar irodalomtörténet aktuális helyzetét vázolja fel. Politika, irodalomtörténet és ideológia viszonyát tárgyalja. A kötet szerkezetét az egymást követő tanulmányok sora adja. Ezek minden fontos témát érintenek, de az egység illúzióját nem kapjuk meg, ezért a kötet komoly olvasói munkát követel, melynek során, ahogy Prágai az előszavában, „kivezetésében” írja, a puzzle megfelelő darabjait nekünk kell egymás mellé illeszteni.

Hományi Péter

A GONDOLAT KIADÓ újdonságaiból

REYBROUCK, DAVID VAN
A Járvány
FORDÍTOTTA BÉRCZES TIBOR

David van Reybrouck régészettel foglalkozó doktori dolgozatát írja, amikor véletlenül kezébe kerül egy könyv, amelyben egy különös plágiumvádról olvas. Elhatározza, hogy kideríti, valóban Eugène Marais dél-afrikai amatőr természettudós és költő írása alapján született-e az eddigi egyetlen belga Nobel-díjas író, Maurice Maeterlinck könyve a természetéről.
280 oldal, B/5, kartonált, ár: 3250 Ft

SAPENA, NATALIE
Főnyeremény a gyermek!

.....Sapena könyve rendkívüli érzékenységgel ragadja meg a reklám gyerekre gyakorolt hatásának bonyolult problémakörét. A szerző elkötelezettsége, szakmai felkészültsége, és nem utolsósorban gördülékeny, olvasható stílusa megdöbbentő erővel tárja elénk a veszélyt, amelybe gyermekeinket – a felnővekvő generációt – a reklám mögött meghúzódó könyörtelen profit-éhség sodorhatja.
153 oldal, kartonált, ár: 2190 Ft

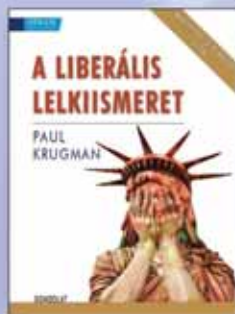
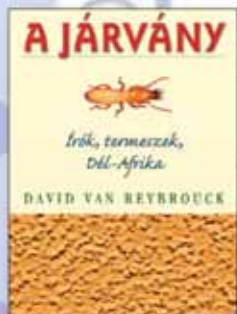
KRUGMAN, PAUL
A liberális lelkiismeret
FORDÍTOTTA OROSZ ILDIKÓ

DEMOS-könyvek

Az egyik legismertebb és legbefolyásosabb amerikai politikai kommentátor (a 2008-as közgazdasági Nobel-díj kitüntetéje) száz év amerikai történelmet tekint át, s egy újabb reformkor szükségessége mellett érvel.
280 oldal, A/5, kartonált, ár: 2490 Ft

Francia diplomáciai iratok a Kárpát-medence történetéről 1922-1927
ÖSSZEÁLLÍTOTTA ÉS SZERKESZTETTE ADÁM MAGDA ÉS ORMS MARIÁ

A forrásgyűjtemény a Kárpát-medence adott idő szakának történetére vonatkozó, még sohasem publikált francia levéltári forrásokat közli. Az anyagban többek között megtalálhatók a trianoni határok gyakorlati kijelölésével foglalkozó bizottságok jegyzőkönyvei, a magyar kormány által igényelt kölcsön és a frankhamisítással kapcsolatos feljegyzések, levelek, sürgönyök.
370 oldal, B/5, keménytáblás, ár: 5000 Ft

GONDOLAT KÖNYVESHÁZ

Nagy kedvezménnyel vásárolhat az irodalom, a társadalomtudományok, szak- és ismeretterjesztő kiadványok köréből és a felhívásában használt tankönyvekből.

Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 10-től 18 óráig, szombaton 10-14 óráig

Cím: 1053 Budapest, Károlyi M. u. 16. (Petőfi Irodalmi Múzeum bejáratánál)
Telefon: 266-4999

HÁRMAT FIZET, NÉGYET KAP!

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

16 hétig, lapszámonként **25%** kedvezménnyel olvashatja lapunkat, ha nem hetente vásárolja, hanem a kiadónál augusztusban előfizeti az **ÉLET ÉS IRODALMAT**. 4680 forintos, negyedéves előfizetési díjért három hónap helyett **NÉGY HÓNAPON** keresztül viszi Önnek minden pénteken az **ÉLET ÉS IRODALOM** aktuális számát a Magyar Posta kézbesítője.
Előfizetési időszak: 2010. szeptember 1-jétől december 31-ig.
Az akciós előfizetés augusztus 22-ig a szerkesztőségben rendelhető meg:

1089 Budapest, Rezső tér 15.
Tel.: 210-5149, 210-5159. Fax: 303-9241
e-mail: lapterjesztes@es.hu

Esti mesélő könyv
128 oldal, 150 x 250 mm, 3900 Ft
A lefekvés ideje a legeslegjobb alkalom a mesélésre. A gondosan összeválogatott történetek az emberiség közös értékeiről szólnak: bátorságról, jószívűségről, felfedezésről, szeretetről, önfeláldozásról, barátságról. Kállai Nagy Krisztina varázsos illusztrációi keltik életre a meséket.

Kicsik lapozgató Bibliája
32 oldal, 170 x 170 mm, 2500 Ft
A Bibliával nem lehet elég korán kezdeni az ismerkedést. A Szentírás válogatott történetiből már a legkisebbek is megérthetik, hogy Isten szereti őket, ő teremtette ezt a világot és gondoskodik róluk. 2-4 éveseknek szólnak az egyszerűen megfogalmazott, rövid történetek, melyeket gyűrhetetlen kartonra festett gyönyörű képek illusztrálnak.

harmat kiadó

1114 Budapest, Bukarest utca 3.
Tel.: (1) 466-9896
www.harmat.hu

CSOKONAI ATTILA Hófehérke és a berlini fiúk

CSOKONAI ATTILA
HÓFEHÉRKE ÉS A BERLINI FIÚK

Egy hivatásos olvasó kalandozásai a gyermek- és ifjúsági irodalomban

Függelék
Gyermek- és ifjúsági művek annotált bibliográfiája

(Könyvhét Könyvek)
Kiss József Könyvkiadó
268 oldal, fűzve 2640 Ft

Csokonai Attila műelemzései, publicisztikai írásai, interjúi klasszikusok, klasszicizálódtott kortársak művei mellett magyar szerzőket, műhelyeket mutatnak be, a függelékben több száz mű annotációjával.

Megjelent a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

Csak kérni kell – a könyvesboltokban

A boldogság művészete

Steve Harvey – Denene Millner:
HOGYAN GONDOLKODNAK A FÉRFIAK?

No 1. (no1. kicsillagféleségbe)
A szerzők elhatározták, hogy megismertetik a nőket – őszintén, mégis humorosan – a férfiak gondolkodásával. Sikerral jártak.
Fűzött, 194 oldal, 2990 Ft

TRIVIUM KIADÓ

A TRIVIUM KIADÓ AJÁNLATA

Összentsége a Dalai láma és dr. Howard C. Cutler:
A BOLDOGSÁG MŰVÉSZETE FELDOLGULT VILÁGUNKBAN

A beszélgetés arról szól: hogyan férnek meg egymás mellett a keleti és nyugati ember által képviselt hitelvek.

A kötet aktualitását a dalai láma őszi magyarországi látogatása adja.
312 oldal, kötve, 3790 Ft

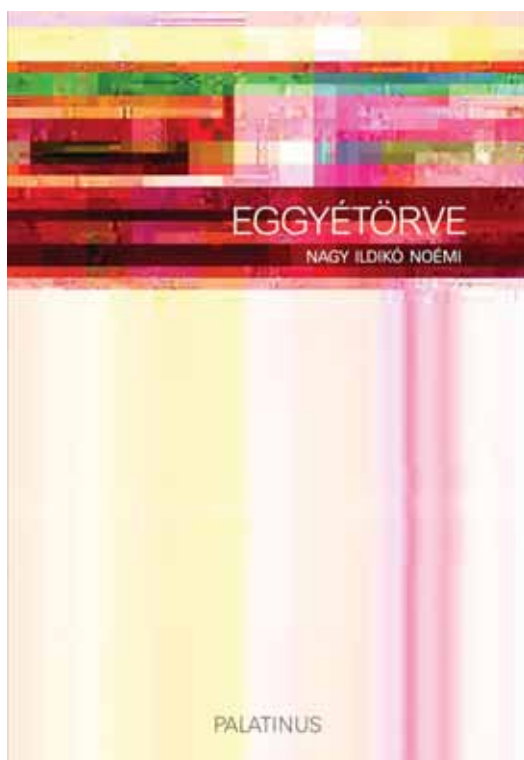
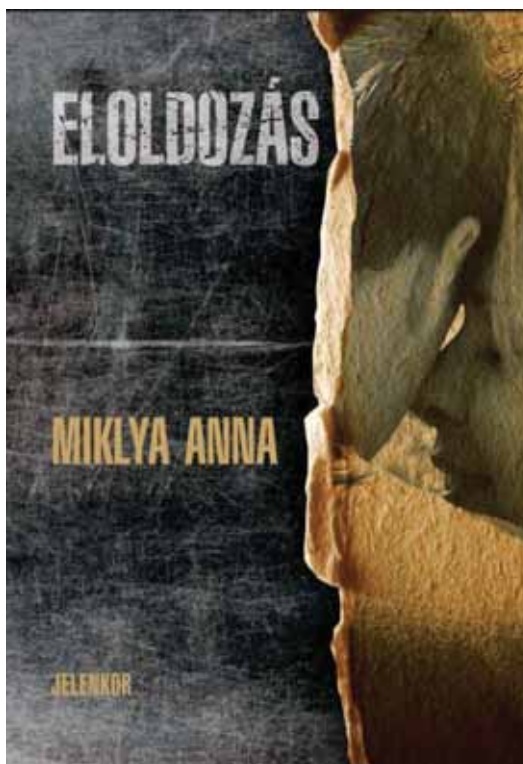
Keresse egyéb kiadványainkat és akcióinkat is a Kiadóban: 248-1263 vagy www.triviumkiado.hu!

Új prózák

Izgalmas vonulata volt az idei Ünnepi Könyvhétnek, hogy számbelileg is jelentősen, öt elsőkötetes nőnemű író sorakoztatott fel: a „felröpülni rajban” klasszikus íve azonban nem bontakozik tovább. A terjedelm és kezelhetőség okán Tompa Andrea illetve Brenzovics Marianna Kalligram kiadta regényeit most nem érintjük, noha van még néhány közös vonás az indulás idején és a nemen túl: hárman is szerepeltek például a generációt kirajzoló, s egy antológia-apály után új lendületet vevő csoportozatban. A Próbaidó Palatinus megjelentette tavalyi antológiájában ugyanis (k. kabai lóránt és Reményi József Tamás szerkesztésében) már jelen volt korábban figyelmet keltett írásaival Nagy Ildikó Noémi és Szvoren Edina is, Brenzovics Mariannával egyetemben.

A (prózához legalábbis) nagyon fiatal Miklya Annát vonjuk még ide, őt korábról nemcsak író szülei nevééről, hanem saját jogán is felfedezhettük: verseit több éve közlik irodalmi lapok s pályázatot is nyert. Szűk rekeszt készítene azonban, aki gender alapon közeledne: Nagy Ildikó Noémi és Szvoren Edina elbeszélései illetve Miklya Anna Eloldozás című kisregénye tematikai vagy társadalmi státuszbeli nézőpontjuk miatt nem gerjeszthetnek kicsit paternalista „pozitív diszkriminációt”, történeteik, világlátásuk, központi alakjaik jellegadó magatartása szélesebb csapáson halad. Mindhárom elsőkötetes azonban egyéni, radikálisan új hangot jelent, egybe-mooshatatlan színekkel.

Nagy Ildikó Noémi mintha ugyanannak a képnek a részletein dolgozna: amerikai születésű magyar lány ottani képzésekkel, szocializációval, ismeretekkel; fiatal felnőttként pedig idegenül, testi-lelki diszkomfort érzéssel a „különböző hőmérsékletű szobák” iránt, a tahó multis csoportvezetőnő iránt, az örökké zajos hatodik kerületi ház iránt, „toronyba zárt királynéként” vagy „Tennessee Williams-hisztérikaként” sértődötten a por, a lárma, a nedves víz, a pergő homok, a Balaton balatonsága miatt az európai kontinensen. Elkényeztetett, vagy inkább a tárgykultúrák mássága miatt finnyásan magára csukódó, kontrollált önsajnálattal teli a létrehozott arcél. New England vagy Orange, Connecticut, Windsor, Ontario – hangulatok,

színek és konfliktusok: már a név is az. A Noémi ott No Emmynak gúnyol-tatik. A sérülések törnek egygyé – pontos és láttató a cím: *Eggyétörve* – a különlegesen kettévált sor-sot a vállaltan önéletrajzi, mégsem tolaokodóan kitérulkozó, rezignált és szűkszavú írásmód által. Erős rajzú a márkák, divathelyszínek, belvárosi „cuccok” között tébláboló, s csak kevésszer fikcionalizált hős(nő) gyermeteg-sége, magányossága, inerciája vagy néha a beolvadás tettetése (akár a kinti magyarok zserbószeletjét majszolva, akár az indiai

család koktéliját hörpölve). Talán ezért is mellbevágó az őszinte, generációs kritika, ahogy mi már nem látjuk magunkat: „a közös múlt, milyen élvezettel hemperegnek benne... rendetlen emberek rongyokba öltözve, ez a rakendrol...” Remek mondatok: „az illatukról ismerem fel a szüleimet a Kennedyn: Apa, Drakkar Noir, Anya, Diorissimo...” Néha kicsit kevés, néha túlrészletező, de az egész álomszerűen finom hangulat delikát olvasmányt és az eddigi várakozásokat is beteljesítő szerzőt mutat.

Hasonló kicsit Noémihez Miklya Anna *Eloldozás* című kisregényének Jankája. Bár nem „lúzer”, hogy Magyarországra költözött lenne, hanem professzor-gyermekként, nagyon jól eleresztve kerül a fővárosba. Szép, felsőbbrendű, okos, mindenki rajong érte, ő is „királynéként” utal szó szerint magára, itál-ira és ennivalóra, éttermekre és bulira viendő piákra szórja a pénzt, munkahelyén leginkább kávé fűz, viszont meg vannak érte veszve a férfiak, s a jövőben kibontakozó írói és ki tudja miféle tehetségében is folyton bíznak, hatása alá kerülnek, áhítattal nézik, ha hány, feltörlők, ha berűg, érte mennek, ha szeszélyeskedik, megtörnek.

Kevés ilyen furán ellenszenves hősnőt látni, mint ő – aki minden ízében a mai pesti flas-ter koptatója, a yuppie változat kevés hazai irodalmi alakjának egyike (mármint jól meg-írtból van kevés, Térey János vagy Hazai Attila szállítja többek közt őket). Másodszori, harmadszori nekifutásra bomlik ki az Eloldozás értéke, az érzelmi kötődés-hiány regisz-terei egy elég ütős történet monológyszerű konstruálása során. Janka gyászunkája ugyanis – láthatóan – ez az írásterápia-féle-ség: Csicsi nevű szerelme-barátja-lelki roko-na halálának feldolgozni nem tudása. A Je-lenkor Kiadó jó lóra tett, ha van mit gyom-

lálni stílusosan is még (a sok „megrázta a fejét”, „kisértelt a szobából”, vagy a „látszólag” és a „láthatóan” szavak össze-
 tévesztésére utalok), s hogy néha fontos momentumok ma-
 radnak elharapva, s terjengős néhány apróság (főleg a laza,
 magabiztos beszéd nyomatása). Fanyar, hűvös, érdes – és
 nagyon ígéretes, ahogy Miklya Anna megszólal, és emberi
 tragédiákból és pszichológiai rajzból csinál erősen bekar-
 colt linómetszetet.

Szvoren Edina annyira mellbevágó prózát ír, hogy egy-egy
 publikációja is beszédtéma lett: most pedig itt áll a nem el-
 kapkodott, hanem három konzekvens ciklusba rendezett
 húsz novellával, a *Pertu* című gyűjteménnyel. Hirtelenjé-
 ben a Bodor Ádám okozta jóféle döbbenethez hasonlítom,
 vagy az itthon, fájdalom, ritkábban hivatkozott Agota Kris-
 tof (egészen más fogantatású) könyörtelen élességéhez ha-
 sonlítható, amit csinál. (Ő maga Joyce Carol Oates vagy
 Faulkner hatását is említi a rendkívül erős nyelvi-ritmikai-

zenei fogantatású
 ihleten kívül.)

Akár egy kisszó-
 tárat is létre le-
 hetne hozni („szá-
 jas szilike”, „nyu-
 szizni”, „bárány-
 himlőkatéter”,
 „babfejtőszék”,
 „rakétapitypang”
 – vagy a nyál-elő-
 tag után álló ren-
 geteg szókapcsolat), annak alap-
 ján, ahogyan
 Svzoren Edina, lí-
 rikusi invenció-
 val, alakítja próza-
 nyelvét illetve, ez-
 zel összeforva,
 világát. Hol nő,
 hol öcs, hol hús,
 hol „presbiter”-
 vénlány a beszélő,
 van, hogy egy írá-
 son belül mind a

három szereplő a saját nézőpontjából beszél (Kedves, jó
 Ap). Mindennek van szaga, íze, kipárolgása, fizikai hatása
 ezekben az írásokban. Egyik rettenetesebb, mint a másik:
 mondhatnánk a végletekig leegyszerűsítve, Iregszemcsétől
 Norvégiáig. Mert nincs jó történet, különösen az utolsó
 ciklusban szabadul el, tettelegesséig, a korábbi csendes
 szenvedése gyereknek, apának, hibbantnak, magatehetet-
 lennek. Tar Sándor-i világ, de nem szociális értelemben
 csupán, hanem a lelki (ezáltal testileg abszurd) pusztulás-
 ban. Az arányokat, az egymáshoz kapcsoló keresztköte-
 seket, a szimbólumvilágot, a narrátori mozgásokat külön-
 lenne szükség elemezni. Remélem, többen megteszik, s azt is
 remélem, hogy az értelmezésbe belefeledkezők kapnak
 majd új és újabb muníciót.

Budai Katalin

Nagy Ildikó Noémi: *Egygétörve*. Palatinus Kiadó, 89 oldal, 2300 Ft
 Miklya Anna: *Eloldozás*. Jelenkor Kiadó, 133 oldal, 1900 Ft
 Svzoren Edina: *Pertu*. Palatinus Kiadó, 245 oldal, 2700 Ft

KÖNYVHÉT

► Tarján Tamás KÖNYVBÖLCŐ

Röpkritikák 2002-2008, 311 oldal, 2640 Ft

„Röbben a tenger”: hét év rövidebb-hosszabb kritikáiból,
 olvasónapló jellegű cikkeiből válogatta össze a szerző a kö-
 tetben megjelent közel kétszáz, kortárs könyvről szóló írást.
 Megjelent a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

► Murányi Gábor LAPMARGÓ LÁBJEGYZETEKSEL

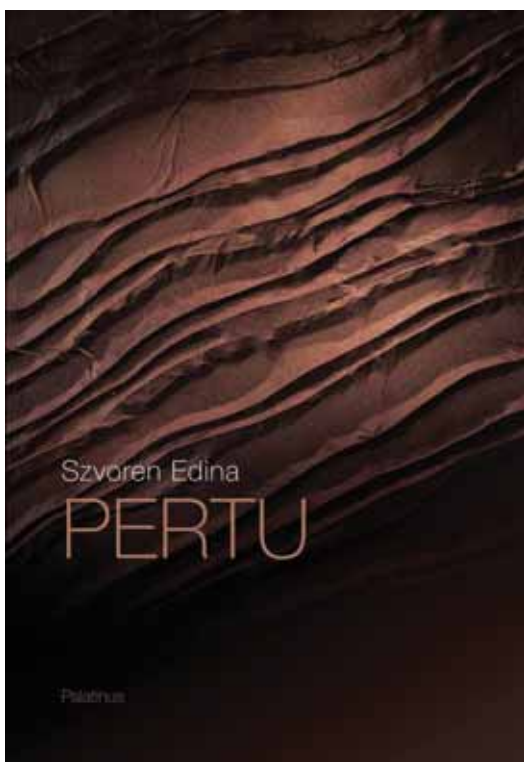
296 oldal, 2640 Ft

A szerző műfajilag változatosan besorolható művekről írta
 meg személyes hangvételű kritikáit, melyek önmagukban is
 árnyalatosan rajzolják ki az elmúlt évek szellemi tájképét, ám
 a kötetben a szövegekhez lábjegyzeteket is fűzött, megköny-
 nyítve így az összefüggések értelmezését.

► Kertész Ákos ÉGSZAKADÁS, FÖLDINDULÁS Napló miniatúrák

*Kisesszék és publicisztikai írások, Könyvhét 1998-
 2009, 283 oldal, 2640 Ft*

A kötet írásaiból megismerheti az Olvasó, hogyan gondolko-
 dik Kertész Ákos művészetéről, családról, gyerekről, kutyáról,
 költészetéről, irodalomról, az esztétikáról, politikáról és val-
 lásról... megismerheti Kertész Ákost. Megjelent a Nemzeti
 Kulturális Alap támogatásával

Csak keresni kell –
 a könyvesboltokban

www.konyv7.hu

Szép állami bevételt hoz a könyvüzlet

A magyar irodalom pozitív diszkriminációját szolgáló ötlet a Márai Program, amelynek ismételt átgondolására a hosszas tétovázás miatt volt lehetősége a szakmai szervezeteknek, köztük, a Szépirok Társaságának. Ennek elnöke, Csaplár Vilmos elmondta, hogy a kulturális tárca ígérete szerint augusztus végén elindul a program, feltételként az érintett feleknek július 1-jéig el kellett küldeniük észrevételeiket a programmal kapcsolatban. Ők megtették, ami rajtuk múltott, várják a visszajelzést. E tervezett irodalomtámogató akció nyomán kerestem meg Csaplár Vilmost a kérdéssel:

– Íróként jelentős változást tapasztal-e az olvasási szokásokban?

– A szocializmusban sok ember volt tétlenségre ítélve. Olvasással ütötték el az időt a géemkázás, káeftzés beköszöntéig. Az állam beavatottjai intézkedtek, mások számára nem volt tere a tevésnek, sokan küzdöttek magánszorgalomból, szabadidejükben is az eszmék hibáival, a hazugságokkal, „eltorzulásokkal”, ami gondolkodásra készítetett. Ha gondolkozol, jobban igényled az olvasást is. Mi több, még a hatvanas-hetvenes években az egész nyugati civilizációban is elterjedt szokás volt, hogy gondolkodni kell. Tömegek ültek be úgy mozikba, hogy nem értették a filmet, vettek kézbe könyveket, hogy nem értették a szöveget. Érteni akarták, mindent elolvastak, hogy megértsék. Biztos öbennük van a hiba, gondolták. Hol van ez már? Az egyén egyetlenségének, megismételhetetlenségének, következképp sajátos szabadságának kultusza elbizakodottsághoz, mindenféle, esetleg gondolkodással megközelíthető érték lebecsüléséhez vezetett. A könyvek drágák lettek, igaz, a sör is. De a télikabát és a kenyér is. Ennek ellenére, a fene érti, miért, de még mindig vannak, akik olvasnak. Tehát, ha a körülményeket beszámítjuk, a helyzet jobb, mint volt. Most már tényleg azok olvasnak, akik nagyon olvasni akarnak. Ennyien vannak.

– A könyvforgalmazási sikerlisták élén ritka esetben található kortárs magyar szépirok. A nagyobb tömegekhez eljutó közmédia könyvpropagandája, ha van nekik ilyen, a lektúrt vagy az ezoterikus műveket részesíti előnyben. Egy vers-kötet nyilván nem „hozná be” a rá for-

dított reklámköltségeket. Tényleg: ha költőnek adja a társaságuk a Szépirok Díjjal, akkor megrohamozzák-e a lírikust a kereskedelmi csatornák csevegőműsorainak szerkesztői?

– A jó költők a kortárs közember számára néhány kivételes korszaktól eltekintve olyanok, mint a csillagászok, fizikusok. Ma már Einstein feje világszerte embléma, és az egykor pár példányt eladó József Attila sorait a hajléktalanok, házmesterek, kocsmai törzsvendégek éppúgy kívülről fűjják, mint a tévé-műsorvezetők. Ez valamilyen, időben, térben érvényesülő munkamegosztás. Még az irodalmon belül is a költészet az, amely leginkább a kevesekhez jut el. Ennek ellenére, érdekes, itt ma messzeemenően nem érvényesül a kereslet-kínálat elve. Szinte több ember ír verset, mint aki olvas. Ilyen körülmények között rengeteg rossz vers, rossz verseskötet jelenik meg, még ha a költő szándéka emberileg hiteles is. De ott vannak köztük a jók, nemegyszer még kevesebb figyelmet keltve. És ki dönti el, melyik a jó, melyik a járt utak közepeszerű újrajrása? A média és a reklám mindenesetre kegyetlen, úgy szelektál, mint az úthenger. Ugyanakkor föltűnnek jó költők, híresek lesznek, egyre többen olvassák őket, bizonyos népszerű fórumokon. Vannak olyan költők is, akik sokat szerepelnek a rádiókban, tévékben, de a státusz és a mű iránti érdeklődés kettéválik. „Ja, az a híres költő, mondják. A múltkor is láttam a tévében! Hogy mit ír? Nem tudom, nem szoktam verseket olvasni”.

– Milyen eszköze van a Szépirok Társaságának, hogy valamivel közelebb vigye a közönséghez a hazai szépirodalmat?

– A könyv utóélete című programunk hosszú évek óta működik. Pályázatok útján nyerjük a pénzt rá, két forrásból: a Nemzeti Kulturális Alaptól és a Magyar Szépirok és Szakírok Reprográfiai Egyesületétől. Keretein belül az országban könyvtárakba, klubokba, kulturális centrumokba, iskolákba mennek íróink, a határon túli magyarok területekre is, de távolabbi európai országokba szintén. Ezen kívül már hatszor szerveztünk nagy sajtóviasszhangot kiváltó, kétnapos őszi fesztivált, ahol sok író lépett föl a Petőfi Irodalmi Múzeumban, több, tizenkilencedik századi báltermet megtöltő közönség előtt.

– Milyen pozitív diszkriminációt, érdeklődés-élénkítő kezdeményezést tart még sikerre vihethetőnek a kortárs magyar szépirodalom népszerűsítésére?

– A Márai Program, amelyet a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése dolgozott ki az utóbbi években, és kemény harccal (főleg Zentai Péter László révén) elérte, hogy ne süllyedjen el a feledés világában, eredetileg öt pontból áll. Amit most Márai Programnak nevez a sajtó, az az első pont; a könyvtártámogatási program. A többi részben az egész írói pályát érintő tervek fogalmazódnak meg, az alkotói munkát segítő állami díjaktól, ösztöndíjaktól a könyv- és folyóirat-támogatáson át a fordítási támogatásokig, és a magántőke bevonását segítő adókedvezményekig. Tulajdonképpen régóta kellene egy irodalmi törvénytörvény-sorozat. Az irodalom sikeres művészeti ág, az országot a világban jól képviseli sok szerző útján. Ez nemcsak erkölcsi haszon, tudjuk, hogy az ilyesmi jó hatása lecsapódik az idegenforgalomtól kezdve az üzleti életig mindenhol. Ha megnézzük, a könyvüzletből származó évi állami bevételeket, a támogatások eltörpülnek. És jó hír az, hogy például a színházzal, filmmel, komolyzenével szemben az irodalom soha nem fog igényelni annyi vagy pláne több közpénzt, mint amennyit megtermel a költségvetésnek. Az irodalmi szakmai szervezetek már tárgyalnak egymással, készül egy ajánlat e témákról, és hamarosan indítványozni fogjuk a kulturális kormányzat képviselőinek, hogy kezdjünk el egyeztetni, még akkor is, ha a terveinkhez szükséges pénzügyi eszközök csak később fognak rendelkezésre állni.

M. Zs.

Ha nincs kortárs irodalom, a magyar nyelv elsatnyul – Vasy Géza

A Parlament Kulturális Bizottsága elsőként tűzte napirendre a Márai Program megvitatását, amitől a hazai íróársadalom és könyvkiadás jelentős változást remél az irodalmi élet felvirágozásának terén. Vasy Géza, az Írószövetség elnöke is bizakodó: úgy véli, elsősorban a szépirodalmi művek megjelenésére, írói ösztöndíjakra és az irodalmi programok, bemutatók támogatására lenne leginkább szükség.

– Mitől rendült meg a hazai szépirodalom presztízse olyannyira, hogy szinte az utolsó helyre szorult a kulturális támogatások terén?

– Politikával kezdeném: nyolc évig Kulturális Örökség Minisztériumának, most Nemzeti Erőforrás Minisztériumának hívják a velünk foglalkozó minisztériumot. Ha e kettőt összeadjuk: van egy örökségünk, amely erőforrás lehet mindannyiunknak. Irodalomtörténészként úgy látom, hogy ezer év alatt a magyar kulturális örökségből öntudatlanul az irodalmat tartjuk leginkább számon. Az elmúlt 30 évben ugyanakkor megindult egy változás, a nemzeti kultúra szerkezete átalakult, felnőttek más művészeti és tudományágak, illetve megindult az irodalom trónfosztása. A szórakozási, és kulturális szokások átalakultak, előtérbe került a mozgókép. Ugyanakkor ma már nem országos esemény egy Jókai regény adaptációjának levetítése, mint 30-40 évvel ezelőtt. A rendszerváltozás idején a magyar írók szerepe még fontosnak látszott, de az átalakulás után ez a szerep majdnem teljesen megszűnt. Azóta jószerivel egyetlen kulturális miniszternek, vagy előljárónak sem volt fontos az irodalom. Pedig Göncz Árpád személyében volt író államfőnk, és Görgey Gábor személyében író miniszterünk. Ez sem segített. Íróként ma néhány sztáriró él meg csupán (2000-ból mintegy 20-30), a többinek másból kell megkeresni a kenyerét. Pedig az író nem magának ír, és ha nincs jó kortárs irodalom, és művelt irodalmi közbeszéd, néhány évtized alatt a magyar nyelv elsatnyul és egy-két évszázadon belül eltűnhet. Így is fenyegető az angol nyelv befolyása. Most Szócs Géza személyében ismét egy irodalmár, költő került vezető szerepbe, reméljük, ezúttal tényleg segítséget hoz. Erre látni jeleket.

– Milyen módon lehetne megtámogatni a magyar irodalmat?

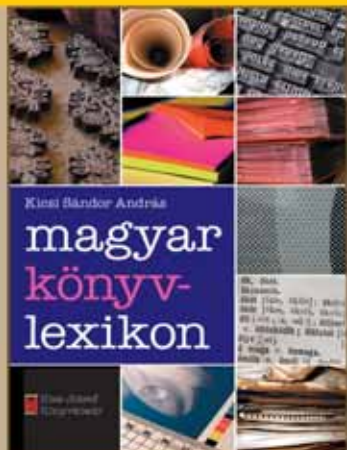
– 1969-ben Norvégiában, majd a skandináv térségben bevezettek az anyanyelvi kortárs irodalom támogatására egy programot, amelynek segítségével a kortárs műveket 500 könyvtár számára megvásárolták. A kilencvenes évektől több irodalmi és könyves szervezet javasolt hasonló programot, ebből született számos módosítással a Márai Program, amely indulás előtt áll. Ezzel is foglalkozott júniusban a parlamenti bizottság, amelynek ülésén az érintett szervezetek is részt vehettek, így mi is. Az írószervezetek és a kis kiadók erőteljesen fellépnek bizonyos változtatások mellett: egyrészt túlságosan könyvtáros centrumú a döntés, a könyvtárak döntenék el, hogy az ezer megadott címből mit választanának. Így az ismeretlen nevű szerzők művei kiadatlanok maradnának. A listát irodalmároknak kellene összeállítani. Szeretnénk továbbá, ha írói ösztöndíjakat is létesítenének, valamint támogatnának különböző irodalmi programokat. Az NKA idén még nem írt ki irodalmi ösztöndíj-pályázatot és az irodalmi programok közül csak konferenciákat támogat. Július 1-ig minden érintett eljuttatta a minisztériumhoz a javaslatait és ők ennek alapján kidolgozzák a változtatásokat. Nem volt szó a program felfüggesztéséről, de mivel 2 milliárdot be kellett fagyasztani, a kifizetés bizonyosan csúszik egy fél évet. A kiadók december óta várják, hogy a könyvekre támogatást kapjanak. A magyar írók nagy többségét tömörítő szervezetek – a Magyar Írószövetség, a Szépirodák Társasága, a József Attila Kör és a Fiala Írók Szövetsége együtt nyújtott be javaslatcsomagot.

A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének kezdeményezésére az írószervezetek készítene egy helyzetelemzést, mely az írók és az irodalmi élet égető prob-

lémait veszi sorra, a megoldást keresve. A legelső az egzisztenciális probléma. Honorarium csak kivételesen van, a folyóiratok, a kiadók csak jelképesen tudnak fizetni. Jómagam irodalomtörténészként könyvért jelentékenyebb honoráriumot a 80-as években kaptam utoljára. Alig van ösztöndíj, nincs megoldva az írók segélyezése, nyugdíjazása, vagy egészségügyi ellátása. A folyóiratok helyzete is katasztrofális: borotvaélen táncolnak anyagilag. A magyar irodalom erősen folyóirat-centrikus, a magyar író attól válik íróvá igazán, ha a folyóiratokban megjelenik. Annyi történt, hogy nem egy, hanem három évre kapnak támogatást a kiválasztott folyóiratok, de kevés a kiválasztott. Sokkal több az író, mint régen, nehezebb az érvényesülés. Ma már a szépirodalmi műveit nem első helyen tartják a könyvesboltokban, sok helyre el sem jutnak. Az irodalmi szervezetek támogatása sem megoldott. Az Írószövetség mindig is állami támogatásból létezett. Ma az önkormányzattól béreljük az épületet igen magas bérért a lerobbant épületgépészeti technikával ellátott székházban. 1986-ban az Írószövetség éves költségvetése 6 millió forint volt, az elmúlt esztendőben szintén!!! Ez a fogcsikorgatásra elég. Körülbelül 30 millióra lenne szükségünk. Van egy klubhelyiségünk, ahol hetente négyszer-ötször tartunk klubprogramokat, például kerek évfordulón írókat köszöntünk fel, könyvbemutatókat, konferenciákat rendezünk. Képzőművészeti kiállításaink vannak. Van egy könyvtárunk elég szép archív anyaggal, könyvbeszerzésre viszont nincs keret (a Márai Programba sem vettek be minket). Úgy tudunk egyáltalán működni, hogy a néhány éve felszámolt Postás Művelődési Központ könyvtára beköltözött hozzánk, Új Ex Libris Könyvtári Alapítvány néven kooperáltak velünk és nekik van némi pénzük könyvbeszerzésre. Az olvasók mindkét anyagot használják. A régen jól működő nemzetközi kapcsolatokra manapság egyáltalán nem jut pénz. A sajtóból gyakran értesülünk arról, hogy magyar írók eljutnak ide vagy oda, de általában a fogadó ország költségére, és csak a kevés számú kiválasztott. Egyszer kiszámoltam, hogy évi három milliárd forintból kánaánt lehetne a magyar íróknak létrehozni! Ez persze csak ábránd. Kevés olyan ország van a régióban, amelyik ennyire nem törődik az irodalmi étellel.

Szénási Zsófia

A Kiss József Könyvkiadó ajánlja

Kicsi Sándor András Magyar könyvlexikon

360 oldal, szövegek közti illusztrációval, 4900 Ft

„A magyar könyv” ábécérendben, függelékeként: A könyv filozófiája. Megjelent a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.

Pogány György A magyar könyvgyűjtő kalauza

317 oldal, szövegek közti illusztrációval, 4400 Ft

A bibliofiliáról, a könyvgyűjtés, a bibliofília gyakorlati tudnivalóiról. Megjelent a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.

Geréb László A magyar középkor költészete

176 oldal, ill., 2600 Ft

A középkori latin nyelvű magyar líra antológiája Geréb László válogatásában és fordításában, szép, illusztrált kötetben. Megjelent a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.

Pompor Zoltán A hétféjű szeretet

Hagyomány és újítás Lázár Ervin elbeszélő művészetében
232 oldal, 2280 Ft

Az irodalmi tanulmányban a szerző Lázár Ervin meséit és más írásait egységes egésként vizsgálva jut arra az álláspontra, hogy az író életművének központi kategóriája a szeretet. Megjelent a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.

Kőszeghy Elemér

Magyarországi ötvösjegyek a középkortól 1867-ig

Merkzeichen der Goldschmiede Ungarns vom Mittelalter bis 1867

Reprint kiadás

Kőszeghy Elemér Magyarországi ötvösjegyek a középkortól 1867-ig Merkzeichen der Goldschmiede Ungarns vom Mittelalter bis 1867

2. reprint kiadás, 464 oldal, 8479 Ft

A kötet a történelmi Magyarországhoz tartozó városok szerinti csoportosításban tartalmazza a műkincsek ötvösjegyeit, mesterait, tulajdonosait és egyéb adatait.

Révay Mór János Írók, könyvek, kiadók

Egy magyar könyvkiadó emlékiratai (1920), I-II. kötet, reprint kiadás, 408+496 oldal, 8500 Ft

A Révai Testvérek Rt. igazgatójának, a Révai Nagy Lexikona főszerkesztőjének emlékirata 1920-ból – mintha csak ma lenne: a könyvkiadó ipar kezdetei Magyarországon. Megjelent a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.

GLANT TIBOR
Emlékezzünk Magyarországra

1956

Tanulmányok a magyar forradalom és szabadságharc amerikai emlékezetéről

Glant Tibor Emlékezzünk Magyarországra 1956

Tanulmányok a magyar forradalom és szabadságharc amerikai emlékezetéről

320 oldal, 2490 Ft

Glant Tibor kötetében történelmi pontossággal azt mutatja be, hogyan őrződött meg, hogyan és mi maradt fenn Amerikában az 1956-os forradalomról a nem magyar származású amerikaiak „köztudatában”. Megjelent a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.

Dr. Bódis Béla

Kontrolling elemek a könyvkiadásban

Hogyan szervezzünk hatékony kiadói ügyvitelt?

Kiss József Könyvkiadó

Dr. Bódis Béla Kontrolling elemek a könyvkiadásban

Hogyan szervezzünk hatékony kiadói ügyvitelt?

154 oldal, 2680 Ft

A kötet végigvezeti az olvasót – a könyvszakma elismert gazdasági szakemberének kalauzolásával – a könyvkiadás sajátos kalkulációs, számviteli, adózási, tervezési vonatkozásain.

Csak keresni kell –
a könyvesboltokban
www.konyv7.hu

Az énekelt vers dicsérete

Jubileumi könyv a Kalákáról

Akusztikus hangzás, zene és vers együttes harmóniája. Weöres Sándor, Kányádi Sándor, zsolnárok és sok fiatal kortárs költő zenében elmesélve – mindez a Kaláka, amely 40 éve töretlen lelkesedéssel, energiával és művészi kvalitással viszi színre elsősorban a magyar költészet színe-javát. Mára felnőtt egy generáció, amely a gyerekeit éppúgy elviszi Kalákára, mint azt a szülei tették. A tavaly év végi jubileumra nemcsak koncertekkel készültek, hanem megjelentettek egy könyvet is, amely igazi csemege minden Kaláka-rajongónak. Áttekinti a zenekar (első) negyven évét, interjú készült minden egykori taggal, van benne kronológia, diszkográfia, a jubileumi koncert- és a beszélgetések a meglepetésconcert résztvevőivel, ajándékként a könyvhöz a meglepetésconcert-ről készült DVD és sok-sok fotó. A Kaláka attól működött sikeresen, hogy igazi csapatmunka volt (és van) benne, amihez mindenki mást tett hozzá. Gryllus Dániel az örökös szervező, organizátor az együttes lelke és motorja, Radványi Balázs, a legfőbb zeneszerző Becze Gábor, aki a jazz improvizációs játékát hozza a csapatba, Gryllus Vilmos, a pontos zenész, aki szintén komponál, azután a régiek közül Mikó István az egyik alapító, aki a megzenésítések kezdeményezője volt, Huzella Péter, aki jellegzetes hangjával 20 éven keresztül meghatározta a Kaláka hangzását, Major Gábor, aki minden évben csatlakozik a betlehemes játékokhoz, és akik rövid ideig vettek csak részt a zenekar életében: Dabasi Péter, Veress Panka, Kobzos Kiss Tamás, Jorgosz Tzotzoglou.

– Kinek az ötlete volt, hogy könyv készüljön az együttesről?

– A Cartaphilus Kiadó keresett meg minket az ötlettel. Krizsó Szilvi készítette az interjúkat, már korábban ismertük egymást, több beszélgetést készített velünk díjunk kapcsán a Prima Primissima könyvbe. Nagyon jól elbeszélgettünk, tetszett a kérdezős stílusa és az empátiája, egyszerűen a riporter erényei.

– A gondosan összeállított beszélgetések nem túlszerkesztettek, mégis tartalmasak. Mindazok előkerülnek, akik fontos szerepet tölthettek be a zenekar életében: Latinovits Zoltán, Weöres Sándor, a barátaink tekintetében Kányádi Sándor, vagy Lackfi János.

– Szerencsésen elkerültük az önismélteléseket, illetve bizonyos történetek több szemzőgből is elhangzanak. A kiadó, a szerkesztők nagy ügyességgel szervezték össze a társaságot. A könyv egy sorozat része, amelyben mintegy félszáz legendás tehetségű zenész szerepel (Jimmi Hendrix, Rolling Stones stb.) és mi vagyunk az első hazai képviselője a sorozatnak.

– Kendőzetlen, őszinte riportokat olvashatunk, amikben siker és fájdalom, öröm és sértődés egyaránt helyet kapott.

– Nem szobrokat akartunk mintázni, ez tény és való. A koncertek mindig harmonikus képet mutattak, ott együtt volt a csapat, ugyanazért a célért álltunk ki, utána mindenki másfelé ment. De ez nem baj. Nekem is izgalmas volt olvasni, hogy hányan hányféleképpen gondolkodunk ugyanazon dologról.

– Megfogalmazódik a Kaláka titka is?

– A titok az titok. Egy doktor drukkerünk jól fogalmaz, hogy amikor a színpadon vagyunk, nemcsak négyen vagyunk jelen. Az előadóművészetnek ez az egyik lényege.

– 2009 végén egy igazi meglepetésconcertet rendeztek a Millenárison több tucatnyi résztvevővel, akik a Kalákát ünnepelték. Imponáló a résztvevők sora: Lackfi János, mint szellemes moderátor, a Kosbor, Dés András, Szokolay Dongó Balázs, a Csík Zenekar, a Vujicsics, a Söndörgő, a Republic, a Misztrál, Ferenczy György és a Rackajam, a Pannonia All Stars Ska Orchestra, Palya Bea, a Quimby, Lovasi András vagy a Kaláka gyerekeiből verbuválódott Kaláka Next, de a felsorolás nem teljes. Ők tanítványok, tisztelők, vagy barátok?

– Ez is, az is, mindenki fiatalabb volt nálunk. Sebestyén Mártával hosszú ideje pályatársak vagyunk, de voltak egészen fiatalok, sőt olyanok is, akiknek legfeljebb a nevét hallottuk idáig. Fantasztikus ajánlók, hogy számon tartanak minket. Sokuk

gyerekkorában, ifjúkorában, muzsikusi indulásában, vagy szerelmek idején ott van a Kaláka lenyomata. Lovasi András például elmesélte, hogy egy Kaláka-szám volt az egyik első, amit megtanult gitározni.

– Nem egy Kaláka dal folklorizálódott.

– Ez az ősi modell, nem az olvasott vers. Mint Lackfi János kifejtette, a középkor legnagyobb költője, Walter von der Vogelweide nem tudott írni, a verseit énekeltek... Kányádi Sándor bácsi is mindig azt mondja, hogy visszahelyezzük „homéroszi jogaiba” a költészetet, amit Gutenberg a könyvekbe száműzött. A költészet akusztikus megjelenése, pláne a hangrögzítés hihetetlen fejlődésével lehetségessé tette a versek zenei terjesztését.

– Hogyan lehet ilyen hosszú időn át frissen tartani a mai irodalom iránti érdeklődést?

– Gyűjtjük a versesköteteket, vesszük is, kapjuk is, felhívják rá a figyelmünket. A háttáron túliak esetében előfordul, hogy számunkra ismeretlen költőknél fedezünk fel nagy verseket. Előfordult, hogy felkértünk egy költőt egy bizonyos vers megírására. A mai napig adások vagyunk Weöres Sándornak, aki három Ady-verset ajánlott megzenésítésre, de valahogy nem került rájuk sor. A Hangzó Helikon részeként mindenképpen tervezünk egy Szabó Lőrinc-anyagot versekkel és műfordításokkal.

– A sok év alatt volt olyan, hogy nem tetszett a költőnek ez a megzenésítés?

– Nem emlékszem ilyenre, inkább örültek és megtiszteltetésnek vették. Olyan viszont nem egy esetben megtörtént, hogy a költő a kedvünkért változtatott egy szón, vagy soron. Weöres Sándor egyszer magától átírt valamit, mert úgy jobbnak találta. Eörsi Pista egyszer azt mondta, hogy ha úgy jobbnak érezzük, nemcsak jogunk, de kötelességünk átírni!

– Kortárs megzenésítések?

– Nagyon sok jó van. A Misztrál, a Kosbor közel áll hozzánk, hasonló a vershez való közeledésük. Testvéregyüttesünk, a Székiáltó több verset is feldolgozott, amit mi is, és nagyon érdekes egymás mellé tenni őket. Az alkotói és előadói folyamat hasonló és mégis más.

KÖNYVRŐL

A KALÁKA (ELSŐ) 40 ÉVE
 Cartaphilus
 Könyvkiadó
 344 oldal
 (DVD melléklettel)
 5900 Ft

Szépirodalom

1. Leslie L. Lawrence:
Ördög, ördög, ki a házból!
Studium Plusz Kiadó
2. Paulo Coelho: *Brida*
Athenaeum 2000 Kiadó
3. Fejős Éva: *A mexikói*
Ulpius-ház Könyvkiadó
4. Vavyan Fable: *Csontfuvola*
Fabyen Kiadó
5. Paul W. Young: *A viskó*
Immanuel Alapítvány
6. Dan Brown: *Az elveszett jelkép*
Gabo Könyvkiadó
7. Vass Virág: *Franciadraszté*
Ulpius-ház Könyvkiadó
8. Leslie L. Lawrence: *Hannahanna méhe*
Tótágas Kiadó
9. Agatha Christie: *Az alibi*
Európa Könyvkiadó
10. Esterházy Péter: *Esti*
Magvető Kiadó

Ismeretterjesztő

1. *Csak ettem és fogytam*
Experiment Food Kft.
2. Szendi Gábor: *Paleolit táplálkozás*
Jaffa Kiadó
3. Popper Péter: *Sárkányok barlangja*
Saxum Kiadó
4. Barabási Albert-László: *Villanások*
Nyitott Könyvműhely Kiadó
5. *Alexandra étteremkalauz 2010*
Alexandra Kiadó
6. Hahner Péter: *100 történelmi tévhit*
Animus Kiadó
7. dr. Csernus Imre: *A férfi*
Jaffa Kiadó
8. Szendi Gábor:
Boldogtalanság és evolúció
Jaffa Kiadó
9. dr. Csernus Imre: *A nő*
Jaffa Kiadó
10. Gróf Nádasdy Borbála: *Maradni szabad!*
Méry Ratio

Gyermek, ifjúsági

1. Stephenie Meyer:
Breaking Dawn – Hajnalhasadás
Könyvmolyképző Kiadó
2. Lisa Jane Smith:
Vámpírnaplók 1. – Ébredés
Könyvmolyképző Kiadó
3. Stephenie Meyer:
Eclipse – Napfogyatkozás
Könyvmolyképző Kiadó
4. Stephenie Meyer: *Twilight – Alkonyat*
Könyvmolyképző Kiadó
5. Fekete István: *Vuk*
Móra Könyvkiadó
6. Stephenie Meyer: *New Moon – Újhold*
Könyvmolyképző Kiadó
7. Molnár Ferenc: *A Pál utcai fiúk*
Móra Könyvkiadó
8. Bartos Erika: *Báránylehelők*
Alexandra Kiadó
9. Claudia Gray: *Hourglass – Homokóra*
Könyvmolyképző Kiadó
10. Gárdonyi Géza: *Egri csillagok*
Európa Könyvkiadó

Danielle Steel:
A Dél ajándéka

Könyvtárellátó sikerlistája, szépirodalom, 2.

A szerelmes történeteknek mindig nagy közönségsikere volt, a műfaj szerzői közül Danielle Steel kiemelkedik nemzetközi sikereivel, világszerte éppúgy nagyszámú rajongója van, mint Magyarországon, előző számunkban e kötetéről bővebben is olvashattak.

Hahner Péter:
100 történelmi tévhit

Bookline sikerlista, ismeretterjesztő, 3.

A szerző művében azt adja, amit a címevel ígér, felsorol száz történelmi „hi-edelmet” és megmagyarázza, hogy azok miért bizonyultak tévesnek a tudomány ítélete szerint. A könyv sikere reményt ad annak feltételezésére, hogy a szerző nem hiába írta meg művét: csökken a tévhitekben hívők száma.

Szépirodalom

1. Leslie L. Lawrence:
Ördög, ördög, ki a házból!
Studium Plusz Könyvkiadó
2. Harris, Charlaïne:
Halottak a csók – True Blood 6.
Ulpius-ház Kiadó
3. Fejős Éva:
A mexikói – Mindig egy lépéssel előttem jár
Ulpius-ház Kiadó
4. Coelho, Paulo: *Brida*
Athenaeum Kiadó
5. Smith, Lisa Jane:
Vámpírnaplók 3. – Tombolás
Könyvmolyképző Kiadó
6. Brown, Dan: *Az elveszett jelkép*
Gabo Kiadó
7. Showalter, Gena: *Éjsötét bosszú*
Ulpius-ház Kiadó
8. Smith, Lisa Jane: *Vámpírnaplók 1. – Ébredés*
Könyvmolyképző Kiadó
9. Young, William P.: *A viskó*
Immanuel Alapítvány
10. Vavyan Fable: *Csontfuvola*
Fabyen Kiadó

Ismeretterjesztő

1. Edwards, Betty dr.: *Jobb agyféltekés rajzolás*
Bioenergetic Kiadó
2. Barabási Albert-László:
Villanások – a jövő kiszámítható
Nyitott Könyvműhely
3. Hahner Péter: *100 történelmi tévhit, avagy amit biztosan tudsz a történelemtől*
Animus Kiadó
4. Ablonczy Balázs: *Trianon-legendák*
Jaffa Kiadó
5. Szendi Gábor: *Boldogtalanság és evolúció*
Jaffa Kiadó
6. F. Várkonyi – Szendi – Bagdy – Popper:
Mindennapi játszmáink
Jaffa Kiadó
7. Csernus Imre dr.: *A férfi*
Jaffa Kiadó
8. Pease, Allan – Pease, Barbara:
A testbeszéd enciklopédiája
Park Kiadó
9. Szendi Gábor: *Paleolit táplálkozás*
Jaffa Kiadó
10. Byrne, Rhonda: *The Secret – A titok*
Édesvíz Kiadó

Gyermek, ifjúsági

1. Meyer, Stephenie: *Breaking Dawn – Hajnalhasadás* (puhatáblás)
Könyvmolyképző Kiadó
2. Cast, P. C. – Cast, Kristin: *A Préda*
Kelly Kiadó
3. Meyer, Stephenie: *Twilight – Alkonyat*
Könyvmolyképző Kiadó
4. Meyer, Stephenie: *Eclipse – Napfogyatkozás*
Könyvmolyképző Kiadó
5. Meyer, Stephenie: *Breaking Dawn – Hajnalhasadás* (keménytáblás)
Könyvmolyképző Kiadó
6. Meyer, Stephenie: *New Moon – Újhold*
Könyvmolyképző Kiadó
7. Fekete István: *Vuk*
Móra Kiadó
8. Molnár Ferenc: *A Pál utcai fiúk*
Móra Kiadó
9. Berg Judit: *Rumini*
Pozsonyi Pagonyi Kiadó
10. Cotta Váz, Mark:
Eclipse (Napfogyatkozás) – Kulisszatitkok
Könyvmolyképző Kiadó

Szépirodalom

1. Macomber, Debbie: *Az a régi ház*
Harlequin Kiadó
2. Steel, Danielle: *A Dél ajándéka*
Maecenas Kiadó
3. Roberts, Nora: *Menyasszonyok*
Harlequin Kiadó
4. Roberts, Nora: *Fekete-hegység*
Gabo Kiadó
5. Coelho, Paulo: *Brida*
Athenaeum Könyvkiadó
6. Brown, Sandra: *Vágyak vonzásában*
Maecenas Kiadó
7. Fable, Vavyan: *Csontfuvola*
Fabyen Kiadó
8. Anderson, Catherine: *Hajnali fény*
General Press Kiadó
9. Wiggs, Susan: *Tóparti villa*
Harlequin Kiadó
10. Fable, Vavyan: *A halál zsoldjában*
Fabyen Kiadó

Ismeretterjesztő

1. Romsics Ignác: *Magyarország története 23.*
Kossuth Kiadó
2. Rainer M. János: *Magyarország története 22.*
Kossuth Kiadó
3. Pintér Éva: *Magyarország története 24.*
Kossuth Kiadó
4. Pető Agnes: *Só-liszt gyurma*
Cser Kiadó
5. Helbig, Monica – Helbig, Nicole:
Gyöngyhorgolt ékszer
Cser Kiadó
6. Mészáros Ernő: *Környezettudomány*
Akadémiai Kiadó
7. Péter Gyula: *A futball világa*
Kobir Kiadó
8. Allen, Judy:
A rendezvényszervezés nagykönyve
Akadémiai Kiadó
9. Gratzler Gábor – Szabó Henrik –
Sövényházy Edit:
Bűnmegelőzési jótanácsok
Korona Kiadó
10. Rex, Dieter: *Barkácsolás mesterfokon*
Cicero Kiadó

Gyermek, ifjúsági

1. Meyer, Stephenie:
Hajnalhasadás – Breaking Dawn
Könyvmolyképző Kiadó
2. Bartos Erika: *Báránylehelők*
Alexandra Kiadó
3. Bálint Ágnes: *Kukori és Kotkoda*
Móra Kiadó
4. Cabot, Meg:
Locsifécs királynő férjhez megy
Cicero Kiadó
5. Knudsen, Michelle:
Oroszlán a könyvtárban
Pongrác Kiadó
6. Weinhold, Angela:
Fedezd fel az érzékszerveid
Scolar Kiadó
7. Brezina, Thomas:
Visszatér az iskola fantomja
Tudatos Lépés Kiadó
8. Nielander, Peter:
A foci. Mit? Miért? Hogyan?
Scolar Kiadó
9. Stauber, Sabine:
Az erdő – Mi kicsoda junior
Tessloff és Babilon Kiadó
10. Morris, Neil: *A benépesülő Amerika*
Nemzeti Tankönyvkiadó

TYPOTEX

Ma a világon példátlan gyorsasággal növekszik a genetikailag módosított növények vetésterülete. Hogy ez jó vagy sem, arról intenzív és indulatos szakmai, politikai, gazdasági, és médiaviták folynak. De miről is vitatkozunk?

Tudta ön, hogy:

...a DNS önmagában nem élő anyag?

...a klónozás – bárhonnán is származik a kijelölt gén - többnyire az Escherichia coli nevű emberi bélbaktériumban történik meg?

...Dolly, az első klónozott bárány a 227-ik kísérletre sikerült?

...a papáját a géntechnológia mentette meg a kipusztulástól?

VENETIANER PÁL: GÉNMODOSÍTOTT NÖVÉNYEK. MIRE JÓK?

2200 Ft

Popper Péter: Sárkányok barlangja

Líra sikerlista,
ismeretterjesztő, 1.

Popper Péter valami olyat tudott az emberi lét örök kérdéseiről, ami miatt oly sokan követik őt a szellemi felfedező útra: együtt indulnak vele olvasói megkeresni azokat a válaszokat, amelyeket nem ismerünk, de nagyon vágyunk megismerni, és azt reméljük, az út végén meg is találjuk.

Fekete István: Vuk

Alexandra Könyvtár-
házak sikerlistája,
gyermek, ifjúsági, 5.

A sikerlistákon nem először szerepel Fekete István kis rókJának története, s ezt nagy örömmel nyugtázzuk rendszerint, hiszen mint oly sokaknak, e sorok írójának is egyik legkorábbi kedvenc olvasmánya volt ez a szép meseregény.

Libri sikerlista 2010. június 1. – június 30.

Szépirodalom

1. Paulo Coelho: *Brida*
Athenaeum Kiadó
2. Fejős Éva: *A mexikói*
Ulpius-ház Kiadó
3. Vass Virág: *Franciadrzsé*
Ulpius-ház Kiadó
4. Esterházy Péter: *Esti*
Magvető Kiadó
5. William P. Young: *A viskó*
Immanuel Alapítvány
6. José Rodrigues Dos Santos:
Az isteni formula
Kossuth Kiadó
7. Dan Brown: *Az elveszett jelkép*
Gabo Kiadó
8. Vass Virág: *Vulevu*
Ulpius-ház Kiadó
9. Fejős Éva: *Hotel Bali*
Ulpius-ház Kiadó
10. Anna Gavalda: *Kis kiruccanás*
Magvető Kiadó

Ismeretterjesztő

1. Barabási Albert-László: *Villanások*
Nytott Könyvműhely
2. Popper Péter: *Sárkányok barlangja*
Saxum Kiadó
3. Aczél Endre: *Acélsodrony*
Park Kiadó
4. Ablonczy Balázs: *Trianon-legendák*
Jaffa Kiadó
5. Hahner Péter: *100 történelmi tévhit*
Animus Kiadó
6. Szendi Gábor: *Paleolit táplálkozás*
Jaffa Kiadó
7. Szendi Gábor: *Boldogtalanság és evolúció*
Jaffa Kiadó
8. Bryan Cartledge:
Trianon egy angol szemével
Officina '96 Kiadó
9. Csernus Imre: *A férfi*
Jaffa Kiadó
10. Bőjte Csaba – Karikó Éva: *Út a végtelenbe*
Helikon Kiadó

Gyermek, ifjúsági

1. Stephenie Meyer:
Breaking Dawn – Hajnalhasadás
Könyvmolyképző Kiadó
2. Claudia Gray: *Hourglass – Homokóra*
Könyvmolyképző Kiadó
3. Stephenie Meyer: *Eclipse – Napfogyatkozás*
Könyvmolyképző Kiadó
4. Stephenie Meyer: *New Moon – Újhold*
Könyvmolyképző Kiadó
5. Stephenie Meyer: *Twilight – Alkonyat*
Könyvmolyképző Kiadó
6. Bartos Erika: *Bogyó és Babóca épít*
Pozsonyi Pagony Kiadó
7. Alyson Noel: *Shadowland – Árnyvidék*
Könyvmolyképző Kiadó
8. Marék Veronika: *Boribon focizik*
Pozsonyi Pagony Kiadó
9. Molnár Ferenc: *A Pál utcai fiúk*
Móra Kiadó
10. Bartos Erika: *Báránfelhők*
Alexandra Kiadó

Só a kiflin

Esterházy könyve címét és főszereplőjét Kosztolányitól, az Esti Kornélból kölcsönözte. A magyar irodalomnak abból a remekművéből, amelynek darabjai egymástól távoli időben jöttek létre, kötetbe illesztve viszont úgy hatnak, mintha mindig is összetartoztak volna. A Kosztolányi és ötlete iránti tiszteletlen és csodálaton túl a szerző számára ez egyfajta (szerep)játék, szellemi játszódás szavakkal, irodalommal, filozófiával, művészetrel, sőt alibi is bizonyos tekintetben; mert hogy is kezdődik a könyv? „»Egy fiatalember ment a sötét utcán, feltúrt gallérral.« Ez én vagyok, idézőjelek között, én vagyok az én útira, regényes életra, Senki sem azt írja, ami, hanem azt, ami szeretne lenni. Mindazonáltal jó volna még élni egy darabig.”

Az előző Esterházy-könyvben, a Semmi művészetben is egymásra mosódtak az anya-, foci- és kórházi rétegek, mintha arra lett volna kíváncsi létrehozójuk, hogy ezek a szintek miként oltják ki egymást. Most a korábbi Esterházy regények „édesapám”-ja helyébe Esti Kornél lép, aki persze sohasem volt azonos Kosztolányival, sőt még csak nem is mutatkozott homogen figurának (lásd keletkezéstörténete). Ugyanúgy Esti sem azonos Esti Kornéllal és természetesen Esterházy Péterrel sem. De mégis ott van benne a játékosság: ki is adom magam, de mégse teszem, behúzódhatom Esti ál- arca mögé, de ki is leshetek mögüle.

(Részlet Mátraházi Zuzsa
e számunk 380. oldalán
olvasható recenziójából)

Esterházy Péter: Esti

Líra sikerlista, szépirodalom, 1.

Líra sikerlista 2010. június 1. – június 30.

Szépirodalom

1. Esterházy Péter: *Esti*
Magvető Kiadó
2. Paulo Coelho: *Brida*
Athenaeum Kiadó
3. Vavyan Fable: *Csontfúvola*
Fabyen Kiadó
4. *Körkép 2010.*
Magvető Kiadó
5. Leslie L. Lawrence:
Ördög, ördög, ki a házból!
Studium Plusz Kiadó
6. Fejős Éva: *A mexikói*
Ulpius-ház Kiadó
7. *Szép versek 2010.*
Magvető Kiadó
8. Garaczi László: *Arc és hátraarc*
Magvető Kiadó
9. Pataki Éva: *Ami elveszett – családregény*
Athenaeum Kiadó
10. Anna Gavalda: *Kis kiruccanás*
Magvető Kiadó

Ismeretterjesztő

1. Popper Péter: *Sárkányok barlangja*
Saxum Kiadó
2. Hahner Péter: *100 történelmi tévhit*
Animus Kiadó
3. Barabási Albert-László:
Villanások – a jövő kiszámítható
Nytott Könyvműhely
4. Dr. Lenkei Gábor:
Mentőöv – beteg emberek számára
Dr Lenkei Vitamin
5. Bőjte Csaba: *Út a végtelenbe – Csaba testvér gondolatai Isten ajándékairól*
Helikon Kiadó
6. Ablonczy Balázs: *Trianon-legendák*
Jaffa Kiadó
7. F. Horváth Ilona: *Házisütemények*
Tóthágas Kiadó
8. Aczél Endre:
Acélsodrony – hatvanas évek
Park Könyvkiadó
9. Ungvári Tamás:
Az emlékezés enciklopédiája
Scolar Kiadó
10. Lengyel – Várkonyi: *Báthory Erzsébet*
General Press Kiadó

Gyermek, ifjúsági

1. Stephenie Meyer: *Breaking Dawn – Hajnalhasadás* – fűzött
Könyvmolyképző Kiadó
2. *Mélytengeri küldetés – Lego Atlantis*
Manó Könyvek
3. Fekete István: *Vuk*
Móra Kiadó
4. Bartos Erika: *Bogyó és Babóca épít*
Pozsonyi Pagony
5. *Az elveszett város nyomában – Lego Atlantis*
Manó Könyvek
6. Marék Veronika: *Boribon focizik*
Pozsonyi Pagony
7. Bartos Erika: *Báránfelhők*
Alexandra Kiadó
8. Stephenie Meyer:
Eclipse – Napfogyatkozás – kötött
Könyvmolyképző Kiadó
9. Molnár Ferenc: *A Pál utcai fiúk*
Móra Kiadó
10. Závada Pál:
Harminchárom szlovák népmese
Magvető Kiadó

Dr. Bódis Béla:
KONTROLLING ELEMELK A KÖNYVKIADÁSBAN
Hogyan szervezzünk hatékony kiadói ügyvitelt?
Kapható a könyvesboltokban
www.euro-audit.hu

Helyzet van

Nálunk mindig „mindenkinek helyzete van”, ez köztudomású, legalábbis az István, a király óta már eldalolni is tudnánk ezt. Természetesen a kortárs magyar irodalomnak is van helyzete. „Volt is, lesz is, ez itt a praxis...” dalolhatnánk tovább, ha nótás virágos kedvünkben volnánk, de hogy megfelelünk nemzet-karakterisztikai sajátosságainknak, inkább „sírva vigadunk”.

A kortárs magyar irodalom helyzetének leírása, értelmezése bizonyosan sokféle nézőpontból megközelíthető. Másként látja az író, másként látja a kiadó, másként a könyvkereskedő, a bölcsész vagy a gyakorló pedagógus, a cípfőleírás-készítő – valószínűleg sorolhatnánk még tovább különböző foglalkozásokat, melyek képviselőinek mindegyike megindokolhatóan egyedi módon értelmezheti azt, amit a „kortárs magyar irodalom” kifejezés takar. Ugyanarról beszélve, mégis teljesen eltérő dimenzióban vizsgálva a kifejezés jelentéstartományát, választ kellene kapnunk arra a kérdésre is: mi tartozik bele, és mi nem? Ennek a kérdésnek a megválaszolásában persze minden bizonnyal nagyfokú óvatosságot tanúsítanának mindazok – az ilyen típusú kérdések megválaszolására hivatott – tudósok, akiket megkérdeznénk. A kifejezésből az, hogy „magyar” és „kortárs” még csak adja magát, de „irodalom”? Ezzel máris benntaláljuk magunkat az értékproblémák sűrűjében, ahol irodalomtörténeti tézisek és művészetfilozófiai kategóriák erdejében kellene rátalálnunk a napsütötte tisztásra, ahol a póre igazság megmutatja magát nekünk. Tartok tőle, hogy az igazság itt olyan erdei tündér, amelyet hiába hajszolunk, mert mire azt hisszük, megtaláltuk, máris alakot változtatva tűnik el szemünk előtt.

Tegyük túl magunkat mindezek az elméleti megfontolásokon, hiszen úgysem lehet megnyugtató módon elintézni e kérdéseket azzal, hogy kiöltünk helyben vagy kölcsönzünk máshonnan egy száraz definíciót. Térjünk át arra: valóban van-e a kortárs magyar irodalomnak „helyzete”? Avagy teljesen természetes állapota a mindenkor irodalmi életnek, hogy mindig vannak olyan „irodalmi” gondok, amelyek az adott kor irodalmi életének résztvevői számára súlyosnak tetsze-

nek és megoldásukon sokan törik együttműködve a fejüket? Erre a kérdésre alighanem az lehet a helyes válasz, hogy persze, mindig voltak súlyos gondok, történelmi pillanatonként más és más, de a kor színpadján éppen szereplő társulat számára nyilván megoldandónak tűntek fel, és vagy sikeresen megoldódtak, vagy nem.

A kérdés marad: 2010 júliusában valóban vannak-e gondjai a kortárs magyar irodalomnak? Biztos vagyok abban, hogy vannak. E gondok jellegét illetően vagyok némileg bizonytalan. Azon tűnődöm, hogy mindaz a sok probléma, amelyet bárki, aki rendszeresen olvas újságot, néz televíziós hírműsorokat, azonnal sorolni tudná, hatásában összedadva okoz-e olyan fokú nehézséget, hogy kényszerítő szükségszerűséggel azonnal cselekednünk kell, vagy a vizsgálódó tekintet hatására tűnnek fel a problematikus jelenségek súlyos gondként? Egyáltalán, milyen „helyzet” van, mi gondja van a kortárs magyar irodalomnak? Található-e ennek a kérdésnek a feltevéséhez és megválaszolásához egy releváns nézőpont?

Súlyos gondok az anyagi gondok, vagyis az, hogy nincs pénz. Első megközelítésben ez megfelelő nézőpontnak látszik, hiszen már Montecuccoli is megmondta, hogy a kortárs irodalomhoz három dolog kell...

Nem keletkezik pénz a megjelenő kortárs irodalmi művek eladásából, mert ezekből a művekből – kevés kivétellel – nincsenek jelentős mértékben értékesített mennyiségek. Így aztán nem jut a kiadó, nem jut a szerző elegendő pénzhez. Amiatt sincs pénz, mert a különböző, pályázati forrásokból megszerezhető támogatásból sem jut elegendő: maguk a források is szűkülnek, ráadásul sokfelé osztva, egy-egy kiadványra kevés jut (de persze akinek semmi sem jutott, az még a kevesnek is örülne...)

A pénzszüke azonban maga is csupán következmény, ebből kiindulva el kell jutnunk a magától adódó következtetéshez: bizony mégsem találtuk meg a releváns nézőpontot.

A „kortárs magyar irodalmi művek értékesítési nehézsége” egyszerűen szólva azt jelenti, hogy túl kevés olvasó vásárolja az ide sorolható kiadványokat. Ennek vajon mi az oka?

Az erre a kérdésre adható válaszok között talán ott rejtőzhet a Szent Grálként keresett „releváns nézőpontunk” is. Nézzük. Azt a feltevést, hogy a reménybeli olvasó érték tudatosan választ, és azzal, hogy nem vásárol, mintegy „értékeli” a kínálatot, badarságnak minősítve nyugodtan félretehetjük, hiszen a kereskedelmi értékesíthetőség sohasem esett egybe automatikusan az esztétikai értékkel. Bizonyításul elegendő itt csak József Attila legendás történetére utalni, a könyvnapi árusításon eladott két kötetével (tegyük hozzá, hogy azért ez fordítva sem automatikus, vagyis az ünnepi könyvheti árusításon két példányban eladott kötet még nem bizonyíték arra, hogy a kötet szerzője József Attilához mérhető lírikus).

A „tegnap” divatos válaszaként elgondolkodhatunk a kultúra paradigmaváltásán, mint jelenségen: ma már más, és máshogyan érdeklődik az olvasókat, mint ahogyan azok a költőink, íróink publikálnak, akik egyfajta kulturális eszmény jegyében nőttek fel. Ennek csak az mond ellent, hogy az újfajta eszmények között szocializálódott fiatalok pályára lépése talán soha nem volt olyan nehéz, mint napjainkban. Bízást elvethetjük a „ma” divatos válaszait is: a Gutenberg-galaxis hanyatlásáról, a tömegkultúra eluralkodásáról, a televízió káros hatásáról, az internet radikális térnyeréséről (internethasználat és olvasás között szoros összefüggés van), a funkcionális analfabetizmus terjedéséről. Az ezekről közreadott hipotézisek talán magyarázzák általában véve az olvasók számának napjainkban tapasztalható csökkenését, de nem magyarázzák azt a jelenséget, hogy a könyvesboltokba mindennek ellenére még mindig betérő vásárlók, olvasók közül miért csak kevesen választják az eléjük táruló kínálatból a kortárs magyar irodalmi műveket.

Terjedelmi korlátok miatt nem húzhatom sokáig, hogy előálljak a farbával: úgy látom, hogy az elmúlt húsz évünkben a kultúrpolitika (ha volt és van ilyen) magára hagyta az irodalmat, s vele a kortárs magyar irodalmat. Ezzel üzent az egész magyar társadalomnak, azt üzent, hogy az irodalom már nem fontos, már nem az irodalom a „primus inter pares” a művészeti ágak között.

És az üzenet meghallgatásra talált.

Kiss József

Megrázó, szép történet

Az élet a legnagyobb rendező. Ezt erősíti meg **Bokor Péter** Balázs Béla-díjas, Erdemes és Kiváló Művész dokumentumfilm-rendező minap megjelent kisregénye, **Az ékszerész, a szőke és a sánta**.

„Úgy hozta a sors – illetve a történelem –, hogy a háború végén és utána még két évig, Németország északnyugati csücskében kellett élnem” – írja előszavában. A regényben egy középosztálybeli német család sorsát követi nyomon, a 20. század húszas éveitől a világháború végéig. Arról szól rendkívül érdekesen, fordulatosan és eseménydúsán, hogyan válhat az emberi jóság az emberi gonoszság áldozatává, hogyan lehetett abban az időben a hófehérből koromfekete.

felügyelet alatt tartott nagy háznak lettem a gondnoka. Itt helyezték el az olyan külföldieket – zömmel magyarokat –, akik nem önként hagyták el a hazájukat, de még nem tudtak Németországból hazakerülni. Nos, ez alatt a két év alatt ismerhettem meg azokat az emberi sorokat, történeteket, amelyek nagy hatást

tettek rám. Az egyik ilyen történetet írtam meg a kisregényben.

– **Miért éppen most? Mi hívta elő magából ezt az emléket?**

– Öt évig érleltem magamban. Lassan dolgozom. Legalább négyszer-ötyszer átfírtam. Öt éve a feleségemmel bejártuk Észak-Németország azon tájait, ahol egykor éltem. Mindennap máshová autóztunk: Kielbe, Lübeckbe, Eutinba, aztán egy harmadik, negyedik kisvárosba vagy faluba. A szálloda éttermében asztalszomszédunk volt egy német házaspár. Szimpatikus emberek voltak, az esti sör mellett beszélgettünk. Halatlanul érdekelt, amit elmeséltek, és sokat kérdeztem őket. Felmelve a szobánkba, leültem és leskicceltem a hallottakat, és amint kirajzolódott előttem az életük, rádőbbsentem valamire: a náciak nagyon sok nációnak, nagyon sok embernek ártottak, nagyon sok rosszat tettek. De senkinek nem ártottak annyit és nem tettek annyi rosszat, mint a németeknek.

Rájöttem arra is, hogy vannak párhuzamoságok is: a magyar társadalomnak például egy örök kibeszéletlen témája az asszimiláció kér-

dése. A magyar társadalom zöme asszimiláns. Nehéz kérdés, amit máig nem beszéltünk ki. A családok jelentős százalékában igen, de össz-társadalmilag soha nem is vallottuk be, hogy például a zsidó asszimilációnak köszönhet egyet s mást a magyar nemzet. És nem csak a magyar. Még a német is.

– **Mi motiválta? A szélsőjobb megerősödés, a nyílt zsidózás, cigányozás? Figyelmeztetni akarja a társadalmat, hogy a történelem megismételheti önmagát?**

– Mindez. A mai magyarországi helyzet napvilágra hozott sok olyan gondolatot – zsidóság, antiszemitizmus –, amiről azt hittem, már túl vagyok rajta, megemésztettem. De mára domináló kérdéssé lettek. A könyv témájából eredetileg filmforgatókönyvet akartam írni, és meg is rendezni. De játékfilmrendező barátaim elősorolták a mostani filmkészítési nehézségeket, s be kellett látnom, hogy igazuk van. Ha nem érezném azt, hogy ez a kérdés lóg a levegőben, benne van a légkörben, valószínűleg nem jutott volna eszembe, hogy ezt a történetet meg kell írni. Akkor sem, ha tulajdonképpen megrázó, szép történet. De nem jutott volna eszembe, ha nem érzem, hogy ennek bizony van egy cefetül rohadt aktualitása is...

– **Készül valami újabbra?**

– Regényt készülok írni. Az egészségi állapotom olyan, hogy ez maradt az egyedüli lehetőségem. A filmcsinálás mozgalmas dolog, a jelenlegi viszonyok egyre több nehézséget gördítenek az ember útjába. Negyven éven át készítettem íróként és rendezőként a Századunk dokumentumfilm-sorozatát és a könyveit. Rengeteg mondanivalóm lenne még ebben a műfajban, mert Magyarország történetében – akár csak a 20. századnál megállva – sok az elmondanivaló, a félig-meddig, a nem igazán részletesen és nem kellő alaposággal elmondott elem.

– **Az új regénye miről szól majd?**

– Egy nagyon alulról jött kislányról és egy nagyon felülről származó, abszolút értelmiségi fiúról, elég nagy korkülönbséggel, akik leélnék egy életet úgy, hogy időről időre találkoznak. De az életük külön-külön zajlik. Idős korukban merül fel a kérdés, hogy nem lehetne-e teljesen együtt. De mindkettő már túl sok felé – család, unokák – van elkötelezve...

Hegedűs Eszter

– **A történelem eseményeit tekintve, elég „pikáns”, hogy épp Németországban „kellett” élnie...**

– Már 18 éves koromban tudtam, mit jelent az a szó: Auschwitz. Volt egy barátom, aki Bécsben a Gestapo mellé beosztott szállítómunkásként dolgozott és tudta, mi történik a bécsi zsidókkal, s azt is, hogy előbb-utóbb őt is el fogják vinni. Átszökött Magyarországra a nagynénjéhez, aki abban a kisvárosban élt, ahol én, így ismerkedtünk meg. Tőle tudtam meg, mit jelent a német hatalom, s hogy Auschwitzba meghalni viszik az embereket. Nem voltak kétségeim. 1944. március 19-én, a németek bejövetele napján megkezdődött a vándorlásom. Először az országon belül. Elfogtak, szöktem, elfogtak, megint megszöktem. Nem volt veszteni valóm, mert a családomból akkor már csak édesanyám élt, aki elég okos és intelligens volt ahhoz, hogy pontosan tudja, miről van szó, és biztatott, hogy tűnjek el, ne várjak, mint barom a taglót. Így vezetett az utam véletlenek során – mindig véletlenek állnak a dolgok mögött – Bécsen át végül is Németországba. De oda már a deportálásból szöktem. A németek ugyan nem kedvelték a csíkos ruhát, mert fegyencnek vélték, de voltak, akik tudták, hogy aki csíkos ruhában jár, az nem mind bűnöző, hanem lehet, hogy csak nagyon peches ember. Főként erdőben laktam, kerülve az embereket, de aztán mégiscsak elkaptak a németek, és mivel szakadt katonának néztek, egyből bedobtak Berlin védői közé. Meg kell mondanom: én nem védtem meg Berlint. Egy éjszaka után onnan is megléptem. Franciául elég jól beszéltem, németül is értettem kicsit, így meg tudtam magamat értetni. Eutinban egy angol

KÖNYVRŐL

Bokor Péter
**AZ ÉKSZERÉSZ,
A SZŐKE ÉS A SÁNTA**
Egy német történet
Noran Libro Kiadó
129 oldal, 1980 Ft

A kortárs irodalom helyzetéről

Beszélgetés Kocsis András Sándorral

A Márai Program, mely kidolgozói szerint, a magyar kortárs irodalom és könyvszakma legnagyobb lehetősége lett volna a rendszerváltás óta, hosszas előkészületek után a közelmúltban félbemaradt. A Márai-vita kapcsán számos probléma és ellentmondás felszínre került; az írók és írószervezetek pedig egzisztenciális nehézségeik miatt tiltakoztak.

Kocsis András Sándorral, a Kossuth Kiadó elnök-vezérigazgatójával a magyar kortárs irodalom és íróársadalom helyzetéről beszélgettünk.

– Ön, mint az egyik legjelentősebb hazai kiadó igazgatója, hogyan látja a magyar kortárs irodalom helyzetét?

– A magam részéről nagyon büszke vagyok a kortárs magyar irodalomra, noha hozzá kell tennem, hogy mi egy igen grafomán nemzet vagyunk, nagyon sokan próbálnak betörni az irodalom színpadára, több-kevesebb sikerrel. Úgy gondolom, hogy ez egy sajátos társadalmi színvállás, mely a rendszerváltás után még inkább felerősödött. Évente hozzávetőlegesen 13500 cím jelenik meg (itt természetesen nem csak a szépirodalomról van szó), s ebből a fantasztikus kínálatból szinte lehetetlen egy-két művet kiemelni. A legmostohább helyzetben talán a líra van, ahol az 500-800 darabos kiadványok jellemzők. De ez nem csupán magyar jelenség. Ugyanakkor sok olyan szerzőnk van, akít komoly sikerrel lehet megjelentetni, akire egy adott korszakban a vakfény villan. Rendkívül örülök annak, hogy Európában, de még a Tengerentúlon is, kezdik (újra) fölfedezni a kortárs magyar irodalmat. Kertész Imre Nobel-díja mindenképpen hozzájárult a magyar irodalom ismertségéhez.

A magyar könyvpiacra nagyon ellentmondásosak a viszonyok. Egyik oldalról – a jövedelmekhez képest – magasak a könyvárak, másik oldalról viszont, fajlagosan olcsók. Olcsók az előállítási költségekhez és ahhoz viszonyítva, hogy egy első kötetes szerző piacra vezetését milyen marketing háttérrel kellene fölszerelni. Ez utóbbira egyébként igen kevés anyagi forrás áll rendelkezésre.

– A Márai Program kapcsán számos probléma felszínre került; az írók és írószervezetek a magyar írók méltatlan egzisztenciális helyzete ellen tiltakoztak. Mennyire jogosak Ön szerint ezek a panaszok?

– Nehéz erre egyértelmű választ adni. Mondhatjuk, hogy a kortárs magyar írók zöme nehezen boldogul – de azt is, hogy épp olyan nehezen, mint 50–100 évvel ezelőtt. Supka Gézának az Ünnepi Könyvhét előzményeként megjelent szövege kísértetiesen tükrözi a mai viszonyokat, egy-két szófordulatot kicserélve, akár napjainkban is íródhatott volna. Ezek a problémák – különböző erővel – mindig jelen vannak a társadalomban. A kérdés szerintem az, hogy a társadalomnak van-e felelőssége az irodalommal szemben? Úgy vélem, a mindenkor kormány feladata egy olyan biztonságot nyújtó támogatási rendszer kiépítése, mely segíti a komoly értékek létrejöttét. Ugyanakkor azt a fajta paternalista filozófiát, hogy „én vagyok a toll fogója, a többi a társadalom feladata”, nem támogatom. Az írók jelentős része külföldön is dolgozik, tanít, újságot ír, fordít. Név nélkül, hadd említsek egy esetet. Van egy kiváló írónk, aki évek óta panasolja, hogy milyen nehezen él, mire mondom, három nyelven beszél, szívesen adnék fordítási munkát. Az író azonban – mikor közöltem vele a hazai könyvpiacra általánosnak számító fordítási összeget – felháborodottan utasította vissza az ajánlatot. Ez persze csak egy zárójeltes példa volt, rengeteg ellenkező, nagyszerű példával szolgálhatnék. Csak azt szerettem volna érzékeltetni, hogy a társadalom felelőssége mellett ne felejtjük el az

egyéni felelősséget se. A társadalom felelősségére visszatérve, az elmúlt hetekben nagyon ellentmondásos kijelentések hangzottak el az NKA sorsával kapcsolatban, amelyen keresztül ez idáig több száz millió Ft támogatás jutott el a kiadókhöz és az írókhoz. A legnagyobb gond azonban kétségtelenül a Márai Program megállása. Végtelenül fájjalom, hogy az elmúlt három év alatt nem sikerült határozottan megalkotni a programot, és ezt a kudarcot mindenekelőtt a belső ellentétek számlájára írom. Úgy vélem, a szakma nem ismerte fel időben, hogy az elmúlt 20 év legnagyobb, könyvszakmát érintő programja indulhatott volna el, s nem szabadott volna hagyni, hogy ez a lehetőség bornírt vitáknak essen áldozatul. Sajnos a viták néhány hete ismét föllángoltak, sok – korábban már konszenzusra jutott kérdésben is. Ami engem illet, végtelenül zavar, hogy a kortárs magyar irodalom időnként az aktuális politikai harcok keresztútjába kerül. Azt gondolom, hogy az irodalmi tevékenységet önmagában kell mérni, és nem politikai oldalak mentén. Eörsi István például ugyanúgy jelen volt a magyar irodalomban, mint Csoóri Sándor. Ez ügyben nem tudok, és nem is akarok distinkciót tenni. Van egy szint, ahol a politikum számomra eltűnik, és az irodalmi érték kristályosodik ki. Végtelenül fájjalom, ha ezeket szembeállítják, és megosztottságot hoznak létre. A leghatározottabban tiltakozom az ellen, hogy bármelyik oldal, fegyverként használja az irodalmat.

– Lát esélyt a Márai Program újraindulására?

– Szeretnék esélyt látni, de jelen pillanatban nem érzékelem, hogy a kultúra a politika fókuszában állna. Ezért csak remélem, hogy több – közelmúltban elhangzott, negatív kijelentés dacára – a kormányzat mégiscsak „stratégiai kérdésnek” tekinti a jövőben a kultúra és az irodalom ügyét.

Maczkay Zsaklin

KÖNYVHÉT

Divatcikk vagy szellemi tárház?

Mezey Katalin költő, a **Széphalom Könyvműhely** vezetője az elmúlt évtizedekben számos szakmai szervezet vezetőjeként, irodalmi és könyvszakmai kezdeményezés szervezőjeként naponta élte és éli meg a hazai irodalmi élet anomáliáit: e tapasztalatairól beszélgettünk.

– **Hogyan alakult a kis kiadók sorsa az elmúlt években?**

– Az új szellemi alkotásokat megjelentető könyvkiadók helyzete nagyon sokat romlott. Az általános pénztelenség mellett a könyvtárak könyvvásárlási szokásai is a piaci igényekhez idomultak. Közrejátszik ebben a nagy cégek és a reklámok nyomása a közönségre, de a szabályozás is, amely fő fenntartói kiválonak a könyvtári kölcsönzők minél nagyobb számát tekinti, és nem törődik a közgyűjteményi karakter megőrzésével, a minőségi könyvbeszerzéssel. Ez azért is önsorsrontó, mert abban a pillanatban, hogy megszűnik a közkönyvtárak közgyűjteményi jellege, nem méltó adópénzből finanszírozni a fenntartásukat. Súlyos hatása van annak a minisztériumi rendeletnek is, hogy azt a könyvet, amelyet két évig nem kölcsönöznek ki, ki kell selejtezni a könyvtárból. Ennek következtében már nagyon sok fontos szépirodalmi és tudományos munkát szórtak ki. Ha a könyvtárak is üzleti szempontok alapján vásárolnak, és figyelmen kívül hagyják azt, ami hozzájárul a szakmai kínálat teljességéhez, például a szépirodalom gyűjtőkörében, akkor a kultúra érdeke súlyosan sérül. A divatkönyvek fő ismérve, hogy rövid időn belül elvesztik érdekességüket. A divat minden tárgy elvülését felgyorsítja, ezzel szemben a könyvek révén az emberi tudás örök értékei kellene hogy fennmaradjanak. Egy klasszikus mű általában nem abban a pillanatban ér el rekord példányszámot, amikor megjelenik, de ha remekmű, az idők végezetéig szüksége van rá az emberiségnek. Amíg él ez a rendelet, mozgalmat kéne indítani: „Kölcsönözd ki a kedvenc könyveidet, mert ha nem teszed, esetleg holnap nem találsz már ott a könyvtárban.” A könyvtárellátók – kb. kétezer közkönyvtár számára – egy mai magyar verseskötetből tíz-húsz példányt, egy prózakötetből cca. negyvenet rendelnek összesen. Szakmai szempontból ráadásul, ha egy könyvtár csak egy példányt vesz meg egy könyvből, az nem is számít kölcsönözhetőnek.

– **Ennyire meghatározó lenne ma a könyvtárak szerepe?**

– Pénzszűke időkben fokozottan. Honnan tudná az érdeklődő olvasó például, hogy kedvenc szépírójának megjelent az új műve? A reklámokból ritkán. Recenzió is kevés jelenik meg.

Ebben nem vettük át a nyugati mintát. Egy átlagos német napilap szombati kulturális melléklete felér egy folyóiratszámmal. Nálunk a napilapokból teljesen kikopott a szépirodalmi közlemény – a versek és novellák is –, jó, ha időnként három-négy recenzió megjelenik bennük.

– **Ebből adódik a kortárs szerzők rezignáltsága is?**

– A tévék, rádiócsatornák elvéve adnak hírt irodalmi eseményekről, mutatnak be szépirodalmi műsorokat. A mai magyar irodalomnak nincsenek pl. a médiában igazi nyilvános fórumai. Egészében senki sem figyeli, nem integrálja, nem „fedez fel” a közönség számára az új értékeket. Nagyon sok cím jelenik meg, de a szakemberek is csak a szűk ismeretségi körükbe tartozó szerzőkre figyelnek. Ha az irodalmi élet nem jelzi vissza, hogy a megjelenő művek milyen értékeket hordoznak, akkor lényegében visszatértünk a szamizdat korába.

– **Sokan azon az állásponton vannak, hogy ügyis túl sok a kiadó, legfeljebb majd bezárnak a kisebbek...**

– ... És akkor az írók nagyobbik hányada meg sem jelenhet, csak a magánkiadás marad számára. A sztárkiadók sosem fogják az ismeretlen vagy kevésbé ismert nevű írók kéziratait elolvasni, kiadni. Lehet, hogy sok a kiadó, de a Széphalom is például hetente kap két-három új kéziratot. Más kérdés, hogy ezekre sajnos mostanában szinte automatikus elutasítással kell válaszolnunk. Támogatás híján a kis kiadók annyira megdugulnak a kéziratoktól, hogy már az is szélhámosság, ha befogadnak egy-egy újabbat. Minden munkát mindig úgy kellene gondozni, hogy megtudja a világ, ha megjelenik és megismerjék a szerzőjét.

– **Mi lehet a kiút?**

– Egyértelműen a könyvtári vásárlások. Az adóízetők pénzéből fenntartott közkönyvtárraktól elvárható, hogy az értékek felé forduljanak. Olyan szabályozás kell, hogy a könyvtárak ezt az érdeküket felismerjék. A nyugati piacgazdaságokban két típusú könyvtár van. Az önfenntartó, üzleti alapú könyvtárak ötven-százalékos áron kölcsönzik ki a divatkönyveket. A közgyűjtemény típusúak, amelyek fel-

adata a szellemi értékek befogadása, gyűjtik, rendszerezik és kulturális szolgáltatók segítségével népszerűsítik a jelentős műveket. Az a kételtű változat, ami nálunk létrejött, megint csak azt bizonyítja, hogy fából nem lesz vaskarika.

– **A könyvterjesztés nem pótolja ezt a hiányosságot?**

– A könyvesboltok többsége könyvnek látszó tárgyakkal van tele. Erre egy saját friss

példát mondok: nemrég egy nagy kereskedelmi hálózat boltjában a Bibliát kerestem, ami, mint tudjuk, a valaha volt legnépszerűbb, legnagyobb példányszámban eladott könyv. A rengeteg ezoterikus és vallási kiadvány között nem tartottak belőle egyetlen példányt sem. A boltok azt a látszatot keltik, hogy az érdeklődés minden szegmensét ki tudják szolgálni, valójában – tisztelet a kivételnek – a divatos és főleg a drága könyveket forgalmazzák, amik a nagy árrés miatt jövedelmezőek. A nagykereskedő cégek ráadásul saját kiadókat tartanak fent, amelyek többnyire multinacionális cégektől vásárolt, jól-rosszul magyarra fordított, óriási reklámkampánnyal bevezetett licencekkel árasztják el a piacot.

– **A Könyvhétre új Mezey Katalin-verseskötet jelent meg, Bolygó pályák címmel a Széphalom Könyvműhelynél. Ezek szerint a szerzőt még nem ölte meg önben a gondokkal küzdő kiadói szakember.**

– Nyolc éve jelent meg legutóbb új verseskötetem. Igaz, 2003-ban egy válogatott gyermekvers-könyvet, 2008-ban pedig egy reprezentatív versválogatást publikált tőlem a Magyar Napló Kiadó. Az előző új versgyűjtemény óta eltelt nyolc év nagyon hosszú idő. Még a szocializmusban is gyakrabban kerített rám sort a cenzurális hivatal. A kiadóban egyre több feladatot kell saját magamnak elvégeznem, kevés az írásra fordítható időm. De nem panaszkodom, mert mégis megszületett, támogatást kapott és megjelent ez a kötet. Köszönet érte mindenkinek, aki odafigyelt rá és segítette. Bízom benne, hogy kiérdemli ezt a figyelmet.

Laik Eszter

A törpeevő Hófehérke esete Pécsi Ildikóval

Egyáltalán nem titok, hogy hetvenedik születésnapjához érkezett nemrégiben **Pécsi Ildikó**; még ünnepséget is szervezett neki fia, Szűcs Csaba. A szerető pályatársa fellépése nyomán sztárparádéba hajló meglepetésparti utolsó számaként az ünnepelt állt pódiumra: „Már vénülő kezemmel fogom meg a kezedet...”, szavalta. S elmesélte, hogy Ady Őrizem a szemed című versét tizennyolc évesen is elmondta színpadon.

– Akkor szenvedélyes szerelmes vers volt ez az én szememben, mint amilyennek valószínűleg a költő is szánta – meséli. – Az évek múltával azonban másképp gondolom. Sohasem értettem régebben, hogy miért van több könyv az idősebbek éjjeliszekrényén. Mára megtapasztaltam: az ember csak az éjszaki felébredés pillanatában tudja, hogy milyen kötet után kell nyúlnia a megnyugváshoz. Nagyon szeretem a balladákat, sokszor azokat olvasom ilyenkor.

Nos, egy ilyen alkalommal az asztalomon pihenő könyvkupacból az Ady-kötetet csaptam föl; az Őrizem a szemednél nyílt ki. Akkor éjjel jöttem rá, hogy ez nagyon tágan értelmezhető szerelmes vers. Mindenkihez szól, aki az ember életében valamikor olyan szerepet játszott, ami miatt örökre belénk vésődik az illető tekintete. Az elmúlt ötven évből én sok-sok ilyen pillantásra emlékszem, olyanokra, akiknek a gondolatait, lényét, szeretetét, míg élek, nem feledem el. Ilyen értelemben mondtam el azon az estén ezeket a csodálatos Ady-sorokat.

Többször előfordult már Pécsi Ildikóval, hogy más-más életszakaszokban különböző jelentést tulajdonított egyazon versnek. Ilyen például József Attila Mama című költeménye, amelyet korábban, mint általában mindenki, bizonyos szomorúsággal adott elő.

– Aztán megtörtént a balesetem – mondja –, amelyet, úgy gondolom, csak azért élhettem túl, mert azok, akik már nem lehetnek a közvetlen fizikai közelségemben, továbbra is vigyáznak rám. Azóta a Mama című vers már nem fájdalmat okoz, hanem örömet; hogyha felnézek az égre, akkor ott látom az ő drága ősz haját, ahogy „lebben...”, s „kékítőt old”, mert még ott is dolgozik... Ilyenkor már nincsenek könnyek a szememben, őszinte mosoly van és köszönet.

A kivülről azt lehetné, hogy a színésznek, miután leveti a jelmezét az öltözőben, talán

már elege van az irodalomból, hiszen álló nap annak színpadi vetületén dolgozott. Pécsi Ildikó azonban rendszeresen hozzáolvas a születő előadáshoz, olyasmit, ami segít kibontani a szerep legrejtettebb vonásait is.

Hogy mi mindent kell ennek érdekében megtenni, arra példaként egy Radnóti színpadi József Attila-estet említi, melyre felkészülvén Keres Emil az egész szereplőgárdát elvitte a Szieszta Szanatóriumba, ahol depressziós rohamoktól szenvedő betegekkel is találkozhattak, a tapasztaltakat pedig beépíthették az előadásba.

Pályája során több ezer önálló estet adott Pécsi Ildikó, a maga szerkesztette verses, szonozos előadásokkal bejárta az országot. Volt hónap, amikor huszonnyolcszor lépett pódiumra egyetlen zeneszerző-zongorakísérővel, s még ma is havonta kétszer-háromszor hallhatja tőle a közönség a kedvenceit.

– Ez az országjárás azután kezdődött, hogy férjemet, Szűcs Lajost addig-addig zrikálták miattam, amíg ő egy győri meccsen átugrott a palánkon és leütött egy nézőt, mert az bekiabált: „Ahelyett, hogy itt szívod magad, inkább néznéd meg, mit csinál a feleséged a zongora alatt.” Bacsó Péter Zongora a levegőben című filmjére utalt, amelyben én a kikapós feleséget játszottam és egy szál kombinéban ültem a zongora alatt. Ha ma megnézem ezeket a képkockákat, az apácázárda jut róluk eszembe, mert a kombiné és alatta a fűző is elég zárt volt. Az idő tájt viszont frivolnak érezték, s én, tekintettel Lajosra, aki akkor lett világválogatott, és a csapatára, amelyik akkor nyerte meg az olimpiát, elhá-

rítottam pár filmszerepet, miután le is szoktak róla, hogy hívjanak... De a verseket annyira szerettem, hogy korábban is, ha volt néhány szabad órám, a magam kedvtelésére megtanultam őket. Megvettem Polgár István kötetét, amelyben csodálatos szerelmes verseket találtam, akkoriban szívesen választottam ezeket. De a Váci Mihály-, a Gyurkovics Tibor- vagy a Baranyi Ferenc-művek közül ugyanúgy szemelgettem. Baranyitól nemrégiben találtam egy mesés szép költeményt, az Egyszerűt, amelyben a lírikus így szólítja meg a párját: „Oly egyszerű ez; ha elvesztelek – belepusztulok...” Bizonyos idő után valóban nincs mit kezdeni a társunk nélkül. Negyvenhárom év alatt belénk ágyazódik a másik, s mi öbelé. Lajossal mi alig találkoztunk az első tíz évben, mondjuk, ő Brazíliában volt egy hónapig, majd pedig én mentem el két hétre egy nyári fesztiválra Zalaezerszeg mellé. De amikor együtt voltunk, nagyon figyeltünk egymásra, s az rögzült bennünk abban az évtizedben.

– Természetesen a színész is mesél a gyerekének, noha akkorra már a lurkónak aludnia kellene, mire ő hazaér az előadásról – tér át a következő nemzedékek történetére beszélgetőtársam. – Az a kérdés, hogy hogyan teszi ezt! Egyszer egy roppant fárasztó napom után Csaba felébredt jöttömre, s kérte, meséljek. Ilyen körülmények között csak jól bevált Grimmet választ az ember... Ám egyszerre csak arra riadtam, hogy a fiam zokogva ráz, és kétségbeesetten kérdezi: miért eszi meg Hófehérke az összes törpét. Ennek nyomán mondom én azóta József Attila Altatóját a nyúzott anya szemszögéből, aki a vers végére maga is elbóbiskol.

– Az irodalom sorsa miatt tehát nem aggodom – összegzi véleményét –, látom a jövőjét a közönség tekintetében. S családon belül is sok mindent megteszek érte. A színjelenes tanuló unokámnak például minden alkalomra könyvet adok ajándékba. Az ő öröme szintén biztató visszajelzés.

(mátraházi)

A KOSSUTH KIADÓ ÚJDONSÁGAI

Megújult az Örkény István Könyvesbolt

A KOSSUTH KIADÓ ÚJ KÖNYV- ÉS FOTÓCENTRUMA

A patinás könyvesbolt megújult külsővel, igényes könyvválasztékkal és kiemelkedő hangoskönyv és fotóskönyv kínálatával várja az érdeklődőket.

A hazai könyvesboltok között egyedülálló módon lehetőséget nyújtunk művészi festmény- és fotóreprodukciók nyomtatására is.

Az érdeklődők Cultiris Kulturális Képügynökségünk páratlanul gazdag, igényes képanyagából válogatva a helyszínen elkészíthetik saját, nagyméretű különleges nyomataikat.

Készítse el a könyvesboltban működő ministúdióinkban saját hangoskönyvét!

Olvassa fel kedvenc versét, meséjét, novelláját, mondja lemezre személyes üzenetét magának vagy szeretteinek, barátainak! A hangfelvételt azonnal audio CD-re írjuk!

CULTIRIS GALÉRIA

Egyedülálló mágnesfalas fotógaléria az emeleten.

Évente nyolc színvonalas fotókiállítást rendezünk neves művészek közreműködésével, változatos kulturális programok várják látogatóinkat. Különleges megoldás: a képeket mágnesek rögzítik a speciális bevonattal ellátott falfelületre.

ÖRKÉNY ISTVÁN KÖNYVESBOLT

1137 Budapest Szent István krt. 26. Telefon: 06-1/ 782-1710, 782-1711
e-mail: orkeny@upcmail.hu
Nyitva hétköznap 10-18, szombaton 10-14 óráig.

Töltsd le a világot!

multimediaplaza.com

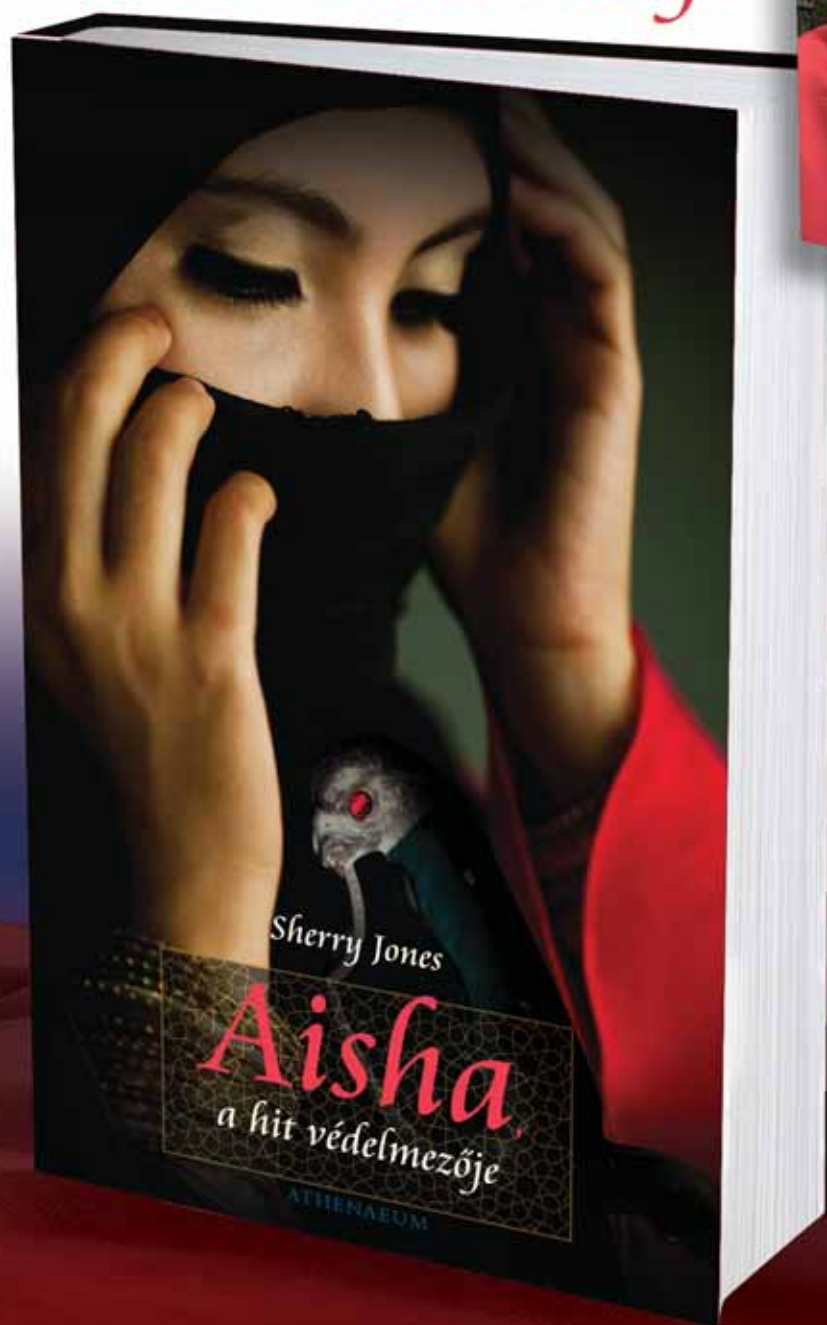
A Kossuth Kiadó kulturális letöltőközpontja

e-könyv • hangoskönyv • multimédia • kép • zene

A SIKERKÖNYV FOLYTATÁSA!

Aisha

a hit védelmezője

HARCBAN A PRÓFÉTA
ÖRÖKSÉGÉÉRT